

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Majutusteenusele kehtestatud alandatud käibemaksumäära mõju turismisektori konkurentsivõimele ja jätkusuutlikkusele

Tallinn 2014

Töö on teostatud EHRL ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse tellimusel

Vastutav täitja: Marje Josing

Projektigrupi koosseis: Pille Aruvee, Lia Lepane, Kiira Martens, Bruno Pulver, Aet Vanamölder

Eesti Konjunktuuriinstituut

19080 Tallinn Räväla 6

Tel +372 668 1242

Faks +372 668 1240

E-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Eesti majutusasutuste külastajate ja ööbimiste arv, tubade täitumus	6
2. Eesti atraktiivsus turismiühikuna võrreldes teiste EL riikidega	15
3. Majutussektor Eestis ja Euroopa Liidus	17
4. Majutusettevõtete majandusnäitajad	19
5. Reisisenuste osakaal teenuste ekspordis	25
6. Majutusteenuse käibemaksumäär	27
7. Hinnad	29
8. Majutusasutuste küsitluse tulemused	32
9. Majutussektori seosed teiste majandusharudega	58
10. Käibemaksulaekumised majutussektorist	63
11. Kokkuvõtte majutusasutuste poolt vabas vormis lisatud ettepanekutest ja mõtetest	67
Kokkuvõtte ja järeldused	70
Lühikokkuvõtte	73
Lisa 1. Majutusettevõtete majandusnäitajad ja tootlikkusnäitajad 2002–2012	74
Lisa 2. Majutusettevõtete majandusnäitajad (tulud-kulud) 2002–2012	75
Lisa 3. Majutusettevõtete majandusnäitajad Euroopa Liidu riikides 2012. a	76
Lisa 4. EMTAK 2008	78
Lisa 5. Majutusasutuste poolt vabas vormis lisatud ettepanekud ja mõtted	79
Lisa 6. Majutusasutuste poolt vabas vormis lisatud mõtted turistide hinnatundlikkuse kohta..	82
Lisa 7. Mõistete seletused	83

Sissejuhatus

Turismisektor täidab olulist rolli Eesti majandusarengus ja sektor on tihedalt seotud teiste majandusvaldkondadega. Kõige rohkem turistidest sõltuvateks tegevusvaldkondadeks on majutus, toidlustus, transport, lisaks on tänapäeval turistide poolne nõudlus aina olulisem meelelahutus-, loomemajandus-, kaubandus- ja teenindusettevõtetele (meditsiiniteenused, iluteenused).

Reisiteenused annavad olulise osa teenuste ekspordist. Nii oli 2013. aastal reisiteenuste eksport 1052,9 miljonit ehk 22% kogu teenuste ekspordist, millele lisandub turistide transporditeenuste eksport (260,6 miljonit, mis on 6.1% teenuste ekspordist). Turismisektori edukas areng on seega väikeriigi majanduse jaoks väga oluline.

Majutusteenuste piisav pakkumine, kvaliteet ja hinnatase on üks olulisi tegureid, mis muudab riigi turistidele atraktiivseks. Eestis on aastas ligi 4 miljonit välituristi ööbimist tasulistest majutusasutustes ning aastaks 2020 on riiklikus turismiarengukavas on seatud eesmärgiks 5 miljonit ööbimist.

Eesti maksusüsteemi üheks tunnustatud positiivseks küljeks on süsteemi lihtsus ja erandite vähesus ning viimastel aastatel on maksusüsteem liikunud jätkuva erandite vähendamise suunas. Ka majutusasutuste teenuste hindades on tegemist erandiga, sest majutuse hinnale lisandub 9% käibemaks (mitte tavapärane 20%). Selle alandatud käibemaksu põhjuseks on suur konkurents Euroopa turismiteenuste turul ja riikide püüd muuta oma riiki atraktiivsemaks. Kuna on olnud arutluse objektiks loobuda majutusasutuste alandatud käibemaksust, siis on väga oluline eelnevalt kaaluda, millised oleks sellise sammu mõjud turismisektorile ja hotellidele.

Antud uurimistöö tellijad on EHRL ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Töö eesmärgiks on koostada analüüs, kus uuritakse praegu majutusteenusele kehtiva alandatud käibemaksu mõju Eesti turismisektori konkurentsivõimele ja jätkusuutlikkusele ning mida tooks endaga kaasa antud maksumäära muudatus tavapärase, 20% tasemele. Analüüsitakse maksumäära muudatuse (20% tasemele) mõju turistide arvule, majutusteenuste hindadele, majutusteenust pakkuvate ettevõtete kasumlikkusele, sektori tööjõukuludele ja töökohtadele, lisandväärtusele, majutusettevõtete investeringutele ja regionaalsele turismiarengule. Analüüsis prognoositakse võimalikku välis- ja siseturistide arvu muutust. Käesolevas töös EKI analüüsis:

- olemasolevat statistikat majutussektori kohta viimase 10 aasta lõikes (majandusnäitajad, külastajate arv, täitumus jne).
- statistikat majutussektori majandusnäitajate kohta teistes EL riikides ja võrdles neid näitajaid Eesti andmetega;
- infot majutusteenuste käibemaksu tasemete kohta teistes Euroopa Liidu riikides;
- infot majutusettevõtete hinnataseme kohta Eestis ja teistes turismituru konkurentriikides;

Eesti Konjunktuuriinstituut viis läbi majutussektori ettevõtjate küsitluse, kus koguti informatsiooni järgmiste probleemide kohta:

- ettevõtjate hinnang oma äriolukorrale ja investeeringutele;
- ettevõtjate hinnang nõudlusele ja nõudluse prognoos;
- välis- ja siseturistide suhe klientuuris;
- turistide hinnatundlikkus;
- ettevõtete käibe tõusu enim takistavad probleemid;
- ettevõtjate hinnang, mida tooks kaasa käibemaksumäära tõus 9%-lt 20%-le tema ettevõttes
 - hinnatasemele
 - käibe
 - kasumlikkusele
 - töökohtadele
- ettevõtjate ootused riigile ja omavalitsustele turismisektori konkurentsivõime tõstmiseks.

Küsitlusele vastas 116 ettevõtet, küsitlusandmed töödeldi nii ettevõtete suurusgruppide lõikes kui regionaalselt.

1. Eesti majutusasutuste küllastajate ja ööbimiste arv, tubade täitumus

Eesti majutusettevõtetes ööbivate välis- ja siseturistide arv on viimasel 10 aastal olnud kasvu-trendil (v.a 2009. aastal majandussurutise ajal toimunud langus). Välisküllastajate arvu kasvu on soodustanud Eesti liitumine Euroopa Liiduga 2004. aastal ja euro kasutuselevõtt 2011. aastal, siseturismi kasvu on soosinud elanike kasvanud maksevõime.

Suur osa Eesti väliskülalistest on ühepäevareisijad (suurim osa neist Soomest). 2013. aastal Eestit külastanud 6 mln inimesest jäi Eesti Panga andmetel 2,9 mln kauemaks kui üheks päevaks, neist ligikaudu 2/3 kasutas majutusasutuste teenuseid¹.

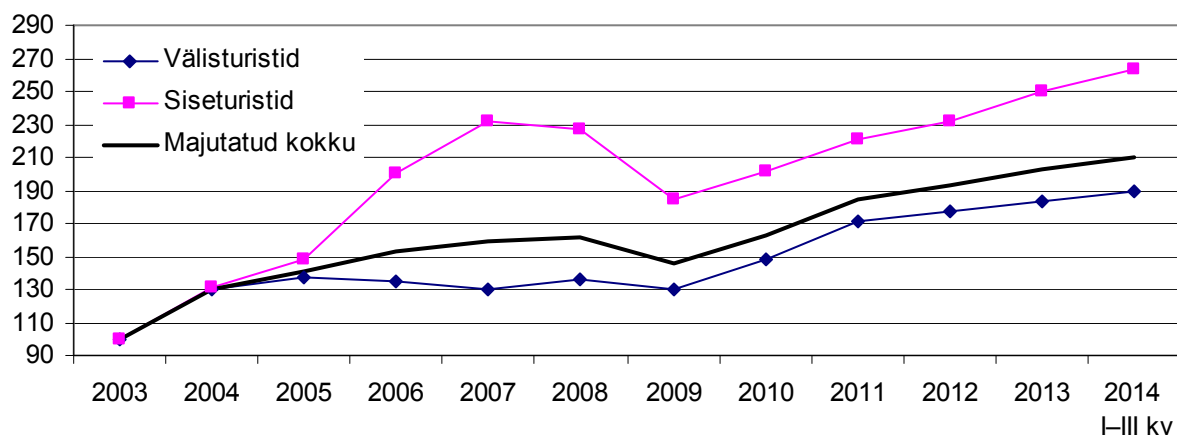
2013. aastal jõudis majutusettevõtetes majutatute arv 3 miljoni lähedale (2,98 mln), neist 1,04 mln e 35% olid Eesti elanikud ja 1,94 mln väliskülalised (65%; tabel 1.1, joonis 1.1). Majutatud väliskülalistest olid 72% puhkusereisil, 21% tööreisil ja 7% reisisid muudel motiividel (näiteks spaakülastused). 15% tööreisidest olid konverentsi- või koolitusreisid. Ka majutatud Eesti elanikest üle poole (57%) olid puhkusereisil, 28% tööreisil.

Aastatel 2003–2013 on majutatute arv kasvanud kahekordseks, sh välituristide arv on suurenenud 83% ja sisereisijate arv 148% (ööbimiste arv on kasvanud vastavalt 79% ja 133%; joonis 1.1).

Tabel 1.1. Majutusettevõtetes majutatute ja ööbimiste arv

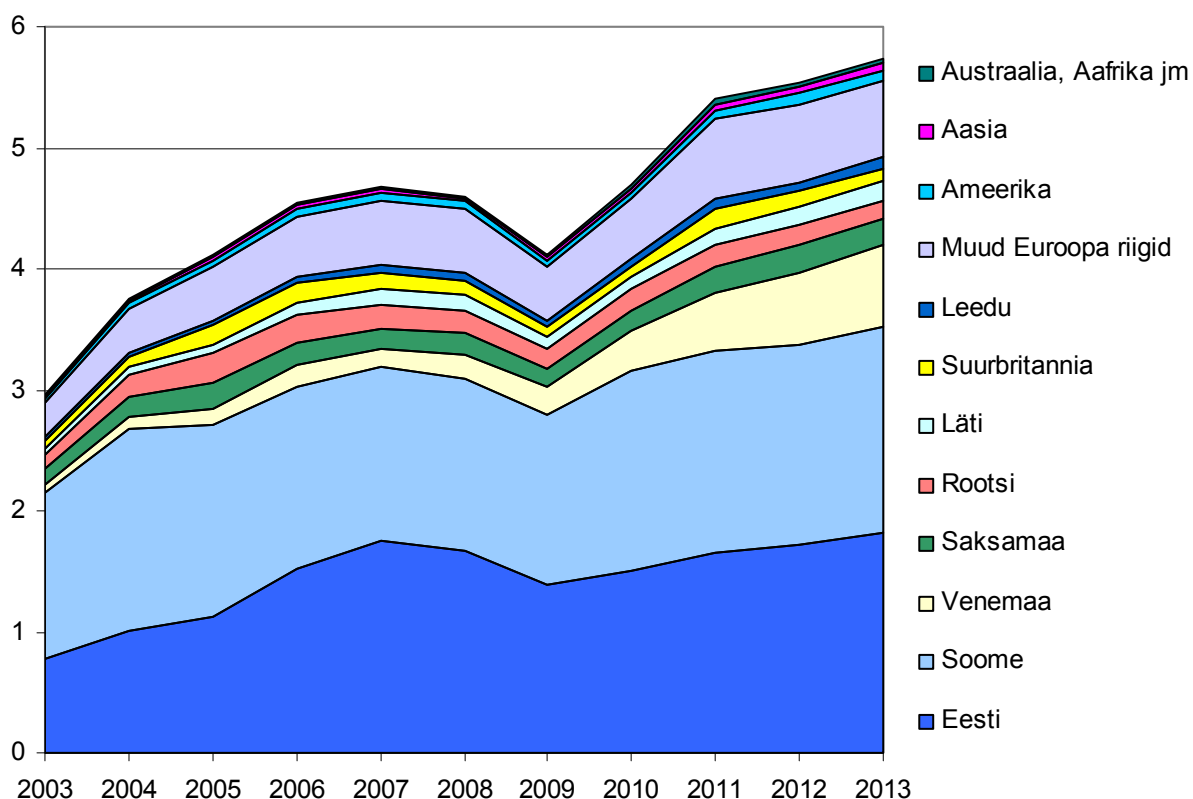
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/ 2012 +/- %	2013/ 2003 +/- %
Majutatud turistid mln	1.47	1.92	2.07	2.26	2.34	2.38	2.15	2.40	2.73	2.84	2.98	4.9	+102
.. siseturistid	0.42	0.55	0.62	0.83	0.96	0.94	0.77	0.84	0.92	0.97	1.04	7.2	+148
.. välituristid	1.06	1.37	1.45	1.43	1.38	1.43	1.38	1.56	1.81	1.87	1.94	3.7	+83
Ööbimiste arv, mln	2,97	3,76	4,11	4,54	4,67	4,60	4,12	4,70	5,40	5,54	5,73	3,4	+93
.. siseturistid	0,78	1,01	1,13	1,52	1,76	1,67	1,38	1,50	1,65	1,72	1,82	5,8	+133
.. välituristid	2,18	2,75	2,98	3,02	2,92	2,93	2,74	3,20	3,75	3,82	3,91	2,4	+79
Majutusettevõtete arv	267	335	360	453	517	517	543	567	597	590	630	6,8	+136
Majutuskohtade arv	420	543	609	784	951	984	1 048	1 091	1 141	1 158	1 238	6,9	+195

Joonis 1.1 Majutatud välis- ja siseturistide arvu kasv (aasta 2003=100%)

¹ Peatükkide 1–7 Eesti arvandmete allikas on Statistikaamet, kui ei ole märgitud muud allikat

Joonis 1.2. Ööbimiste arv 2003–2013. aastal elukohariigi järgi (mln ööbimist)

Majutusteenuste **pakkumine** on aasta-aastalt jõudsalt suurenenud. Majutusettevõtete arv on aastatel 2003–2013 kasvanud 630-le ehk 136%, majutuskohtade arv (üksikud hotellid, puhkemajad jm) ja voodikohtade arv on suurenenud ligikaudu kahekordseks. 2013. aastal oli külastajate kasutuses üle 23 tuha toa ligi 55 500 voodikohaga.

Tubade täitumus oli 2013. aastal 45% ja aastatega on täitumus pigem vähenenud (2004. aastal 47%). Täitumus on tõusnud Tallinnas, Tartus, Ida- ja Lääne-Virumaal ning Võrumaal, mujal vähenenud (2004. aastaga võrreldes). Voodikohtade täitumus on tubade täitumusest madalam (2013. a 36%, 2004.a 40%).

Täitumuse langus tuleneb osalt uute majutusasutuste avamistest. Lõuna-Eesti, Kesk- ja Põhja-Eestis (v.a Tallinn) on majutuskohtade ja tubade arv kiiresti suurenenud ning nõudlus ei ole samavõrra kasvanud. 2014. a juulis asus külastajaile pakutavaist tubadest 37% Harjumaal (sh Tallinn), 28% Lääne-Eestis, 21% Lõuna-Eestis ja võrdselt 7% Kirde- ja Kesk-Eestis.

Tubade täitumus on eritüübilistes majutusasutustes erinev, hotellidel on see kõige kõrgem (78% juulis 2013 ja 2014), hotellide grupil tervikuna koos motellide ja muudega veidi madalam (72% juulis 2013 ja 71% juulis 2014), puhkemajade grupis on täidetud veidi üle kolmandiku tubadest (35% juulis 2013 ja 32% juulis 2014; tabel 1.3, joonis 1.4).

Talvekuudel langeb hotellide täitumus 40% ringi, sel ajal avatud puhkemajades aga 20%-le. Eesti keskmine tubade täitumus oli juulis 2013 60% ja juulis 2014.a 58% (voodikohtade täitumus vastavalt 53% ja 50%).

Tabel 1.2. Tubade ja voodikohtade täitumus 2004–2013, %

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/ 2012	2013/ 2004	
												+/-	%-punkti
Tubade täitumus, %													
Eesti keskmine	47	48	47	44	41	36	41	45	45	45	0	-2	
..juulis	66	67	62	58	55	52	56	63	61	60	-1	-6	
..jaanuaris	30	30	31	32	29	27	29	34	34	35	+1	+5	
Tallinnas	58	60	58	55	50	44	52	62	62	62	0	+4	
..juulis	80	81	76	70	67	65	72	84	84	82	-2	+2	
..jaanuaris	35	36	38	40	34	33	38	45	47	47	0	+12	
Voodikohtade täitumus, %													
Eesti keskmine	40	40	39	37	33	29	33	36	37	36	-1	-4	
..juulis	63	63	56	54	50	46	50	55	54	53	-1	-10	
..jaanuaris	25	24	25	25	23	21	23	28	28	28	0	+3	

Tabel 1.3. Tubade täitumus erinevates majutusasutustes 2013. aastal kuude lõikes, %

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Hotellid, motellid jm	39	39	43	46	56	61	72	66	52	50	47	45
..sh hotellid	43	43	48	51	62	67	78	73	58	56	53	50
Puhkemajad jm	19	20	21	19	20	25	35	33	20	19	20	19
Majutus kokku	35	35	38	40	46	50	60	56	43	43	41	39

Allikas: Statistikaamet

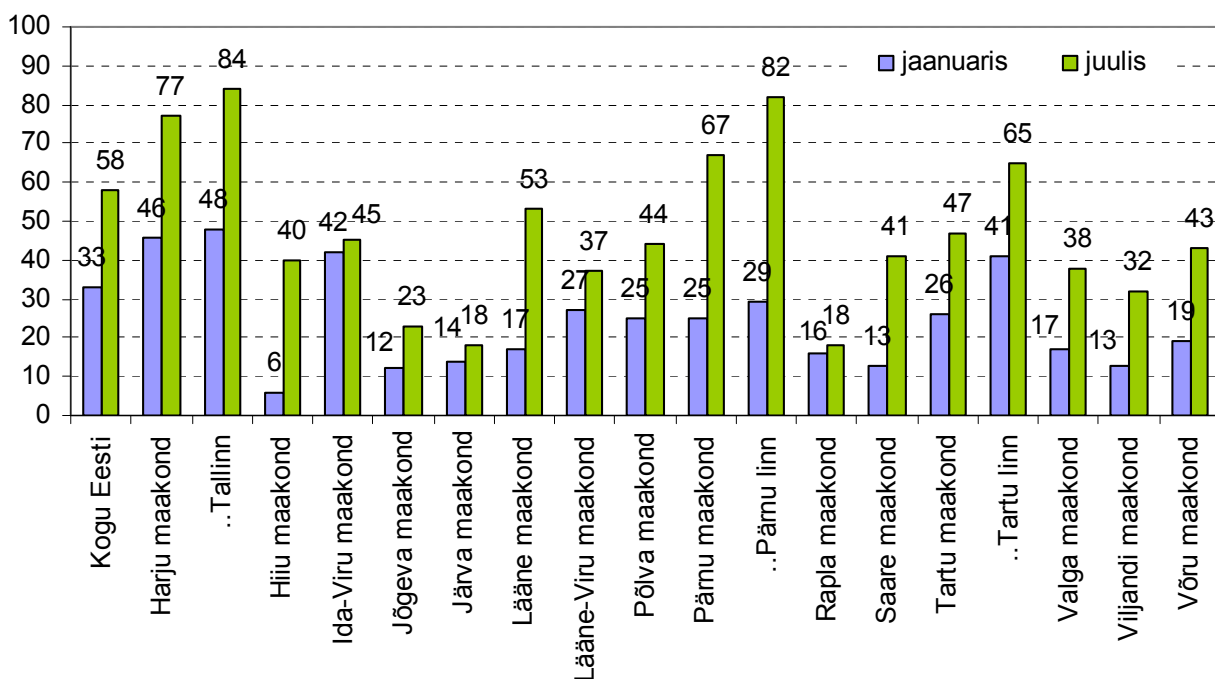
Paikkonniti on tubade täitumus samuti vägagi erinev, Tallinnas on see läbi aasta kõige kõrgem. Kõrghooajal (juulis) on Tallinnas ja Pärnus täidetud üle 80% tubadest – Tallinnas 84% (2014. a), Pärnus 82%, Tartus 65%, Läänemaal 53% (tabel 1.4). Teistes maakondades on suvekuudel täidetud alla poole tubadest, sh Saaremaal, Ida- ja Lääne-Virumaal, Valgamaal, Võrumaal ja Hiiumaal peaaegu pooled (40–50%), mujal vähem, sh Jõgeva-, Järva- ja Raplamaal 20% ringis. 2014. aasta juulis oli tubade täitumus nõudluse vähenemise tõttu kümnes maakonnas aastatagusest väiksem, täitumus suurenes Tallinnas, Pärnus, Läänemaal, Võrumaal ja Hiiumaal.

Talvel on puhkusereisijate arv ja tubade täitumus oluliselt väiksemad (näiteks jaanuaris 2014 oli täidetud 33%, veebruaris 35%, märtsis 36% tubadest), osa majutusasutusi on avatud üksnes suvekuudel. Kui 2014. a juulis oli majutatuid kokku 440 tuhat, siis jaanuaris vaid 170 tuhat. Maakondades väljaspool Harjumaad oli jaanuaris 2014 külastajatele avatud 10 tuhat tuba, juulis 14,3 tuhat ehk 30% rohkem. Talvine tubade täitumus on samuti kõrgeim Tallinnas (2014. aasta jaanuaris 48%), järgnevad Ida-Virumaa (42%) ja Tartu (41%), mujal on täidetud enamasti 10–30% tubadest.

Tabel 1.4. Tubade täitumus maakondade ja linnade lõikes 2004–2014 (%)

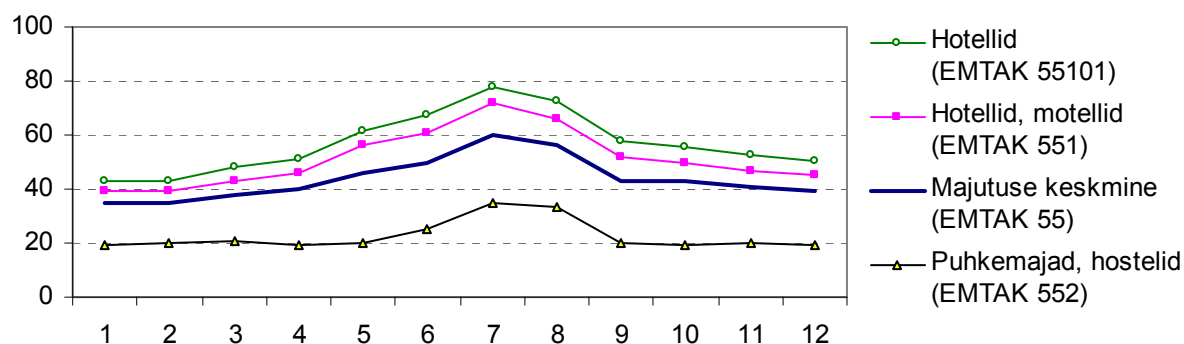
	Aastakeskmine					Jaanuaris			Juulis		
	2004	2010	2011	2012	2013	2004	2013	2014	2004	2013	2014
Kogu Eesti	47	41	45	45	45	30	35	33	66	60	58
Harju maakond	56	49	58	58	58	35	45	46	78	76	77
..Tallinn	58	52	62	62	62	35	47	48	80	82	84
Hiiu maakond	19	15	18	20	17	9	8	6	40	36	40
Ida-Viru maakond	32	35	41	43	46	33	40	42	48	51	45
Jõgeva maakond	22	22	22	15	15	21	11	12	29	26	23
Järva maakond	29	18	23	19	19	12	21	14	51	22	18
Lääne maakond	44	41	38	40	40	25	28	17	66	51	53
Lääne-Viru maakond	29	27	30	32	32	14	28	27	45	44	37
Põlva maakond	34	33	34	35	30	27	30	25	59	31	44
Pärnu maakond	53	46	44	44	43	28	26	25	80	69	67
..Pärnu linn	59	53	50	52	51	31	31	29	92	81	82
Rapla maakond	19	17	13	11	11	8	9	16	30	19	18
Saare maakond	37	32	27	26	29	18	21	13	53	47	41
Tartu maakond	43	41	43	46	43	27	33	26	56	55	47
..Tartu linn	44	47	50	55	54	28	40	41	57	65	65
Valga maakond	28	21	21	23	23	35	21	17	50	44	38
Viljandi maakond	31	22	24	25	20	19	15	13	49	34	32
Võru maakond	19	19	24	21	25	20	19	19	28	39	43

Joonis 1.3. Tubade keskmine täitumus juulis ja jaanuaris 2014. a (%)

Allikas: Statistikaamet

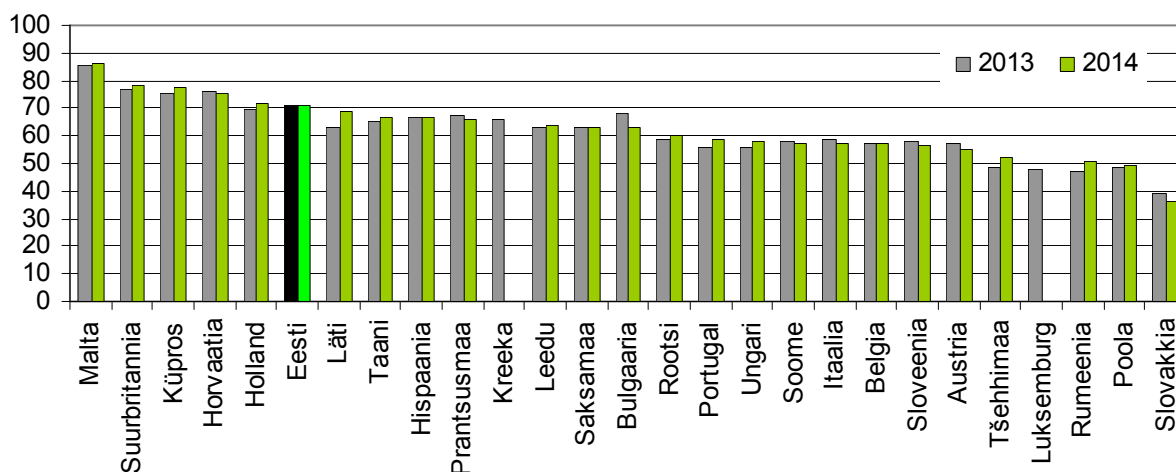
Joonis 1.4. Tubade täitumus kuude lõikes 2013. a, %

Allikas: Statistikaamet

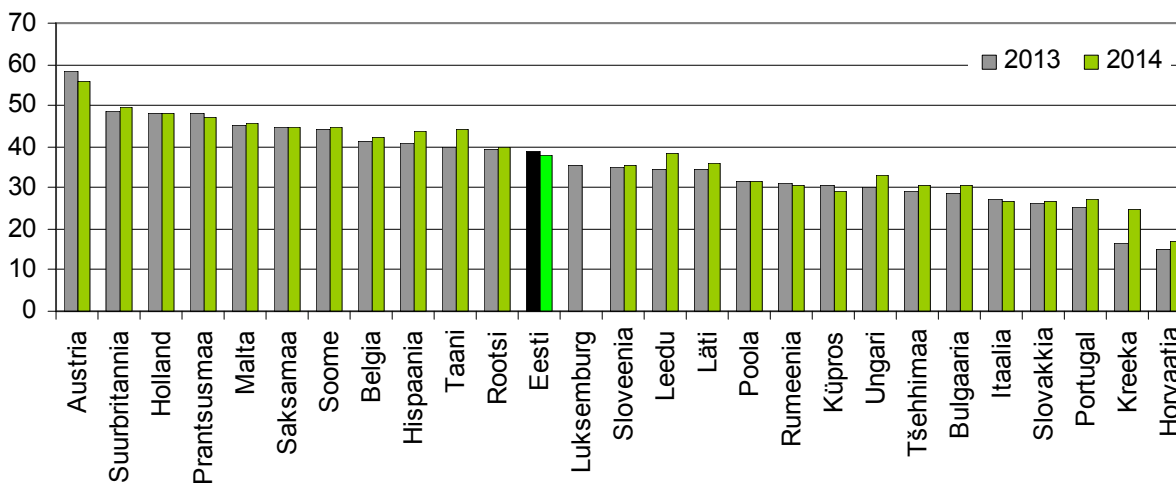
Kuigi hotellitubade täitumus tundub olevat halvapoolne, kuulub Eestis siiski hotellitubade täitumuselt (NACE 551 hotellide ja motellide grupp) Eurostati andmeil Euroopa Liidu edukamate riikide hulka. Juulikuu 72%-lise täitumusega (2013. a) oli Eesti EL riikide järjestuses viiendal kohal (joonis 1.5). Jaanuarikuise 38%-lise hotellide täitumusega oli Eesti 2013. a EL-s keskmiste seas, 12. kohal (joonis 1.6).

Joonis 1.5. EL riikide hotellitubade täitumus juulis 2013 ja 2014 (NACE 551), %

Allikas: Eurostat

Joonis 1.6. EL riikide hotellitubade täitumus jaanuaris 2013 ja 2014, %

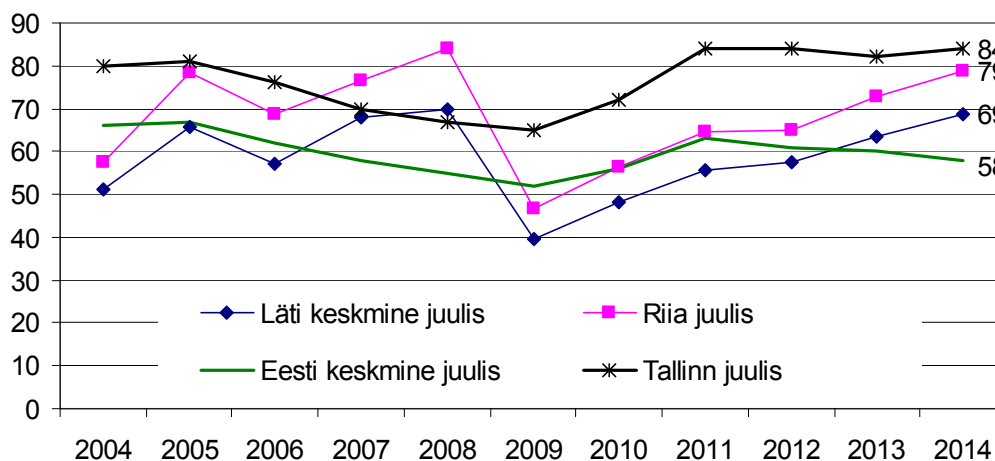

Allikas: Eurostat

Tallinnas oli 2014. a juulikuus tubade täitumus veidi kõrgem kui Riias, kuid Lätis on olnud tubade täitumuse kasv viimastel aastatel kiirem (joonis 1.7).

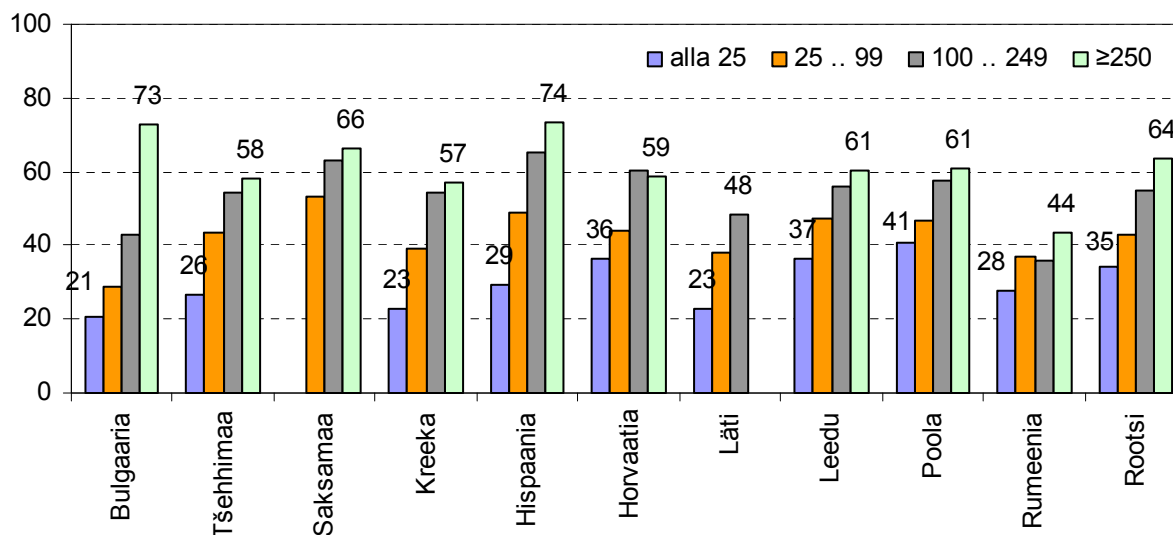
Suuremates hotellides on Euroopas tubade täitumus reeglina oluliselt kõrgem kui väiksemates hotellides (joonis 1.8).

Joonis 1.7. Tubade täitumus juulikuus Lätis ja Eestis 2004–2014, %

Allikad: Statistikaamet, Läti Statistikaamet

Joonis 1.8. Erineva suurusega hotellide tubade täitumus 2013. a, % (tubade arvu järgi)

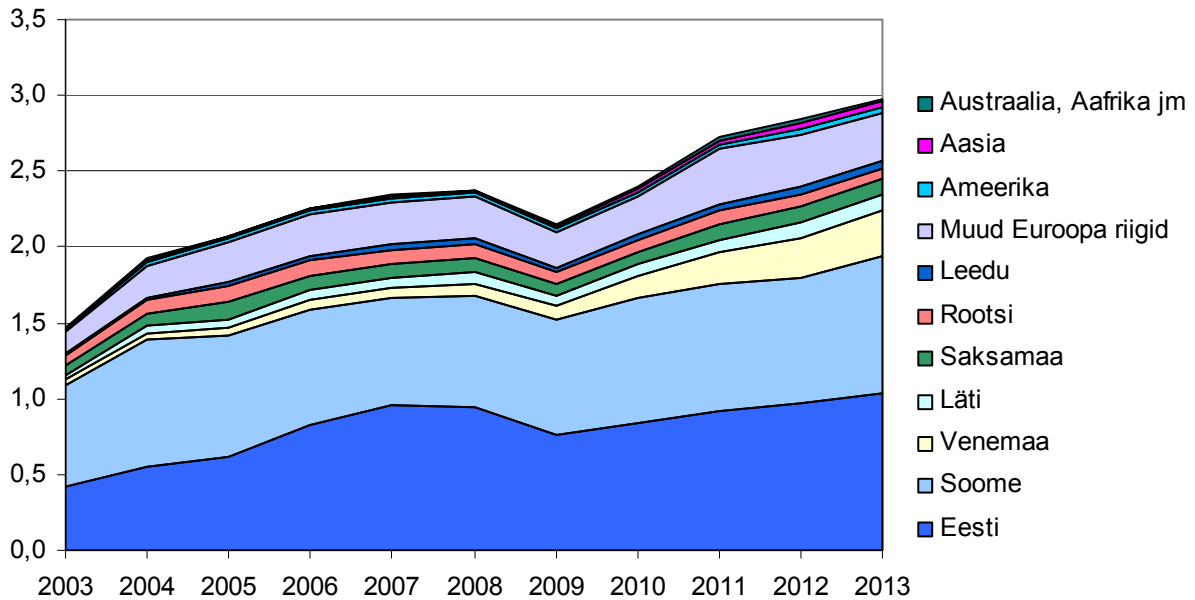
Allikas: Eurostat

Olulisema osa majutusettevõtete klientidest moodustavad **väliskülastajad**, kelle arv tõusis 2013. aastaks 1,94 mln-le (tabel 1.5). 2013. aastal moodustasid väliskülalised 65% majutatutest (10 aastat tagasi oli nende osakaal 71%).

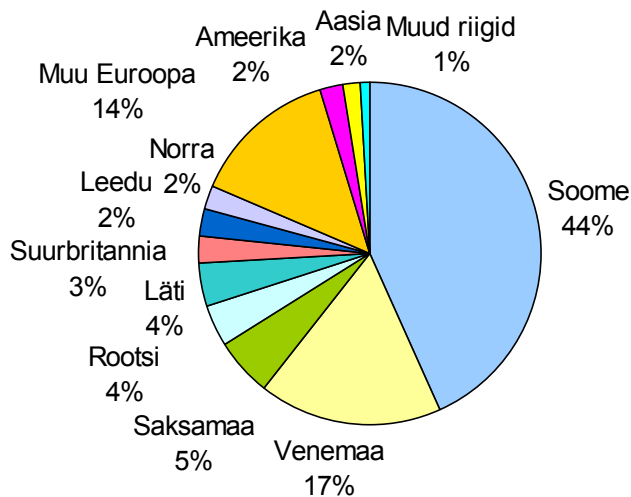
2014. a I–III kvartali kestel Eesti majutusasutustes peatuvate välituristide arvu kasv jätkus (+3,5% võrreldes eelmise aasta sama perioodiga). Suurenen majutatud turistide arv Soomest, Lätist, Saksamaalt, Rootsist, Suurbritanniast ja mujalt, eriti aga Jaapanist ja Hiinast. Vene

turistide arv, mis mitmel eelnenud aastal jõudsalt suurenes, vähenes 2% ja nende ööbimiste arv jäi aastatagusega võrreldes 3,4% väiksemaks, sest hotellidesse jäädi lühemaks ajaks. Lühenes ka Soome turistide majutusasutuses viibimise aeg. Soome turistid moodustasid kõigist majutatud välisküllastajatest 46%, kõigist ööbimistest langes nende arvele 44% (2013. a; joon 1.10).

Joonis 1.9. Majutatute arv 2003–2013 elukohariikide lõikes (mln majutatut)

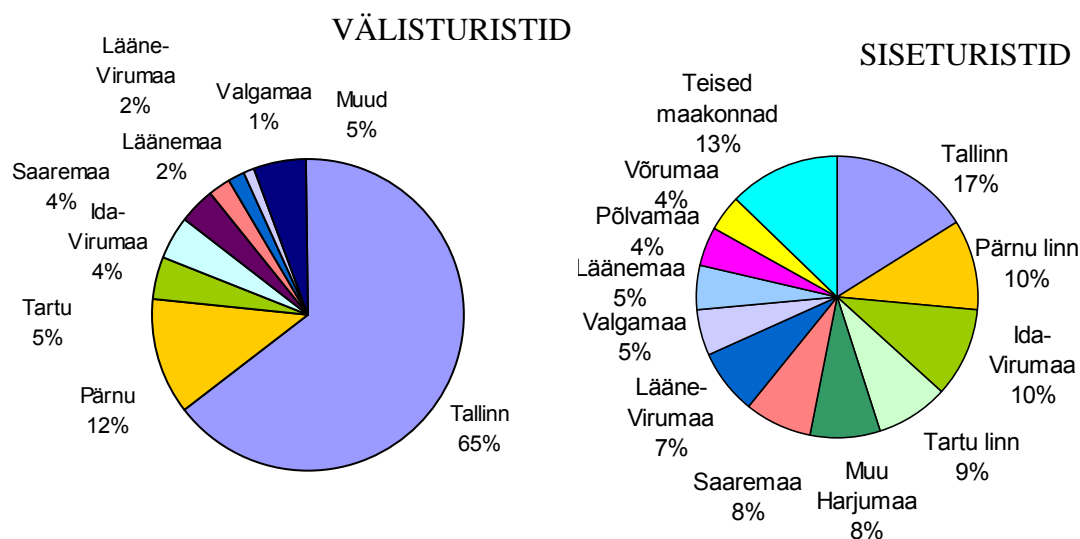

Joonis 1.10. Majutatud välisküllastajate ööbimised elukohariikide järgi 2013. aastal, %

Allikas: Statistikaamet

Joonis 1.11. Majutatud väliskülastajate ja Eesti elanike ööbimised 2013. aastal regiooniti

Tabel 1.5. Majutatud elukohariigi järgi 2004.–2013. aastal, tuh

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Eesti	547,7	619,2	831,5	962,7	944,3	766,6	837,8	918,0	966,4	1040,7
Soome	843,9	799,1	749,1	707,1	728,2	751,0	832,9	840,7	829,2	894,5
Venemaa	42,3	53,4	67,2	56,4	82,3	93,9	142,0	203,2	266,2	304,6
Läti	41,0	51,6	65,6	74,7	79,5	68,3	72,7	85,2	100,6	105,5
Saksamaa	85,6	109,3	90,1	87,1	91,9	76,0	84,5	103,6	111,3	101,6
Rootsi	89,0	108,2	105,9	90,2	86,3	77,5	81,2	86,3	78,4	74,3
Leedu	20,6	24,7	29,9	35,6	41,4	33,4	34,1	47,0	47,4	52,2
Suurbritannia	38,9	62,9	61,4	56,1	46,6	33,4	35,7	69,9	54,3	43,1
USA	19,4	19,5	19,9	22,2	19,2	16,3	20,5	23,8	29,6	27,4
Norra	35,8	41,3	48,9	56,0	47,2	40,9	40,4	51,5	48,5	36,9
Itaalia	25,6	26,7	26,8	24,9	26,3	20,0	23,0	33,6	30,6	26,5
Poola	11,3	14,2	14,2	18,6	20,9	17,1	19,5	27,1	25,5	26,0
Hispaania	12,2	15,5	15,1	17,5	17,8	15,7	16,9	27,1	25,0	22,9
Prantsusmaa	15,1	16,9	16,5	17,8	18,5	16,9	19,3	22,3	24,1	22,8
Holland	10,5	12,7	13,7	12,2	12,5	11,6	11,7	18,0	18,3	16,4
Muud Euroopa riigid	56,6	74,4	77,7	78,7	88,7	76,7	88,2	116,0	122,5	122,3
Aasia riigid	10,8	11,8	13,2	12,3	15,7	18,2	20,7	27,6	34,8	42,8
Muud riigid	10,7	11,5	12,9	14,0	13,2	16,5	24,3	29,7	32,4	26,1
Välituristid kokku mln	1,37	1,45	1,43	1,38	1,43	1,38	1,56	1,81	1,87	1,94
Majutatud kokku mln	1,92	2,07	2,26	2,34	2,38	2,15	2,40	2,73	2,84	2,98

Majutatud väliskülastajad ööbivad ülekaalukalt kõige rohkem Tallinnas, Eesti elanikud aga reisivad hajusamalt üle Eesti. Seetõttu on siseturistid olnud majutusteenuse pakkujaile väljaspool suuremaid linnu palju olulisemal kohal kui näiteks Tallinnas. Mujal Eestis (v.a Tallinn) moodustasid Eesti elanikud 61% majutustevõtete klientidest, Tallinnas 11%. Soome elanikest ööbis 73% Tallinnas, 27% mujal, Läti elanikest seevastu 57% mujal, 43% Tallinnas. Venelaste turistidest ööbis 67% Tallinnas, 13% Ida-Virumaal ja 6% Tartumaal (tabel 1.6).

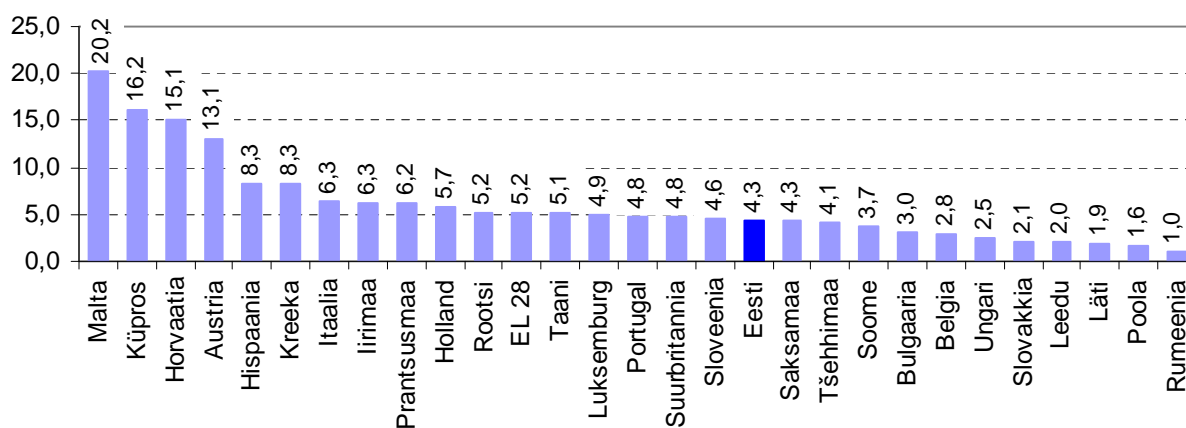
Tabel 1.6. Majutuse peamised turud Tallinnas ja mujal Eestis 2013. aastal

	Eestis kokku		Tallinnas		Mujal Eestis	
	Majutatute arv, tuh	%	Majutatute arv, tuh	%	Majutatute arv, tuh	%
Eesti	1 040,7	35	172,6	11	868,1	61
Soome	894,5	30	648,9	42	245,6	17
Venemaa	304,6	10	204,2	13	100,4	7
Läti	105,5	4	45,0	3	60,5	4
Saksamaa	101,6	3	70,8	5	30,8	2
Teised riigid	533,1	18	420,2	26	113,7	9
Kokku	2 980,0	100	1 561,7	100	1 419,2	100

2. Eesti atraktiivsus turismisihtkohana võrreldes teiste EL riikidega

Riigi populaarsust turismisihtkohana ehk turismi intensiivsust näitab muuhulgas **majutusettevõtetes ööbimiste arv ühe elaniku kohta**, mis hõlmab nii välis- kui siseturiste. Selle näitaja poolest (4,3 ööbimist 2013. a) jääb Eesti mõnevõrra alla EL keskmisele (5,2 ööbimist; joonis 2.1), kuid arvestama peab seda, et keskmise tõstavad kõrgele Lõuna-Euroopa nn puhkuseriigid (Malta, Küpros, Hispaania). Eesti ületab oma näitaja poolest Läti, Leedu ja Poola ning Eestile annavad parema positsiooni just meie põhjanaabrite soomlaste ööbimised (44% välituristide ööbimistest).

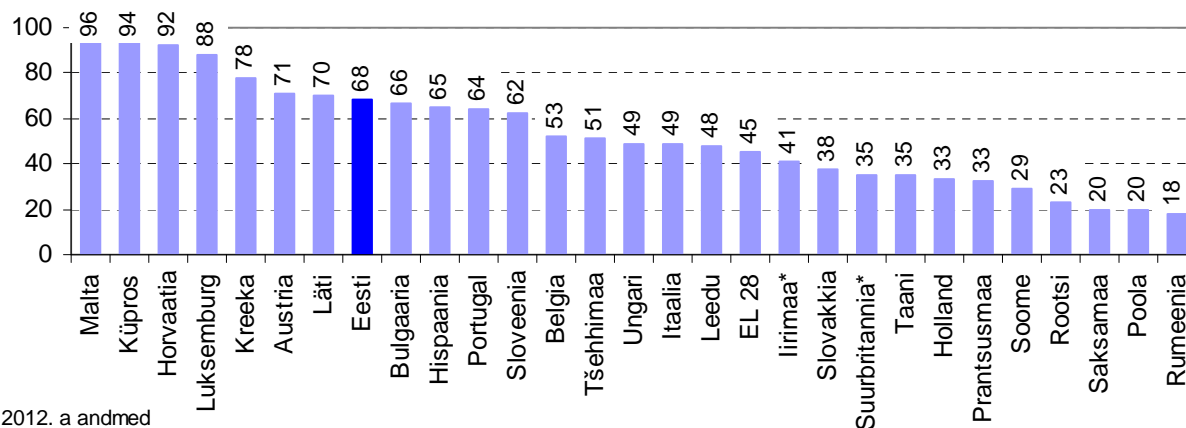
Joonis 2.1. Majutusettevõtetes ööbimiste arv ühe elaniku kohta EL riikides 2013. a

Allikas: Eurostat

Euroopa Liidu 28 võrdlusest (joonis 2.2) nähtub, et Eestis on välituristide majutusastustes ööbimiste osakaal oluliselt suurem Euroopa Liidu keskmisest. Kui Eestis oli kõigest ööbimistest 2013. aastal 68% välituristide ööbimised, siis EL keskmine oli 45%. See näitab, et Eesti on välituristidele atraktiivne riik, kuid samas peab Eesti hoolikalt jälgima välituristide hinnatundlikkust. Väga oluline on säilitada Soome turistidele huvi mitmepäevaste Eesti reise vastu.

Joonis 2.2 Väliskülastajate osakaal majutusettevõtetes ööbimistest EL riikides 2013. a (%)

* 2012. a andmed

Allikas: Eurostat

EL riikidest pärit külastajad moodustavad ligi poole Eesti majutussektori klientidest – 2013. a 48%.

EL elanike poolt ette võetavad **ööbimisega reisirid** on enamasti puhkusereisirid või muud isiklikud reisirid (2012. aastal 87%) ja 13% tööreisid. Suure osa ööbimisega reisiridest (76% 2012. a) teevad EL elanikud koduriigis, 24% olid välisreisid. Ööbimisega puhkusereisirid kodumaal on levinud mitmetes suuremates riikides, nagu Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Saksamaa. Koduriigis tehakse peamiselt lühireise, 67% reisiridest on alla nelja ööbimisega. Välisreisidest on enamik (72%) pikemad, vähemalt 4 ööbimisega reisirid.

Ööbimiste arv majutusettevõtetes on EL-s alates 2010. aastast olnud jälle tõusutrendil, kasvades 2011. aastal 5%, 2012. aastal 4% ja 2013. aastal 2%. **Välis turistide arv** on EL-s olnud viimastel aastatel samuti järjepideval tõusutrendil ja selle trendi jätkumist prognoositakse ka järgmiseks, 2015. aastaks². 2011. aastal suurenes väliskülastajate arv EL riikides 5,5%, 2012. aastal 2,3%, 2013. aastal 5,4% ja 2014. aastal on loota ETC hinnangul 3,7%-list kasvu. 2014. aasta esimese kolme kvartali jooksul suurenes välis turistide arv peaaegu kõigis EL riikides v.a Slovakkia, seejuures vähenes Venemaalt tulevate turistide arv.

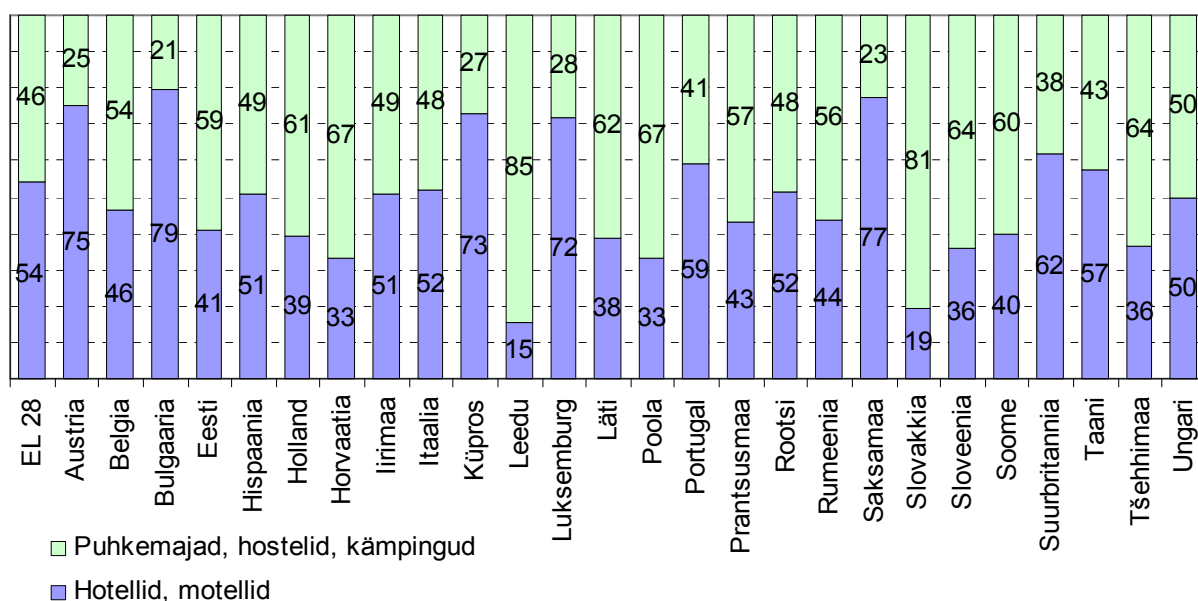
Kõik Euroopa riikide võrdlusandmed tuginevad Eurostatile, kui ei ole märgitud muud allikat.

² ETC, European tourism: Trends & Prospects. Quarterly Report Q3/2014

3. Majutussektor Eestis ja Euroopa Liidus

Majutussektori olulisema osa moodustavad hotellid ja teised hotellide grupi ettevõtted, sealhulgas motellid ja külalistemajad, mida Eestis oli 2012. aastal kokku 259. Arvukam on puhkemajade grupp, kuhu lisaks kuuluvad hostelid, puhkekülad ja kodumajutus. Eestis on selle grupi osakaal majutusettevõtetest ligi 60%, EL-s tervikuna aga alla poole (joonis 3.1). Müügitulust saavad suurema osa siiski hotellid – Eestis 92%, EL-s tervikuna 83% (tabel 3.1). Eri-liigilisi majutasutusi eristavad kriteeriumid on toodud lisas 4.

Joonis 3.1. Majutusettevõtete jagunemine EL riikides 2012. a, %

Allikas: Eurostat

Tabel 3.1. Eri-liigilised majutusettevõtted Eestis ja Euroopa Liidus tervikuna 2012. a

	Majutusettevõtete arv		Höivatute arv		Müügitulu	
		%	tuh	%	mln €	%
Euroopa Liidus						
Majutus kokku	273 000	100	2 380	100	151 000	100
Hotellid jm sarnane majutus	148 400	54,4	2 000	84,0	124 500	82,5
Puhkuse- jm lühiajaline majutus	96 600	35,4	260	10,9	15 200	10,1
Laagriplatsid, haagissuvilate parkimine	16 000	5,9	80	3,4	9 100	6,0
Muu majutus	12 000	4,4	40	1,7	2 200	1,4
Eestis						
Majutus kokku	630	100	5,9	100	234,4	100
Hotellid jm sarnane majutus	259	41,1	5,1	87,3	215,5	91,9
Puhkuse- jm lühiajaline majutus	356	56,5	0,7	12,3	18,6	7,9
Laagriplatsid, parkimine	2	0,3
Muu majutus	13	2,1	0,3	0,2

Võrreldes Eesti näitajat Euroopa Liiduga, näeme et majutusettevõtete keskmine töötajate arv on Eestis natuke suurem kui EL-is (vastavalt Eestis 9,3 ja EL-is 8,7). Majutusettevõtete keskmine käive on EL-is ligi 50% suurem kui Eestis ja käive töötaja kohta on ligi 60% suurem.

Suurim turuosa on suurtel hotellidel – ligi poole müügitulust (49% 2012. a) saavad Eestis 100 või enama töötajaga hotellid, ligi veerandi müügitulust (24%) 20–99 töötajaga hotellid ja viiendiku alla 10 töötajaga ettevõtted (tabel 3.2). Kokku 61% müügitulust teenisid 50 ja enama töötajaga hotelliettevõtted (arvuliselt oli neid 28 630-st), seejuures majutuse hõivest moodustavad nad üle poole (55%). Sügis- ja talveperioodi majutuse käibest annavad üle 50 töötajaga ettevõtted üle 2/3 (vastavalt 69% ja 67% I ja IV kvartalis 2013).

Tabel 3.2. Majutusettevõtted Eestis suurusgruppide lõikes 2012. a

Töötajate arv	Ettevõtteid		Hõivatuid		Müügitulu		Töövõljalikus töötaja kohta lisandväärtuse alusel tuh €
	arv	%	arv	%	mln €	%	
alla 10 töötaja	535	84,9	1326	22,4	47,8	20,4	15,6
10–19	42	6,7	567	9,6	16,7	7,1	11,9
20–49	25	4,0	746	12,7	26,6	11,4	13,9
50–99	12	1,9	759	12,9	28,9	12,3	16,0
100 või rohkem	16	2,5	2484	42,2	114,4	48,8	..
Kokku	630	100	5882	100	234,4	100	16,1

Alla 10 töötajaga ettevõtetest kuulub kolmandik (170 e 32%) hotellide, motellide ja külaliskeskkondade gruppide, enamik väikseid ettevõtteid (365 e 68%) on puhkemajad ja muud majutusasutused. Väikeste, alla 10 töötajaga majutusettevõtete osakaalult (85%) on Eesti Euroopa Liidus üsnagi keskmisel tasemel. Enamikus Ida-Euroopa riikides, nagu Leedus, Poolas, Ungaris, Tšehhis, Sloveenias, Slovakkias, samuti Soomes, Rootsis, Belgias, Hollandis, Portugalis on see osakaal isegi kõrgem.

Lisaks äriettevõtetele tegelevad majutusteenuse osutamise füüsilisest isikust ettevõtjad (näiteks turismitalud). Sel alal tegutsevaid FIE-sid oli Eestis 2012. aastal 273, nende ettevõtetel oli kokku 2,9 mln €

4. Majutusetevõtete majandusnäitajad

Majutusetevõtete müügitulu ja lisandväärtus kasvasid alates 2010. aastast pärast majandussurutise möödumist jälle võrdlemisi kiiresti (2011. aastakasv 17%, 2012. aastal 11%; tabel 4.1). 2014. aasta I–III kvartalis kasvas majutusteenuste müük aastases võrdluses 8%. Majutussektoris oli hõivatud ligi 6000 töötajat, lisaks üle 200 FIE.

Müügitulu puhasrentaablus oli 2012. aastal 8,5% ja müügitulu ärirentaablus 9,8%, mõlemad kasuminäitajad tõusid 2012. aastal. Majutusetevõtete tootlikkusnäitajad on vaatamata tõusule siiski veidi madalamad majanduskriisi eelsest tasemest. Tehtud kulude kohta saadakse nii müügitulu kui lisandväärtust vähem kui 10 aastat tagasi, sest kulud on kasvanud tuludest kiiremini.

Tabel 4.1. Eesti majutusetevõtete majandusnäitajad ja tootlikkusnäitajad 2002–2012

	2002	2003	2010	2011	2012	2012/ 2002	2012/ 2004
Müügitulu, mln €	91,9	107,8	180,9	211,1	234,4	2.55	1.68
Lisandväärtus mln €	42,7	50,0	61,2	81,6	95,0	2.22	1.56
Hõivatute arv	4 031	4 417	5451	5909	5882	1.46	1.16
Lisandväärtuse osakaal toodangus, %	33	38	40		
Kogutootlikkus ³							
müügitulu alusel	1.16	1.14	0.97	1.06	1.08	0.93	0.94
lisandväärtuse alusel	0.54	0.53	0.33	0.41	0.44	0.81	0.88
Töökulude tootlikkus ⁴							
müügitulu alusel	4.56	4.42	3.80	4.01	4.15	0.91	0.87
lisandväärtuse alusel	2.12	2.05	1.28	1.55	1.68	0.79	0.81
Tööviljakus hõivatu kohta tuh €							
müügitulu alusel	22.8	24.4	33.2	35.8	39.9	1.75	1.45
lisandväärtuse alusel	10.6	11.3	11.2	13.8	16.1	1.52	1.34
Müügitulu puhasrentaablus, %				7.2	8.5		
Tunnipalk, €	2.11	2.29	4,08	4.26	4.42	2,09	1,75
Aastakasvud, %							
Müügitulu		17.3	15.7	16.7	11.0		
Lisandväärtus		17.1	22.9	33.3	16.4		
Hõivatute arv		9.6	-4.6	8.4	-0.5		
Eurostati näitajad							
Lisandväärtus tööjõukuludeta ⁵ , mln €			13.5	28.9	38.4		
Lisandväärtus tööjõukuludeta jagatud müügituluga ⁶ , % müügitulust			7.4	13.7	16.4		
Tööjõu tootlikkus tööjõukulude kohta ⁷ , %			124.6	152.4	164.2		

³ vastavalt kas müügitulu või lisandväärtus kulude kohta (müügitulu või lisandväärtus jagatud kuludega)

⁴ vastavalt kas müügitulu või lisandväärtus jagatud tööjõukuludega

⁵ Gross operating surplus

⁶ Gross operating rate

⁷ Wage adjusted labour productivity e lisandväärtus tehtud tööjõukulude kohta ehk tööviljakus tehtud tööjõukulude kohta lisandväärtuse alusel (= lisandväärtus töötaja kohta jagatud keskmise tööjõukuluga töötaja kohta)

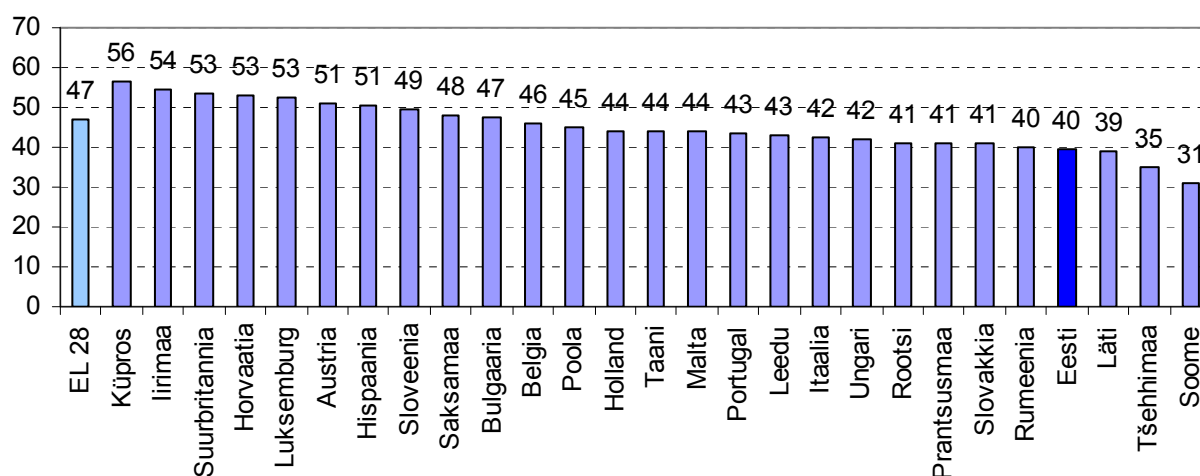
Keskmine tööviljakus hõivatu kohta on samuti viimastel aastatel suurenenud, arvestatuna nii müügitulu kui lisandväärtuse alusel, kuid tööviljakus tehtud töökulude kohta on kunagisest tasemest madalam, vaatamata tõusule viimastel aastatel.

Lisandväärtus

Majutusettevõtete poolt loodi 2012. aastal lisandväärtust 95 mln € mis moodustas 40% müügitulust⁸.

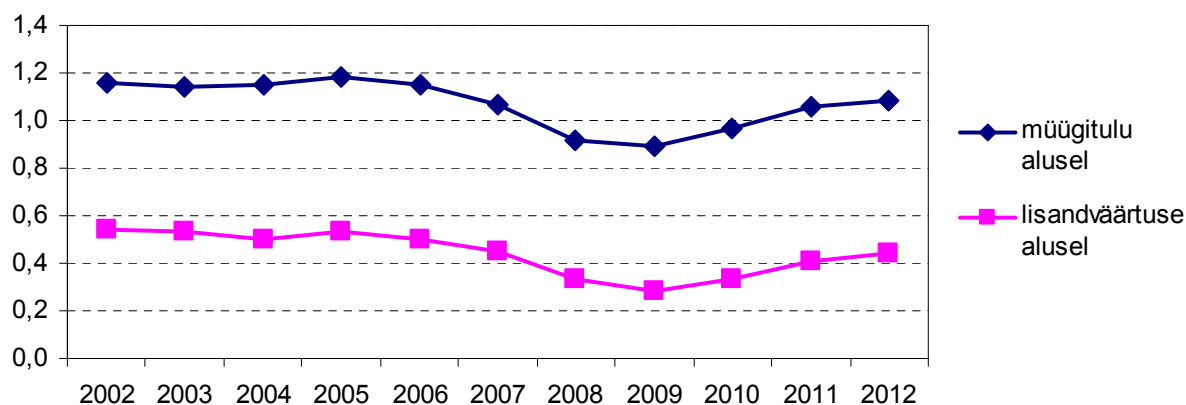
Eesti on lisandväärtuse osakaalult müügitulust Eurostati andmetel Euroopa Liidus 24. kohal. EL riikide keskmine **lisandväärtuse osakaal** müügitulust oli 47%. Suurim on lisandväärtuse osakaal Küprosel, Irimaal ja Suurbritannias (üle 53%), väikseim Soomes (30%).

Joonis 4.1. Lisandväärtuse osakaal müügitulust EL riikides, %

Allikas: Eurostat

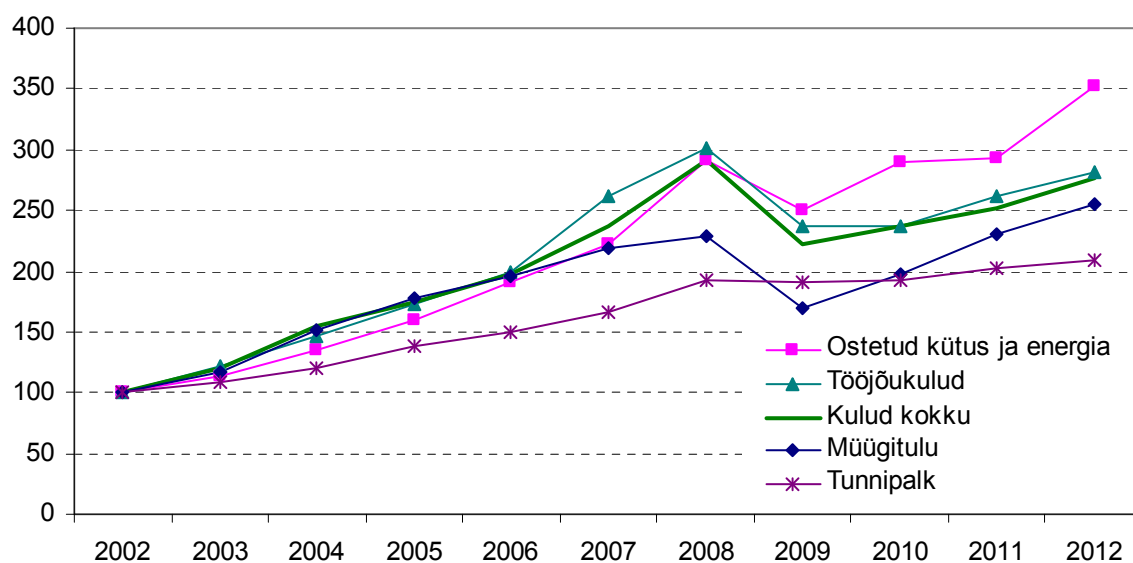
Joonis 4.2. Eesti majutusettevõtete kogutootlikkus

Paremini väljendab ettevõtete tootlikkust *lisandväärtus tehtud kulutuste kohta* ehk tootlikkus lisandväärtuse alusel, mis arvutatakse lisandväärtuse jagamisel kuludega (joonis 4.2). See näitaja on viimasel 4 aastal Eestis tõusnud, kuid allpool 2002.–2006. aasta taset. Põhjus on kulude kasv – 2005. aastaga võrreldes (7 aastaga) on müügitulu kasvanud 44%, kulud aga on suurenenud kiiremini, 58%, sh kulutused kütusele ja energiale 120%, tööjõule 63% (joonis 4.3).

⁸ Lisandväärtus jagatud müügitulu jm äritulude summaga $\times 100$

Joonis 4.3. Kulude kasv viimase kümne aasta jooksul (2002. a = 100%)

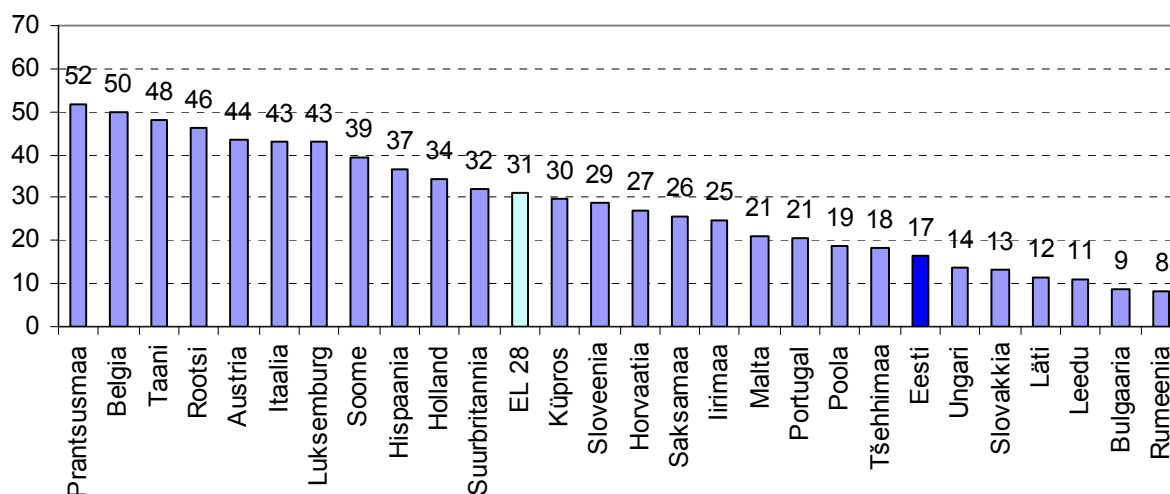

Töjõukulude tootlikkus on pärast 2009. aasta hindade madalseisu küll järjest tõusnud, kuid tase ei ole enam nii kõrge kui ajal, mil töjõu hind oli soodsam (tabel 4.1).

Lisandväärtus töötaja kohta (16,5 tuh eurot 2012. a) on majutussektoris Eesti kõigi ettevõtete keskmisest kolmandiku võrra madalam ja jääb väikeseks ka Euroopa teiste riikidega võrreldes (joonis 4.4). Lisandväärtus tehtud töjõukulude kohta ehk töjõukulude tootlikkus (164%) on aga EL keskmisest kõrgem (ingl k *Wage adjusted labour productivity*; joonis 4.5).

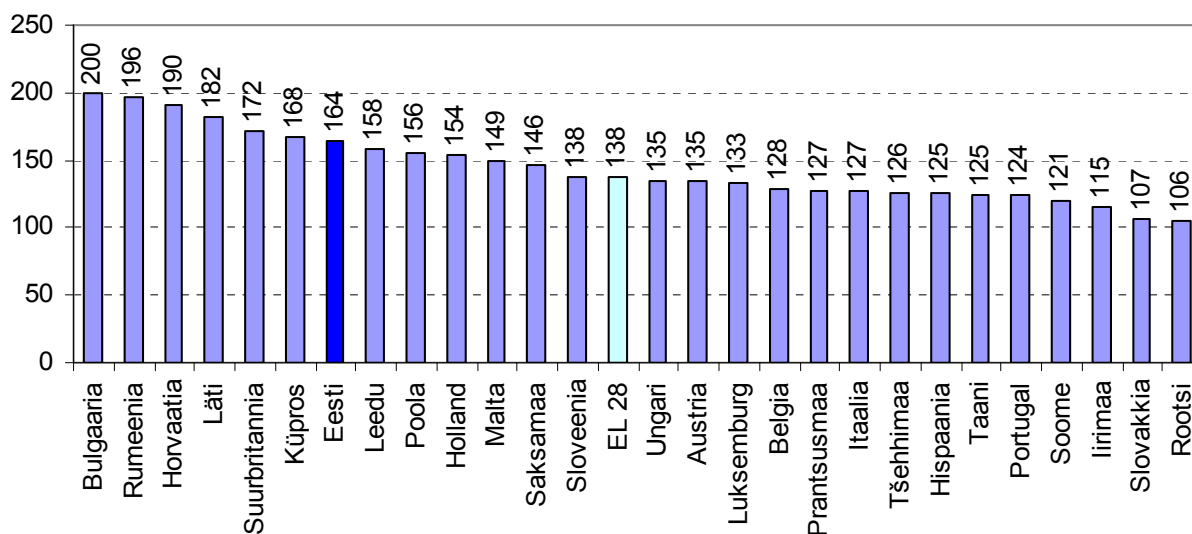
Töjõukulud töötaja kohta Eesti hotellides (keskmiselt 10,3 tuh eurot 2012) on vaatamata palgakasvule kaks korda madalamad EL hotellide keskmisest (20,4 tuh eurot; joonis 4.6). Töjõukulude tase on kõrgeim Rootsis (38 tuh €), Taanis ja Prantsusmaal ning madalaim Rumeenias ja Bulgaarias (4 tuh €).

Joonis 4.4. Lisandväärtus töötaja kohta EL riikide majutuses 2012. a (tuh €)

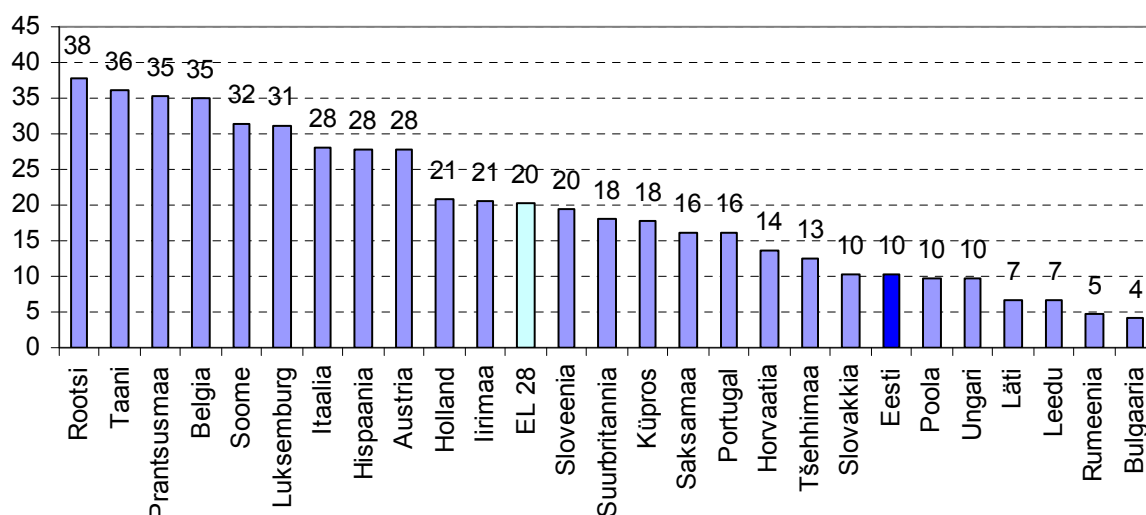
Allikas: Eurostat

Joonis 4.5. Lisandväärtus tööjõukulude kohta (2012. a; %)

Allikas: Eurostat

Joonis 4.6. Tööjõukulud töötaja kohta hotellide grupis (NACE 551 2012. a; tuh €)

Allikas: Eurostat

Eestis on tööjõukulud töötaja kohta vähehaaval suurenenud alates 2010. aastast, töökulude tootlikkus on samuti kasvanud. Samas on töökulude tootlikkuse tase (näit 1,68) vaatamata kasvule madalam kui aastail 2002–2006 (mil näit oli 2,06). Samuti on enamikus EL riikides töökulude tootlikkus lisandväärtuse alusel madalam kui näiteks 2008. aastal. 2012. aastal see osades riikides, sh Eestis tõusis ja teistes langes, kuigi lisandväärtus töötaja kohta enamikus EL riikides 2012. aastal kasvas.

Tööjõukulud töötunni kohta olid 2013. aastal majutuses keskmiselt 6,2 €tunnis (kasv 5% võrreldes 2012. aastaga). Alla 10 töötajaga ettevõtetes oli see näitaja üle kahe korra väiksem kui 50 töötajaga ja suuremates ettevõtetes (tabel 4.2). Väikeettevõtted maksavad Eesti töötajatele sageli miinimumpalka.

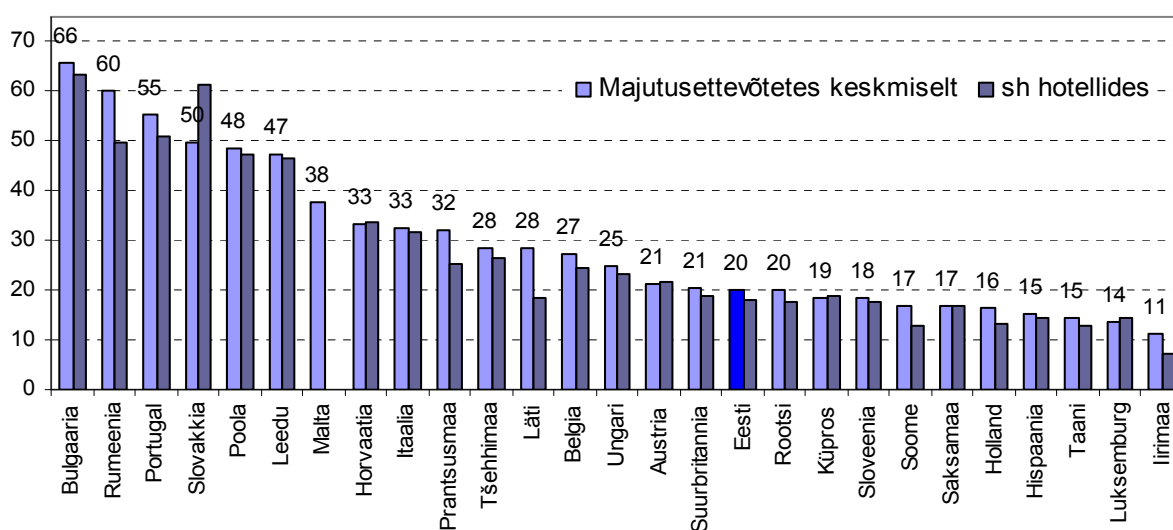
Tabel 4.2. Majutusettevõtete tööjõukulu töötatud tunni kohta (eurodes)

Töötajate arv	2012	2013	+/- %
alla 10	3.06	3.22	5,1
10–19	4.51	5.18	14,7
20–49	5.44	5.25	-3,5
50–99	6.51	6.93	6,5
100 või rohkem	7.82	7.84	0,3
Kokku	5.93	6.22	4,9

Allikas: Sttistikaamet

EL riikide majutusettevõtete poolt tehtavaid **investeeringuid** põhivarasse on võimalik võrrelda nende kõrvutamisel lisandväärtusega (%). Eestis majutusettevõtted investeerisid põhivarasse 2012. a 19 mln eurot ehk 20% võrreldes lisandväärtusega. Antud andmetest saab järeldada, et võrreldes paljude teiste Euroopa riikidega on majutussektor investeerimisel tagasihoidlik. Lätis investeeriti 2012. a 19 mln € ja Leedus 31 mln € (joonis 4.7).

Joonis 4.7. Investeeringute tase EL riikide majutusettevõtetes (investeeringud põhivarasse võrreldes lisandväärtusega; 2012. a; %)

Allikas: Eurostat

Kasumlikkus

Majutusettevõtted teenisid 2012. aastal ärikasumit 23,1 mln € ja puhaskasumit 19,9 mln eurot, mis moodustas vastavalt 9,8% ja 8,5% müügitulust (tabel 4.3). Kriisiaastad 2008–2009 olid majutusettevõtetele kahjumlikud, enne seda oli aga rentaablus praegusest kõrgem, näiteks 2002. aastal oli ärirentaablus 15,6% ja puharentaablus 12,3%. Majutuse äri- ja puharentaablus on Eesti ettevõtete keskmisest (7%) kõrgemad, kuid omakapitali puharentaablus (9,6% 2012. a) on kõigi ettevõtete keskmisest (12,6%) madalam.

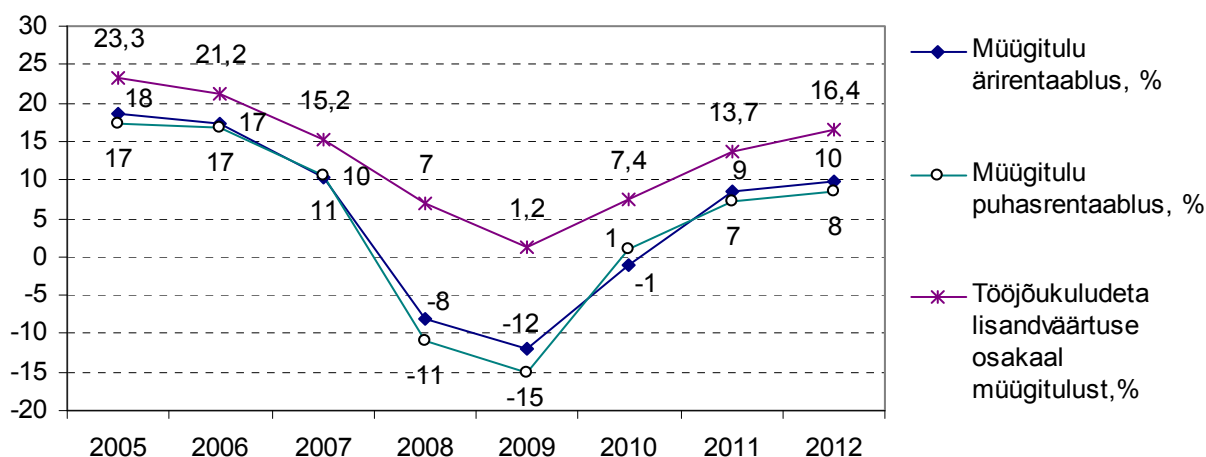
Eurostat kasutab riikidevahelistes võrdlustes kasuminäitajat *Gross operating rate*, mille arvutamisel leitakse kasumi (*gross operating surplus*) osakaal müügitulust (joonis 4.8). Kasumlikkusest on Eesti majutusettevõtte EL keskmisel tasemel (Eesti näitaja 16,4%, EL keskmine 2011. a 16,3%).

Tabel 4.3. Majutusettevõtete kasumlikkuse näitajad (2005–2012, %)

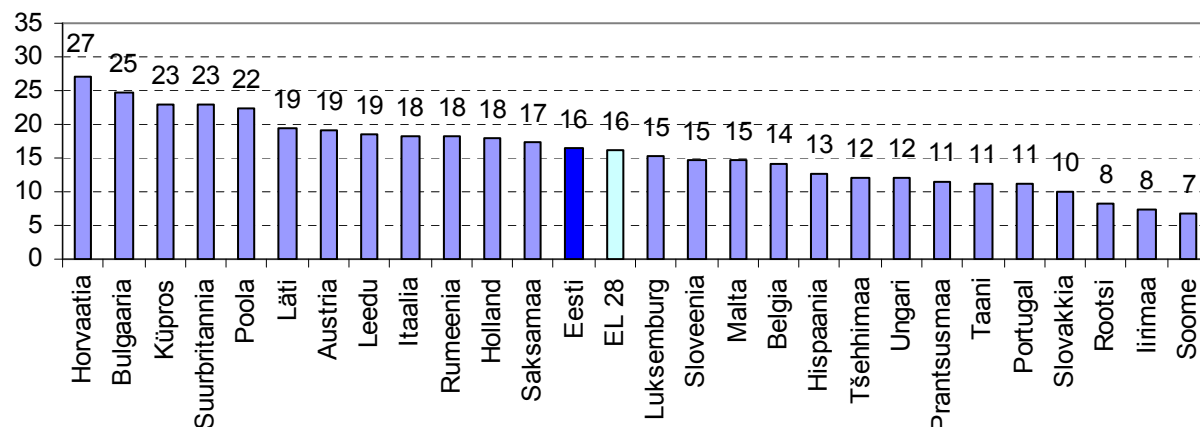
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Müügitulu ärirentaablus, %	18,5	17,3	10,2	-8,1	-11,9	-1,0	8,6	9,8
Müügitulu puhasrentaablus, %	17,4	16,8	10,5	-10,8	-15,1	0,9	7,2	8,5
Omakapitali puhasrentaablus, %	28,0	22,4	13,3	-12,8	-13,1	0,9	8,0	9,6
Tööjõukuludeta lisandväärtuse osakaal müügitulust ⁹ , %	23,3	21,2	15,2	7,0	1,2	7,4	13,7	16,4

Allikad: SA ja Eurostat

Joonis 4.8. Eesti majutusettevõtete kasumlikkuse näitajad 2005–2012, %

Joonis 4.9. Majutusettevõtete kasumlikkus EL riikides (tööjõukuludeta lisandväärtuse osakaal müügitulust 2012. a; %)

Allikas: Eurostat

⁹ Gross operating rate (Eurostat)

5. Reisteenuste osakaal teenuste ekspordis

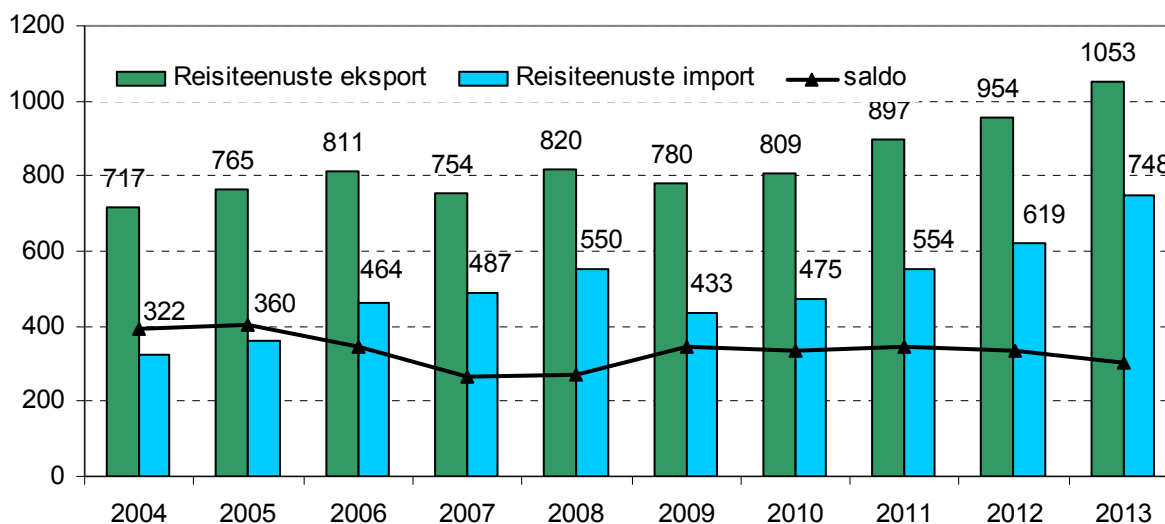
Sissetuleva turismi olulisust Eestile näitab positiivne reisteenuste saldo Eesti maksebilansis.

Väliskülastajate poolt Eestis tehtud kulutusi loetakse reisteenuste ekspordiks ja Eesti elanike kulutusi välisreisidele reisteenuste impordiks. Ekspordi ja impordi kõrvutamisel saadakse bilanss. Eesti teenuste maksebilanssi koostab Eesti Pank, neil andmeil kulutasid väliskülastajad Eestis 2013. aastal üle miljardi euro (1053 mln €), mis kajastub maksebilansis krediti poolel. Eesti elanike kulutused välisreisidele (748 mln € 2013. a) kajastuvad deebeti poolel. Reisteenuste ekspordi-impordi vahe ehk saldo on Eestis järjepidevalt olnud positiivne ehk reisteenuste konto on olnud ülejäägiga – sissetulekud turismist on suuremad kui kulutused välisreisidele (joonis 5.1). 2013. aastal oli konto ülejääk (saldo) 305 mln eurot. Reisteenuste import on kahel viimasel aastal kasvanud ekspordist kiiremini (2013. a +21%), mille tulemusel saldo on veidi vähenenud.

Reisteenuste eksport kasvas 2012. aastal 6%, 2013. aastal 10%, 2014. a I poolaastal 3,7%, kuid III kvartalis kasv aeglustus.

Reisteenuste eksport hõlmab väliskülastajate kulutusi nii ühepäeva- kui ka pikematel reisi- del¹⁰. 2013. aastal külastati Eestit üle 6 mln korra (6,1 mln; kasv 14%), 3,24 mln külastust (53% külastustest) olid ühepäevareisid. Seejuures kasvas külastajate arv Soomest 15%, veelgi enam aga Venemaalt (40%), Jaapanist ja Hiinast (50% ja 35%). Reisteenuste ekspordis oli Soome osakaal 44%, Venemaa osakaal 16%.

Joonis 5.1. Reisteenuste eksport ja import Eesti maksebilansis, mln €

Allikas: Eesti Pank

Reisimisega seotud teenuste saldo on enamikus EL riikides positiivne kuid kulud välisreisidele on tuludest suuremad Belgias, Hollandis, Taanis, Rootsis, Soomes, Saksamaal, Suurbritannias, Iirimaa ja Rumeenias (tabel 5.1).

¹⁰ Hõlmab Eesti Panga poolt kasutatava meetodika kohaselt lisaks tarbitud teenustele ka oma tarbeks või kingituseks ostetud kaupu

Eurostati poolt avaldatud riikidevaheline võrdlus näitab, et Eestis moodustasid välisreisijate poolt tehtud kulutused 2013. aastal **5,6%** võrreldes SKP-ga, millega Eesti on Euroopa Liidus kaheksandal kohal. See näitab sissetuleva turismi olulist rolli Eesti majanduses. Eesti elanike poolt kulutati välisurismile 4,0% SKP-ga võrreldes (reisiteenuste import). Reisiteenuste konto ülejääk (saldo) Eestis (305 mln eurot) oli SKP-ga võrreldes 1,6% (2013. a). SKP-ga võrreldes on reisiteenuste saldo väiksem kui 10 aastat tagasi (2004. a oli see 4%).

Tabel 5.1. Reisiteenuste bilanss Euroopa Liidu riikide maksebilansis 2013. a

Riik	Tulud		Kulud		Saldo	
	Väliskülastajate kulutused riigis mln €	Võrreldes SKPga %	Elanike kulutused välisreisidele mln €	Võrreldes SKPga %	Kontojääk (saldo) mln €	Võrreldes SKPga %
EL 28 kokku	303 819	2.3	266 429	2.0	37 390	0,3
Austria	15 141	4.8	7 739	2.5	7 401	2.4
Belgia	10 166	2.7	16 421	4.3	-6 255	-1.6
Bulgaaria	3 059	7.7	1 150	2.9	1 908	4.8
Eesti	1 053	5.6	748	4,0	305	1.6
Hispaania	43 521	4.2	11 911	1.2	31 610	3.1
Holland	10 697	1.8	15 707	2.6	-5 010	-0.8
Horvaatia	7 182	16.7	680	1.6	6 501	15.1
Iirimaa	3 335	2.0	4 603	2.8	-1 267	-0.8
Itaalia	33 064	2.1	20 309	1.3	12 753	0.8
Kreeka	12 113	6.7	1 835	1.0	10 278	5.6
Küpros	2 181	13.2	920	5.6	1 261	7.6
Leedu	1 107	3.2	727	2.1	378	1.1
Luksemburg	3 629	8.0	2 876	6.3	751	1.7
Läti	652	2.8	540	2.3	111	0.5
Malta	1 057	14.6	289	4.0	767	10.6
Poola	8 594	2.2	6 865	1.8	1 729	0.4
Portugal	9 250	5.6	3 121	1.9	6 131	3.7
Prantsusmaa	42 236	2.1	31 891	1.5	10 347	0.5
Rootsi	8 647	2.1	13 229	3.1	-4 582	-1.1
Rumeenia	1 083	0.8	1 500	1.1	-417	-0.3
Saksamaa	31 029	1.1	64 676	2.4	-33 646	-1.2
Slovakkia	1 886	2.6	1 724	2.4	162	0.2
Sloveenia	2 100	6.0	703	2.0	1 397	4.0
Soome	3 044	1.6	3 985	2.1	-941	-0.5
Suurbritannia	30 566	1.6	39 575	2.1	-9 008	-0.5
Taani	5 110	2.1	7 470	3.0	-2 361	-1.0
Tšehhima	5 306	3.5	3 462	2.3	1 847	1.2
Ungari	3 848	3.9	1 463	1.5	2383	2.4

Allikad: Eurostat, Eesti Pank

Kogu Eesti teenuste maksebilanss on ülejäägiga, s.t ekspordime teenuseid rohkem kui impordime. Turismisektoril on selles kaalukas osa, sest reisiteenuste ülejääk moodustas kogu teenuste konto ülejäägist 28% (2013.a), olles selle näitajaga veoteenuste järel teisel kohal. Reisiteenuste eksport moodustas 23% kogu teenuste ekspordist, reisiteenuste import aga 22% kogu teenuste impordist. Olulisim reisiteenuste eksporditur on Soome (reisiteenused moodustasid kogu teenuste ekspordist Soome 42%). Reisiteenuste osakaal teenuste ekspordis Venemaal oli 2013. a 32%.

6. Majutusteenuse käibemaksumäär

Enamikus Euroopa Liidu riikides kehtib majutusteenustele standardmäärast madalam käibemaksumäär. Standardmääraga on majutusteenused maksustatud üksnes Taanis, Leedus, Suurbritannias ja Slovakkias (tabel 6.1 ja joonis 6.1).

Üsnagi kõrge majutuse käibemaksumäär kehtib ka Ungaris (18%) ja Tšehhis (15%). Šveitsis kehtib majutusteenustele 3,8%-line käibemaks.

Leedu läheb alates 1. jaanuarist 2015 uuesti üle alandatud käibemaksumäärale (12%).

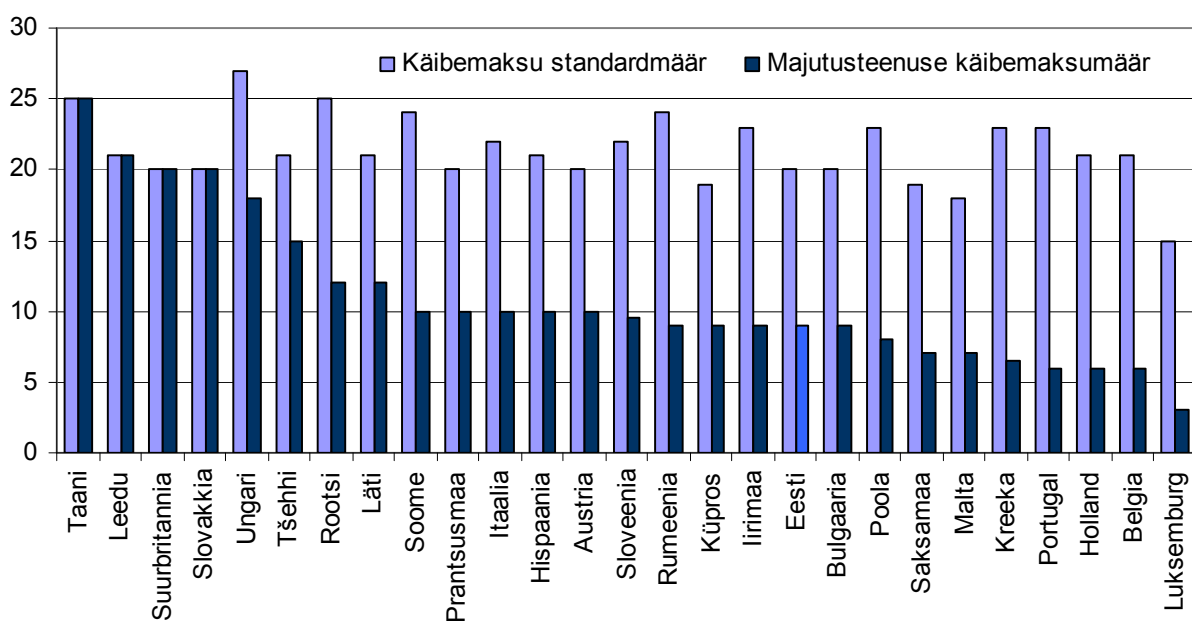
Lätis ja Iirimaa loobuti samuti vahepeal majutuses kehtinud standardmäärast ja mindi uuesti üle alandatud käibemaksumäärale.

Tabel 6.1. Majutusteenuse käibemaksumäär Euroopa Liidu riikides 1.07.2014. a seisuga (%)

	Käibemaksu standardmäär	Majutusteenuse käibemaksumäär
Austria	20	10
Belgia	21	6
Bulgaaria	20	9
Eesti	20	9
Hispaania	21	10
Holland	21	6
Iirimaa	23	9
Itaalia	22	10
Kreeka	23	6.5
Küpros	19	9
Leedu	21	21
Luksemburg	15	3
Läti	21	12
Malta	18	7
Poola	23	8
Portugal	23	6
Prantsusmaa	20	10
Rootsi	25	12
Rumeenia	24	9
Saksamaa	19	7
Slovakkia	20	20
Sloveenia	22	9.5
Soome	24	10
Suurbritannia	20	20
Taani	25	25
Tšehhi	21	15
Ungari	27	18

Allikas: Euroopa Komisjon

Joonis 6.1. Majutusteenuse käibemaksumäär ja käibemaksu standardmäär EL riikides 2014. a

Allikas: Euroopa Komisjon

Standardset, alandamata käibemaksumäära kasutavatest riikidest on efektiivseim Suurbritannia hotellindus, siin tuleb oluliselt kasuks läbi riigi ajaloo toiminud suur populaarsus reisisihtkohana ning kasumlikkus ja tööjõukulude tootlikkus on kõrged.

Teiste standardmäära kasutavate riikide hotellide kasumlikkus on reeglina madalam, sh ka Taanis (erandiks Leedu 2012. a). Slovakkia majutuses on kasumlikkus ja tööjõukulude tootlikkus ühed EL madalamad ning reisisihtkohana ei ole suurt atraktiivsust saavutatud.

Taani majutustevõtete kasumlikkus on võrdlemisi madal sarnaselt Rootsil ja Soomele.

7. Hinnad

Statistikaameti andmeil maksis ööbimine majutusasutuses 2013. a keskmiselt 32 eurot inimese kohta (juulikuu keskmine oli 34 eurot). Kümne aastaga on ööpäeva keskmine maksumus majutusasutustes tõusnud 28-lt eurolt (juulis 2004) 34 eurole (juulis 2014). 21% hinnatõus jääb oluliselt alla tarbijahindade koondtõusule – 47%.

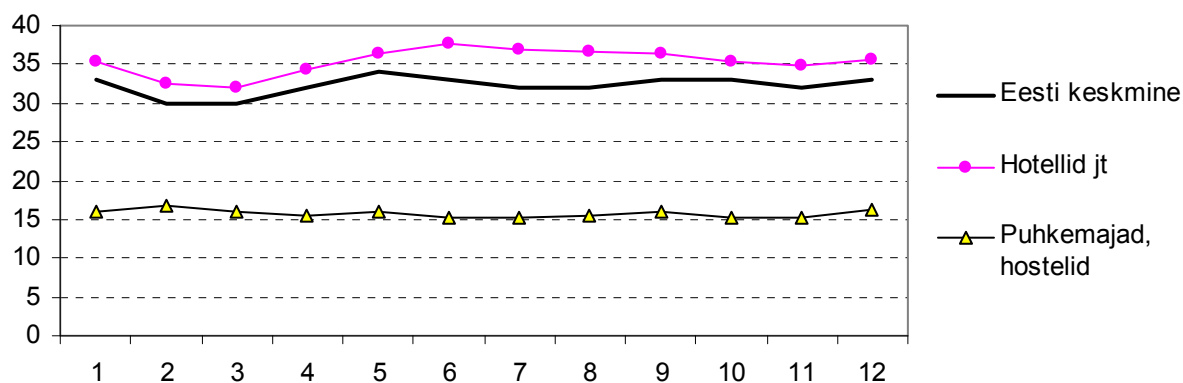
Ööbimise hind on puhkemajades, hostelites, külaliskorterites ja puhkekülades oluliselt madalam kui hotellide grupis (sh ka motellid ja külalistemajad, tabel 7.1, joonis 7.1). Hotellide grupis on omakorda hotellide hinnatase grupi keskmisest kõrgem.

Tabel 7.1. Ööpäeva keskmine maksumus juulis (koos käibemaksuga), €

	2004	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hotellid jm sarnane majutus	32	35	37	39
sh hotellid	33	37	38	41
Puhkemajad, hostelid jm	14	14	15	17
Majutus kokku	28	30	28	26	28	31	32	34
Tallinnas	37	36	32	30	33	36	38	41
Pärnus	27	34	31	35	33	36	38	40
Tartus	24	29	28	26	27	27	28	30
Saaremaal	26	30	30	27	28	32	35	32
Lääne-Virumaal	16	19	19	18	20	22	24	28
Läänemaal	18	25	18	18	20	20	21	23
Võrumaal	14	16	15	14	16	16	17	19

Allikas: Statistikaamet

Joonis 7.1. Keskmine ööbimise maksumus kuude lõikes 2013. a (eurodes, käibemaksuga)

Allikas: Statistikaamet

Hinnatase kõigub vastavalt hooajalisele nõudlusele; suvel tõusevad hinnad Pärnus, Saaremaal ja Läänemaal, talvine hinnatase on kõrgem Ida- ja Lääne-Virumaal, Valgamaal, Võrumaal. Väiksema nõudlusega maakondades, nagu Jõgevamaa, Järvamaa, Raplamaa on hinnatase aasta läbi keskmisest märksa soodsam ja hinnad on suvel pigem odavamad kui talvel. Tallinnas on hinnad kõige soodsamad veebruarist aprillini.

Mõnes maakonnas ei ole hinnatase 10 aastaga peaaegu üldse tõusnud või on isegi langenud, näiteks Viljandimaal ja Raplamaal. Arvestades viimase 10 aastaga toimunud sisendhindade tõusu, peaks paljud neist majutusasutustest juba pankrotistunud olema.

Välituristi jaoks on majutusasutuste hinnatase üks oluline kriteerium puhkuseisei sihtkoha valikul. Võrdlemaks Eesti hindasid meie konkurentriikide hindadega, viis EKI novembrikuus populaarses interneti tellimissüsteemis booking.com läbi hindade võrdleva analüüsi.

Vaatluse alla võeti **ühe** inimese (üks toas) kahe öö maksumus eri linnade kesklinnade 3- ja 4-tärni hotellides 24.–26. november 2014. a. Hind sisaldas hommikusööki. Välja valiti 20 kesklinnale kõige lähemal asuvat 3- ja 4-tärni hotelli. Tallinna kesklinna hotellitubade maksumusi võrreldi samade parameetritega Tallinnaga konkureerivate suurlinnade hotellitubade hindadega. Parema võrdluse tagamiseks arvutati hinnad ühe öö maksumuse peale (tabel 7.2 ja 7.3).

Tallinna kesklinna 3- ja 4-tärni hotellide ühe öö kõige odavamaks hinnaks tuli 40.25 eurot ning kõige kallimaks 130 eurot (hinnad sisaldavad hommikusööki). Tallinna keskmiseks ühe öö hinnaks kujunes 69.91 € tabel 7.2).

Võrreldes Eesti lähiriikide suurlinnade hotellitubade hindu Tallinna omadega, selgub et Stockholmi kesklinna 3- ja 4-tärni hotelli keskmine toa (soodus)hind on Tallinna omast üle kahe ja poole korra (162%) kallim. Helsingi hotellituba on Tallinna omast keskmiselt 79% kallim ning Varssavi hotellituba 11% kallim. Kui vaadata täishindu, siis Varssavis ööbimine on odavam kui Tallinnas, aga kuna Tallinna hotellid teevad suuri allahindlusi (nendest seitsmest riigist kõige suuremaid), siis soodushindade järgi on Varssavi hotellitoa hind kõrgem. Peterburi, Vilniuse ja Riia hotellitoad on Tallinna omadest odavamad (vastavalt –10%, –16% ja –21%).

Radisson Blu hotellid asuvad neis kõigis seitsmes suurlinnas, tehes nende võrdlemise ühtse kvaliteedi tõttu väga informatiivseks (tabel 7.3). Kui Tallinna Radisson Blus maksis öö standardtoas ühele inimesele 106.70 €, siis Stockholmis maksab see koguni 180 € ning Helsingis 127.20 €. Mõnevõrra odavam on ööbida Peterburi Radissoni hotellis (99 €), Varssavis (96 €), Vilniuses (92 €) ning kõige odavam Riias (78.40 €). Soodsam hind annab Eestist idas ja lõunas asuvate riikide suurlinnade hotellidele kindla konkurentsieelise küllastajate meelitamisel enda hotelli. Samas on palju teisi omadusi, mida kliendid ööbimiskoha valikul väärtustavad (nt meeldiv teenindus, turvalisus, asukoht jne).

Tabel 7.2 Hotellide keskmised hinnad (1 inimene, 1 öö, 1 tuba, hommikusöögiga)

Linn	Hind eurodes			Hind võrreldes Tallinnaga (%)	
	Täishind	Soodushind	Soodustus	Täishind	Soodushind
Stockholm	198.55	182.95	15.60	209,3	261,7
Helsingi	136.46	125.23	11.23	143,9	179,1
Varssavi	78.50	77.53	0.97	82,8	110,9
Tallinn	94.86	69.91	24.95	100,0	100,0
Peterburi	64.35	62.91	1.44	67,8	90,0
Vilnius	66.19	58.83	7.35	69,8	84,2
Riia	61.33	55.52	5.81	64,7	79,4

Allikas: Eesti Konjunkturiinstituut

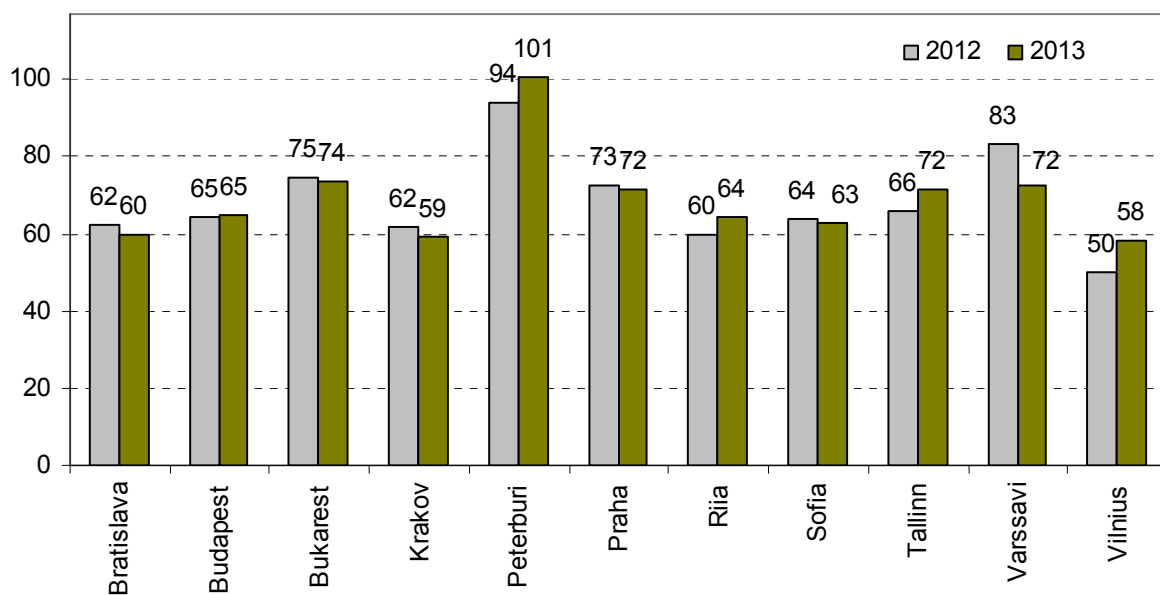
Tabel 7.3 Eri linnade Radisson hotellide hinnad (1 inimene, 1 öö, 1 tuba, hommikusöögiga)

Radisson Blu Hotel	Hind eurodes			Hind võrreldes Tallinnaga (%)	
	Täishind	Soodushind	Soodustus	Täishind	Soodushind
Radisson Blu Royal Viking Hotel, Stockholm	223.00	180.00	43.00	194,4	168,7
Radisson Blu Royal Hotel, Helsinki	152.00	127.20	24.80	132,5	119,2
Radisson Blu Sky Hotel, Tallinn	114.70	106.70	8.00	100,0	100,0
Radisson Sonya Hotel, St. Petersburg	99.00	99.00	0,00	86,3	92,8
Radisson Blu Sobieski, Warsaw	96.00	96.00	0,00	83,7	90,0
Radisson Blu Hotel Lietuva, Vilnius	129.00	92.00	37.00	112,5	86,2
Radisson Blu Ridzene Hotel, Riga	93.00	78.40	14.60	81,1	73,5

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

STR Global Hotel Review andmetel on Tallinna hotellide hinnad teiste Ida-Euroopa hotellide hindadega võrreldes samal tasemel või kallimad. Saadud **tulu väljamüüdud toa kohta** Tallinnas (72 €2013. a; joonis 7.2) oli sarnane Varssavi ja Praha tasemega, odavam Peterburi ja Bukaresti tasemest ning kallim kui Riias, Vilniuses, Bratislavas, Budapestis, Krakovis ja Sofias. Tallinnast osales vaatluses 16 hotelli.

Joonis 7.2. Väljamüüdud hotellitubade aastakeskmised hinnad 2012. ja 2013. a, eurodes

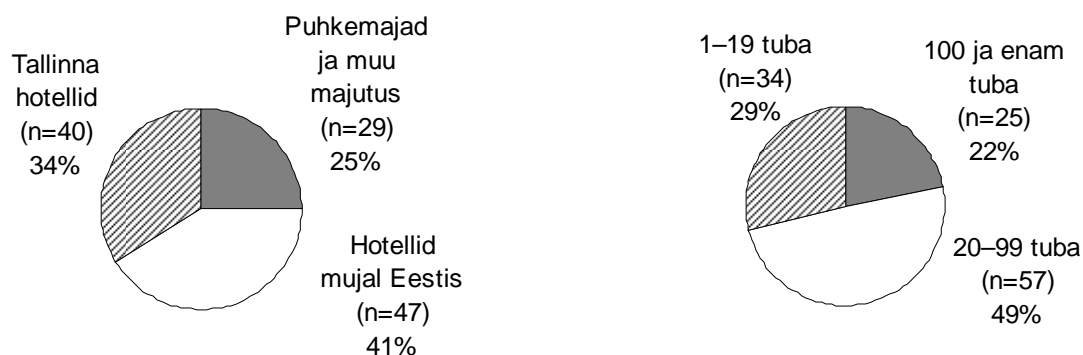
Allikas: STR Global Hotel Review 2013

8. Majutusasutuste küsitluse tulemused

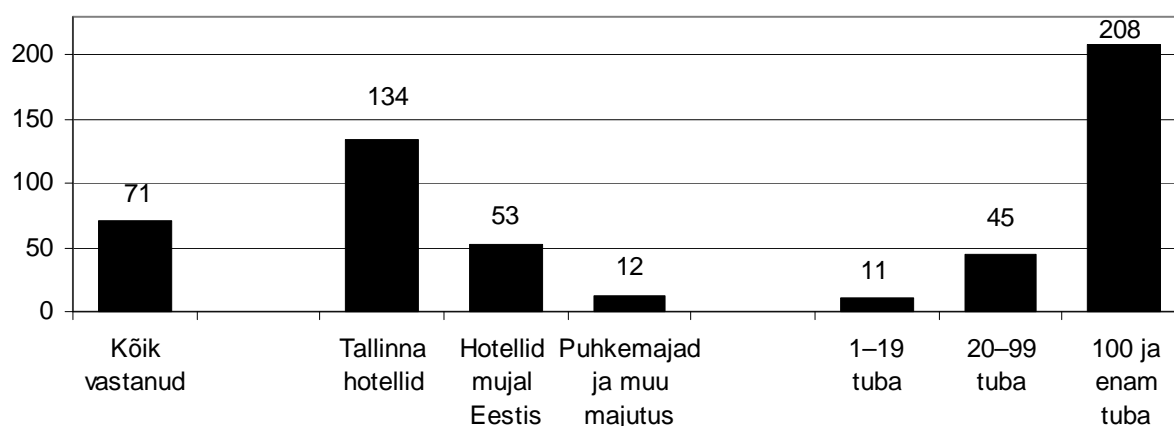
Majutusteenuste käibemaksumäära muutmise mõju analüüsiks viis EKI läbi sektori ettevõtete küsitluse, mis toimus interneti põhiselt. Valimi moodustasid 274 majutusteenust pakkuvat ettevõtet, kuhu kuulusid kõik Hotellide Liidu ja SPA Liidu liikmed, samuti suuremad Maaturismi Liidu majutusettevõtted ning liitudesse mittekuuluvad, kuid käibe poolest suuremad majutusasutused.

Esitatud tähtajaks täitis küsimustiku 116 majutusasutust, mis teeb vastamismääraks 42%. Vastanud majutusasutustest 34% olid Tallinna hotellid, 41% mujal Eestis asuvad hotellid ning 25% puhkemajad ja muud majutusettevõtted. Majutusasutuse suuruse põhjal grupeerituna oli ligi pooltel (49%) vastanutest 20–99, ligi kolmandikul (29%) 1–19 ja veidi enam kui viiendikul (22%) 100 ja enam tuba (joonis 8.1).

Joonis 8.1. Ankeedile vastanud majutusasutuste jagunemine asukoha ja tüübi ning suuruse järgi (% vastanutest)

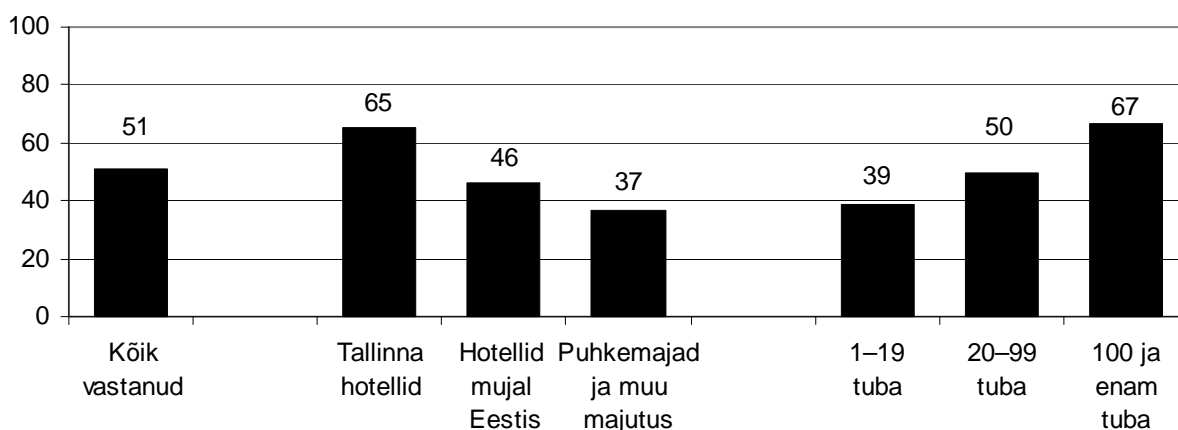

Joonis 8.2. Ankeedile vastanud majutusasutuste keskmine tubade arv (% vastanutest)

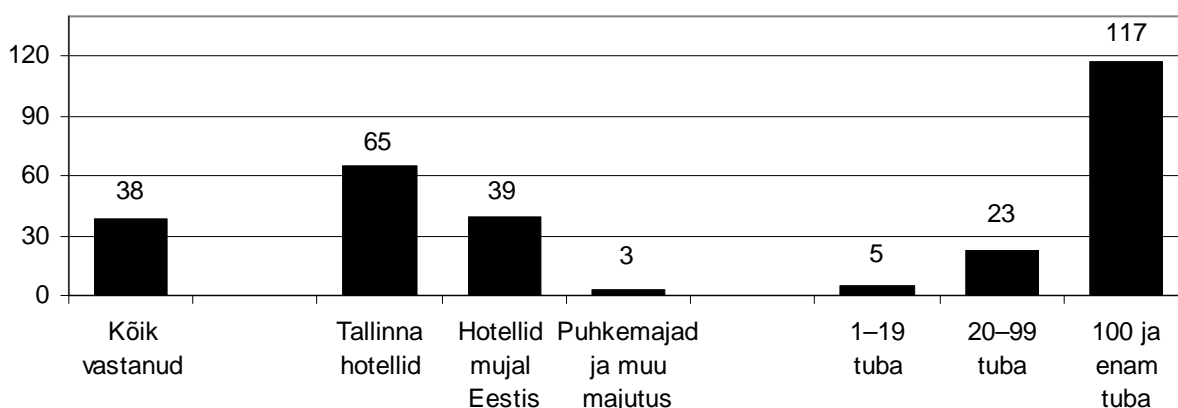
Küsimustikule vastanud majutusasutustes oli keskmiselt 71 tuba, millest Tallinna hotellides 134, mujal Eestis asuvates hotellides 53 ja puhkemajades ja muudes majutusasutustes 12 tuba (joonis 8.2). Kõigi küsitluses osalenud majutusasutuste aastane täituvus oli 51%. Täituvus oli suurim Tallinna hotellidel (65%) ning 100 ja enama toaga majutusasutustel (67%). Madalam oli täituvus puhkemajadel (37%) ja 1–19 toaga majutusasutustel (39%) (joonis 8.3).

Joonis 8.3. Ankeedile vastanud majutusasutuste tubade aastakeskmine täituvus (% vastanutest)

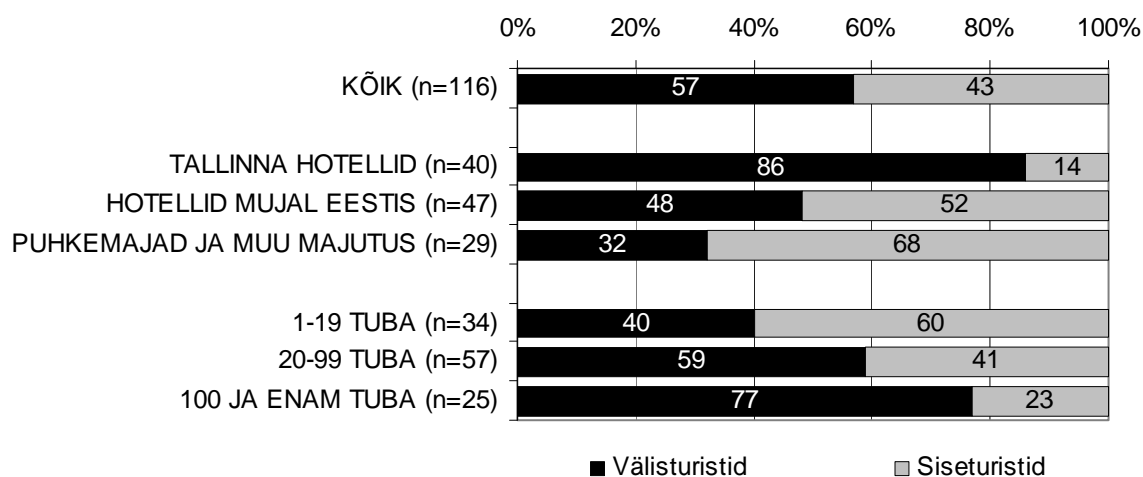

Uuringus osalenud majutusasutustes oli keskmiselt 38 töötajat, Tallinna hotellides keskmiselt 65 ning 100 ja enama toaga majutusasutustes keskmiselt 117 töötajat. Mujal Eestis asetsevates hotellides oli keskmisena mõnevõrra vähem (39) töötajaid. Puhkemajades oli keskmiselt 3 ja alla 20 toaga majutusasutustes 5 töötajat (joonis 8.4).

Joonis 8.4. Ankeedile vastanud majutusasutuste keskmine töötajate arv

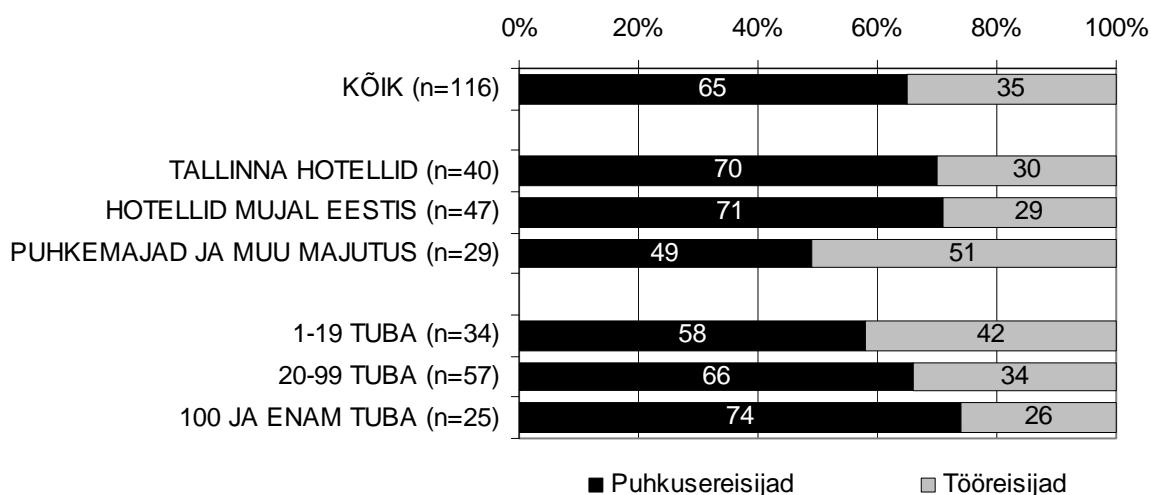

Joonis 8.5. Välisturistide/siseturistide osakaal klientuurist (% vastanutest)

Küsitluses osalenud majutusasutustes oli välituristide osakaal keskmiselt 57%. Välituristidest sõltusid enam Tallinna hotellid (86%) ning suured majutusasutused (77%). Välituristide osa oli suurem ka 20–99 toaga majutusasutustel (59%). Mujal Eestis asuvatel hotellidel oli välituristide (48%) ja siseturistide (52%) osa enam-vähem võrdne. Väiksemate majutusasutuste ja puhkemajade klientuurist enamuse moodustavad siseturistid (vastavalt 60% ja 68%)(joonis 8.5).

Joonis 8.6. Tööreisijate/puhkusereisijate osakaal klientuurist (% vastanutest)

Teise olulise näitajana majutusasutuste klientuuri suhtes uuriti töö- ja puhkusereisijate osakaalu. Uuringus osalenud majutusasutuste klientideks olid ligi kahe kolmandiku ulatuses (65%) puhkusereisijaid ning enam kui kolmandik (35%) oli tööreisijaid (joonis 8.6). Antud näitaja on oluline seetõttu, et üldiselt hinnatakse puhkusereisijate hinnatundlikkust suuremaks kui tööreisijatel. Puhkusereisijate osakaal on suurem enam kui 100 toaga majutusasutustes (74%) ja Tallinna (70%) ning mujal Eestis asuvates hotellides (71%). Puhkemajadel on puhkuse- ja tööreisijate osakaal enam-vähem võrdne.

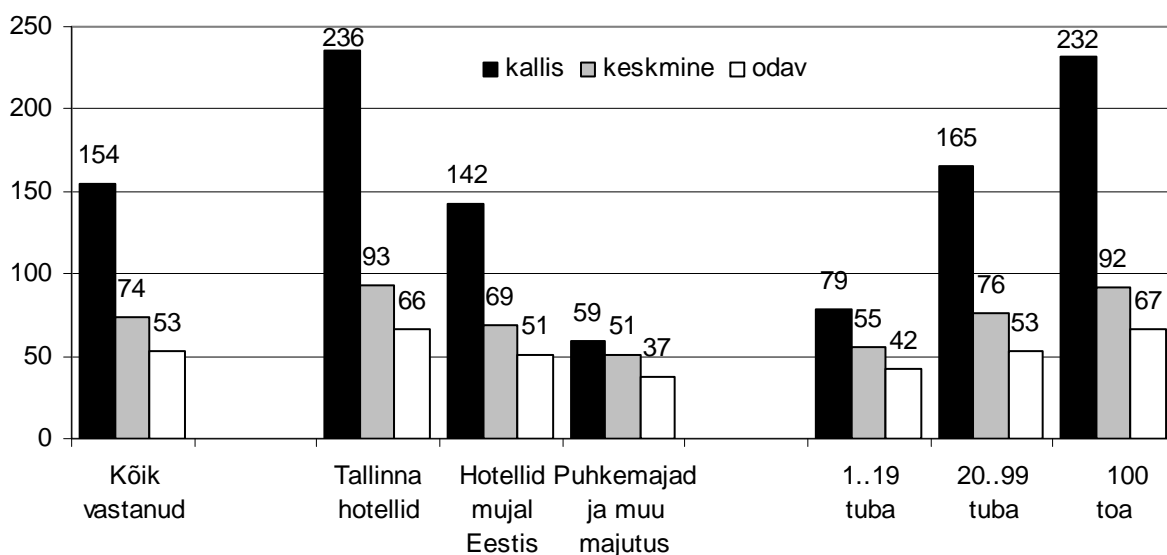
Majutusettevõtetel paluti kirjutada novembrikuu alguse seisuga, kui palju maksavad tööpäevadel nende kõige kallimad, keskmise hinnaklassiga ja kõige odavamad toad. Küsitlusuuringust selgus, et kallid toad maksavad keskmiselt 154, keskmised 74 ning odavad 53 €öö (joonis 8.7).

Tallinna hotellide kõrgema hinnaklassi tubade hinnad on märkimisväärselt kallimad võrreldes väljaspool Tallinnat asuvate hotellide kõrgema hinnaklassiga (vastavalt 236 ja 142 €öö). Keskmise hinnaklassiga tubade hind on Tallinnas 93 ja väljaspool Tallinnat 69 €öö. Odavamad hotellitoad maksavad Tallinnas keskmiselt 66 ning väljaspool Tallinnat 51 €öö.

Puhkemajade ja muude majutusasutuste tubade hinnaklassid ei erine üksteisest väga palju. Kui kõige kallimad toad maksavad keskmiselt 59 €öö, siis keskmise hinnaklassi tubade eest küsitakse ainult 8 eurot vähem (51 €öö). Kõige odavamad toad maksavad seal keskmiselt 37 €öö.

Rohkema tubade arvuga majutusettevõttes on enamasti ka hea asukohaga ja kõrgema teenustasemega ja saavad küsida toa eest ka kõrgemat hinda kui väikesed majutusasutused. Alla 20 toaga majutusasutuses on kõige kallimate tubade keskmiseks hinnaks 79 €öö, keskmise hinnaklassiga tubadel 55 ja odavatel 42 €öö. 20–99 toaga majutusettevõttes maksab kallis tuba 165, keskmine 76 ja odav 53 €öö. Nii nagu Tallinna hotellide puhul, on ka 100 või rohkema tubade arvuga majutusasutuses (mis sageli asuvadki just Tallinnas) kõige kallima ja keskmise hinnaklassiga tubade hinnavahe tähelepanuväärne. Kui suurte majutusasutuste kallite tubade eest küsitakse 232 €öö, siis keskmise hinnaklassi toa saab seal kätte 92 €öö eest (hinnavahe 140 €öö). Kõige odavamad toad maksavad keskmiselt 67 €öö.

Joonis 8.7. Majutusasutuste keskmised hinnaklassid (€öö) kokku ning grupeerituna tüübi ja tubade arvu järgi

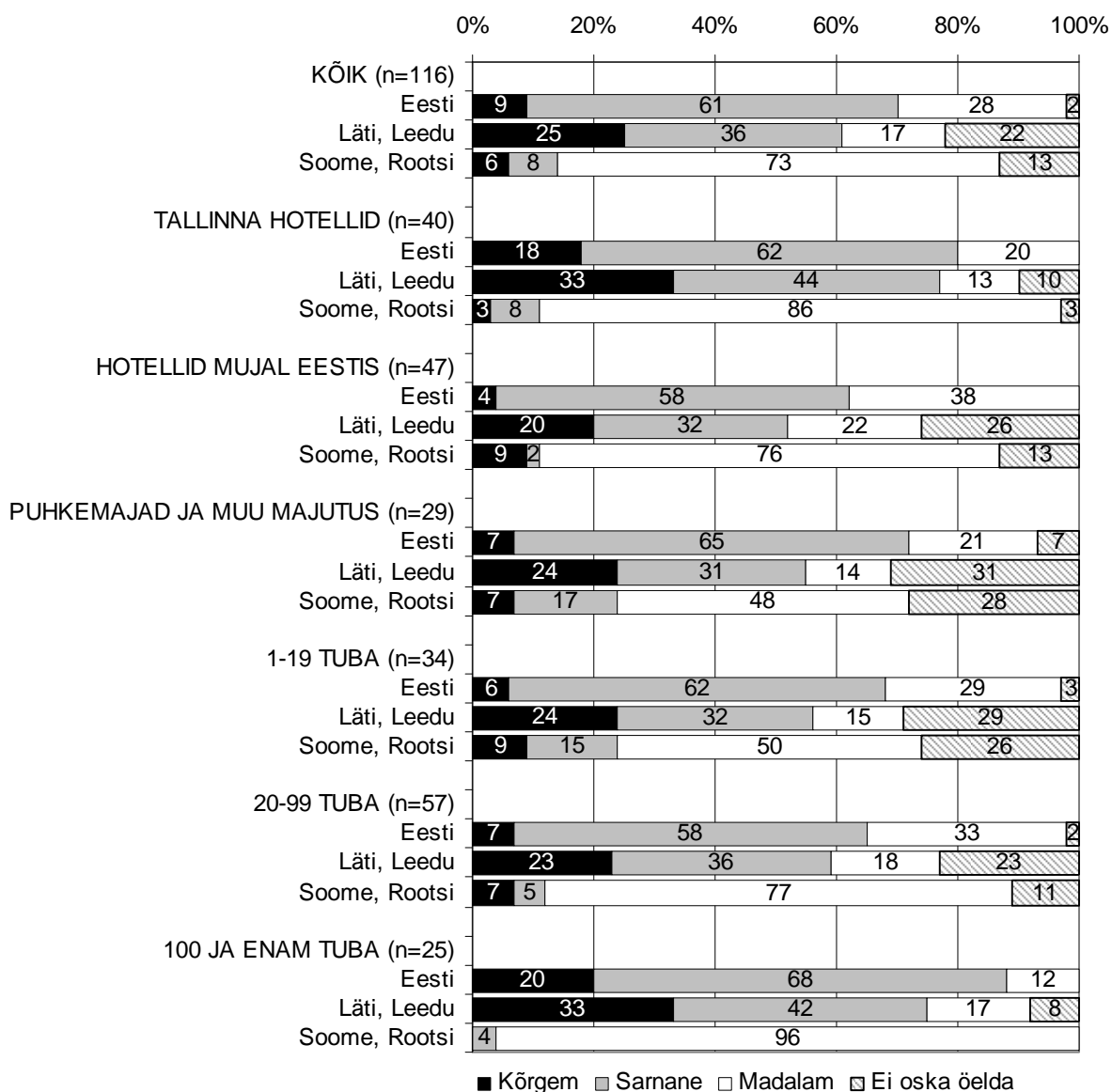

Küsitlusega selgitati välja ka hinnangud majutusasutuse hinnatasemele võrreldes sarnase asukoha ja tasemega Eesti ja Eestile oluliste konkurentriikide majutusasutustega. Vastustest selgus, et Eesti majutusasutustega võrreldes loeti enda hinnataset sarnaseks (61%) ning hinnangud ei erinenud oluliselt majutusasutuse tüübi või suuruse järgi (joonis 8.8).

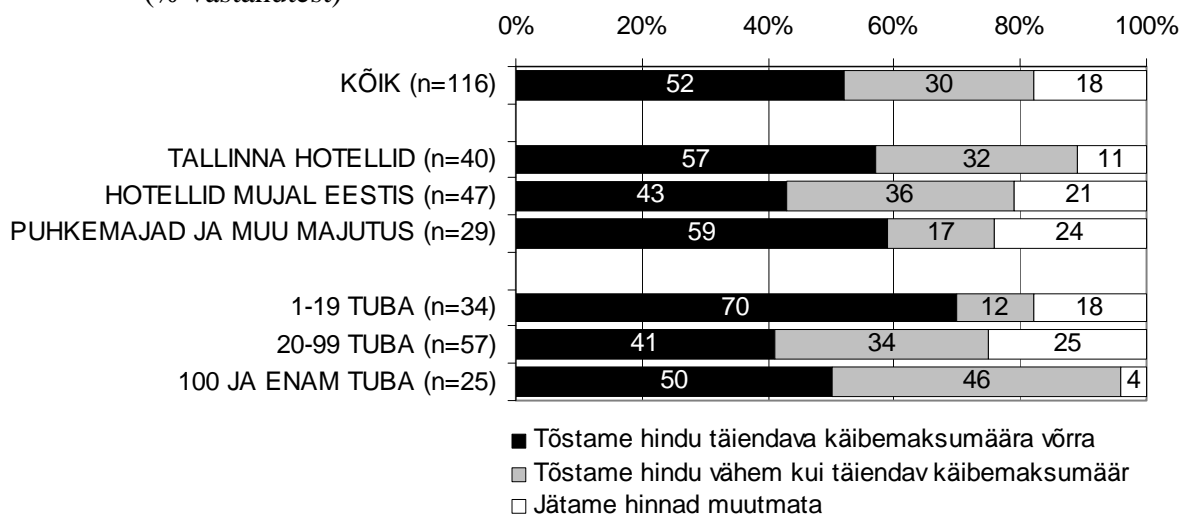
Läti ja Leeduga võrreldes pidas veerand vastanutest oma hinnataset kallimaks, veidi enam kui kolmandik (36%) sarnaseks, 17% madalamaks ja veidi enam kui viiendik (22%) ei osanud hinnangut anda. Tallinna hotellidest ja suurtest majutusasutustest kolmandik hindas oma hinnataset kallimaks kui Lätis ja Leedus ning veidi vähem kui pooled (vastavalt 44% ja 42%) sarnaseks.

Soome ja Rootsiga võrreldes hindas valdav osa (73%) vastanutest oma majutusasutuse hinnataset madalamaks. Vähesel määral oli ka neid, kes pidasid oma hinnataset Soome ja Rootsiga võrreldes kõrgemaks (6%) või sarnaseks (8%).

Joonis 8.8. Majutusasutuse hinnatase konkurentidega võrreldes (% vastanutest)

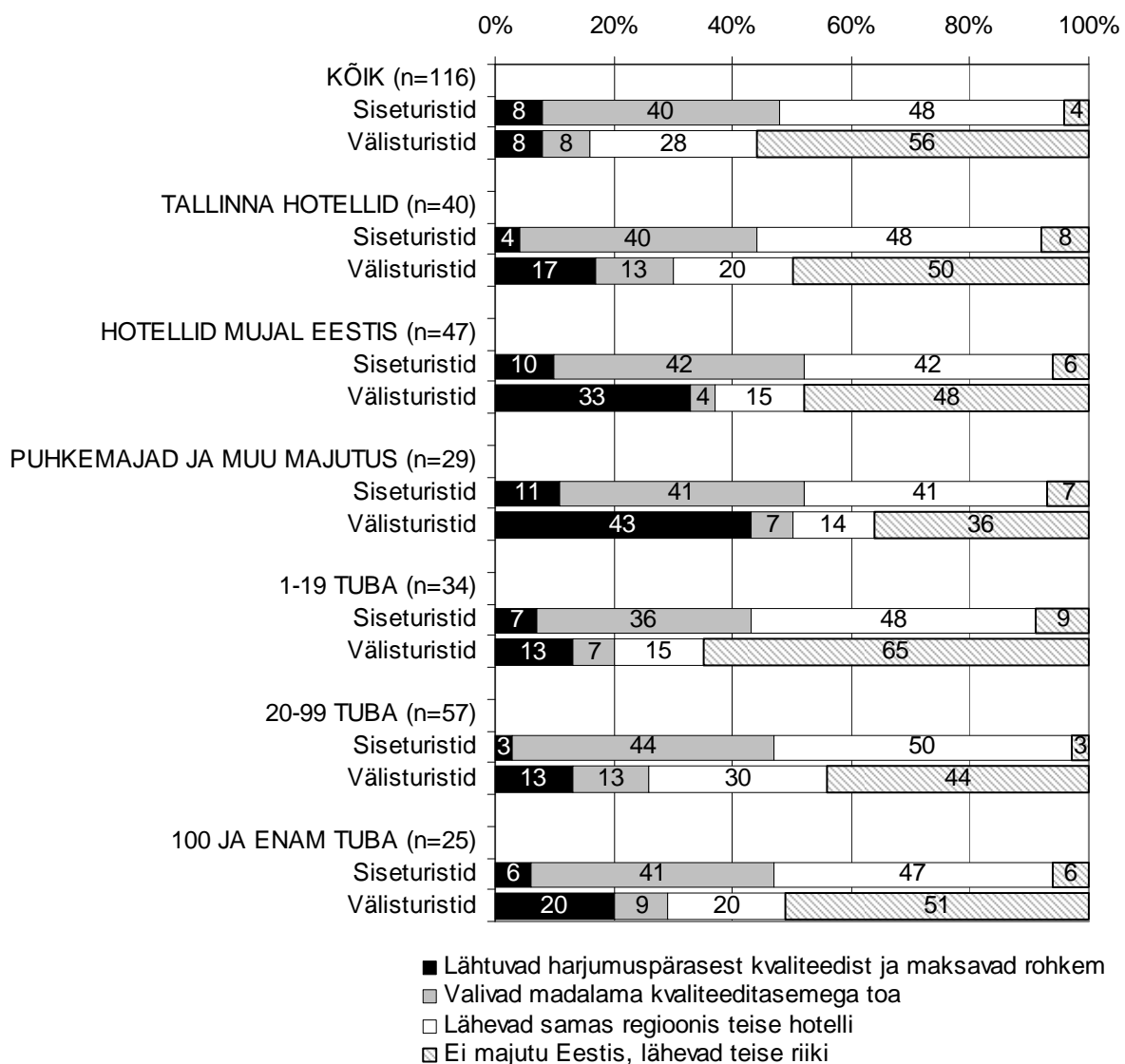

Joonis 8.9. Mida majutusasutus võtaks ette hindadega käibemaksu tõstmise korral (% vastanutest)

Uuringuga selgitati välja, mida võtaks majutusettevõtted ette hindandega käibemaksu tõstmise korral. Veidi enam kui pooled (52%) tõstaks hindu käibemaksumäära võrra, ligi kolmandik (30%) tõstaks hindu vähem kui täiendav käibemaksumäär ja veidi vähem kui viiesik (18%) jätkaks hinnad muutmata (joonis 8.9). Käibemaksumäära võrra tõstjaid on rohkem väikeste majutusasutuste (70%), puhkemajade (59%) ja Tallinna hotellide (57%) seas. Hinnad jätab muutmata veerand keskmise suurusega majutusasutustest, ligi veerand (24%) puhkemajadest ja veidi enam kui viiesik (21%) mujal Eestis asuvatest hotellidest.

Joonis 8.10. Kuidas käituvad potentsiaalsed kliendid, kui hind majutusasutuseks tõuseks 10% (% vastanutest)

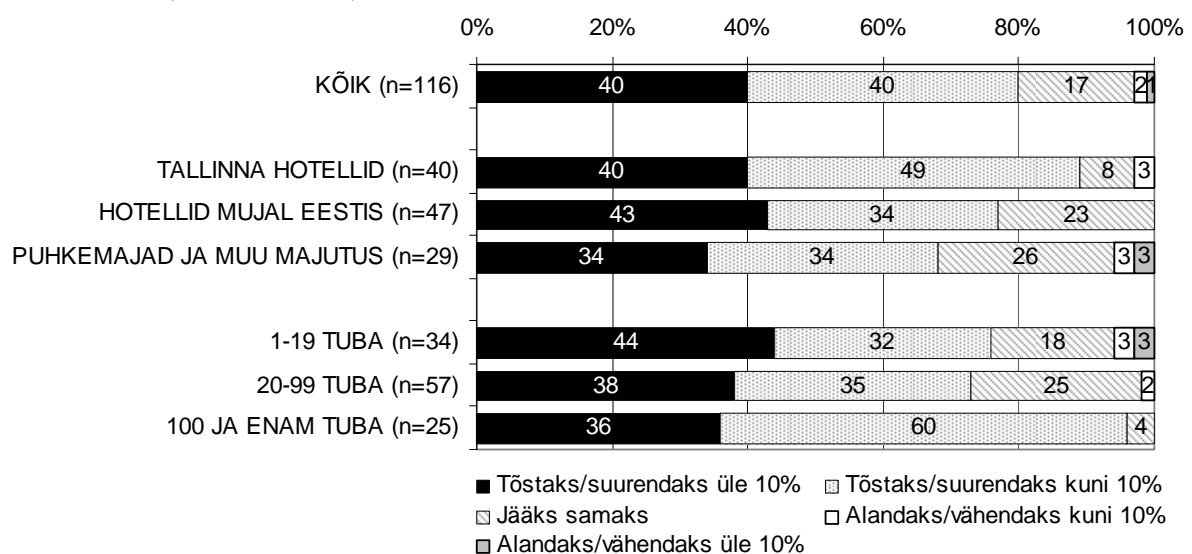
Küsitluses paluti majutusasutustel hinnata klientide võimalikku käitumist kümne protsendilise hinnatõusu korral, seda eraldi sise- ja välituristide lõikes. Vastuste põhjal selgus, et mõlemast turistide kategooriast vaid veidi vähem kui kümnendik (8%) ei laseks ennast hinnatõusust mõjutada ja lähtuks harjumuspärasest kvaliteedist ning maksaks rohkem (joonis 8.10). Madalama kvaliteeditasemega toaga samas majutusasutuses lepiks siseturistidest 40%, kuid

välituristidest kõigest 8%. Samas regioonis valiks mõne teise hotelli ligi pooled (48%) sise- ja veidi enam kui veerand (28%) välituristidest. Siseturistidest väga väike osa (4%), kuid välituristidest valdav osa (56%) ei majutuks Eestis, vaid läheks teise riiki. Kokkuvõtlikult võib välja tuua, et kümne protsendilise hinnatõusu korral siseturist otsiks pigem Eestis odavamamat majutust, kuid väliturist läheks tõenäoliselt mõnda soodsamate majutushindadega riiki.

Küsitlustes paluti vastanutel hinnata, kuidas mõjutaks käibemaksumäära tõus 9%-lt 20%-le nende majutusasutuse hinnataset, müügi käivet, kasumlikkust, tööhõivet, töjõukuluid ja klientide arvu. Hinnanguid paluti anda etteantud skaalal, kus vastusevariantidena oli võimalik märkida *suurenemist üle 10%, suurenemist kuni 10%, majandusnäitaja samaks jäämist, vähenemist kuni 10% ja vähenemist üle 10%*.

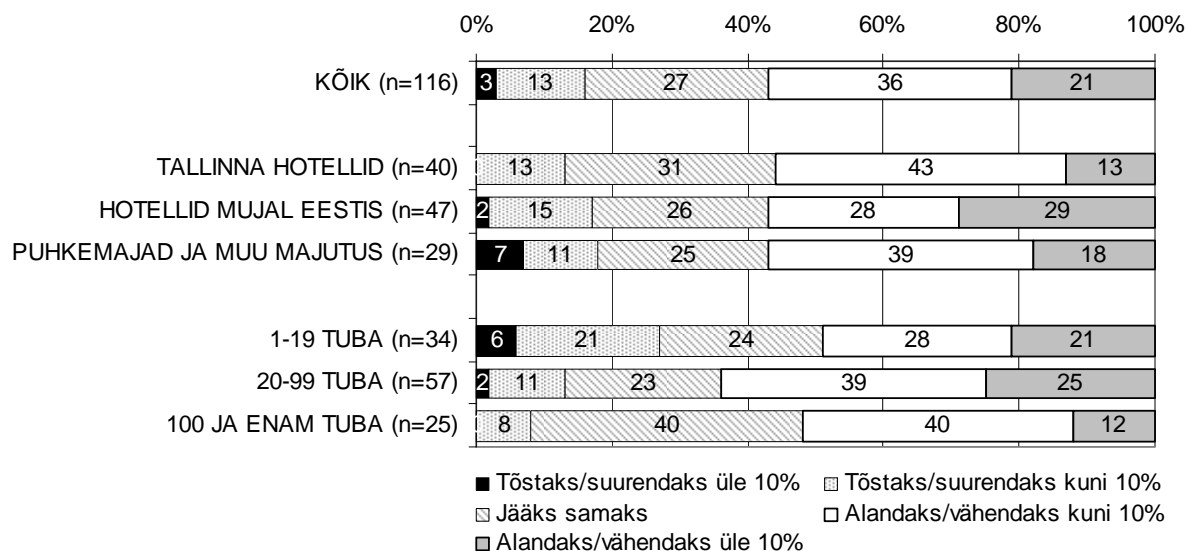
Vastustest selgus, et käibemaksumäära tõus mõjutaks majutusasutuste hinnataset tõusu suunaliselt, kusjuures 40% majutusasutustel ületaks hinnatõus 10% ja sama suurel hulgal jääks see 10% piiresse (joonis 8.11). 17% majutusasutustest hindu ei tõstaks ning vähesel määral on ka neid, kes hinnataset langetaks. Mujal Eestis asuvate hotellide ning puhkemajade seas on hindade tõstjate osakaal väiksem kui Tallinna hotellide hulgas. 100 ja enama toaga majutusasutuste seas on hinnatõstjate osakaal suurem kui keskmiste ja väiksemate hulgas.

Joonis 8.11. Käibemaksumäära tõusu (9%-lt 20%-le) mõju majusteenuse hinnatasemele (% vastanutest)

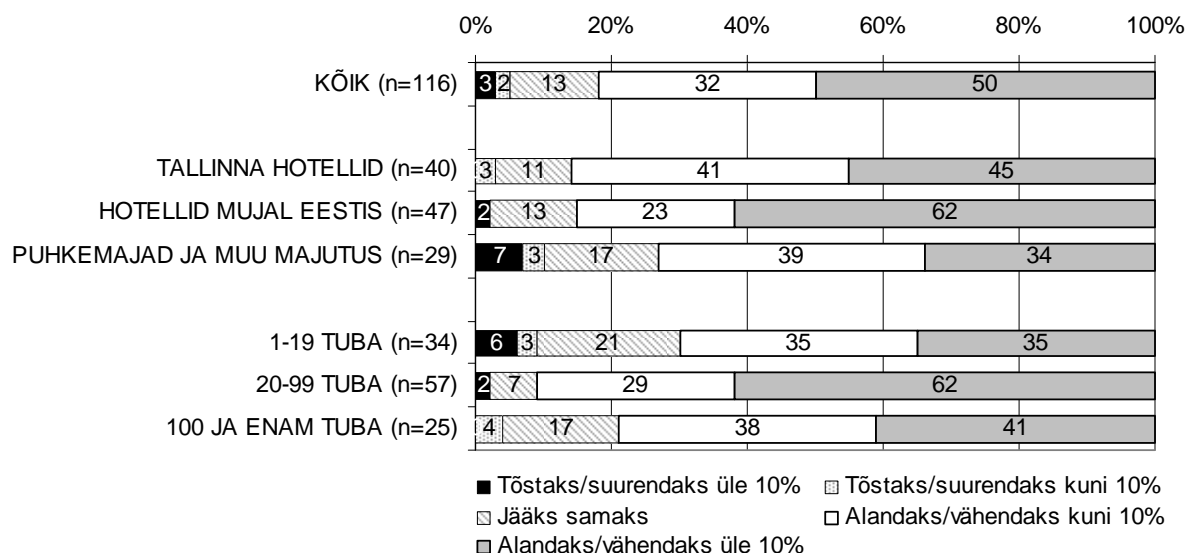
Müügi käivet mõjutaks käibemaksumäära tõstmise peamiselt negatiivselt. Enam kui kolmandik vastanutest (36%) hindab, et nende käive väheneks kuni 10% ja veidi enam kui viiendik (21%) prognoosib käibe vähenemist suuremal määral kui 10% (joonis 8.12). Veidi enam kui veerand (27%) arvab, et nende käivet maksumäära tõus ei mõjutaks ja veidi enam kui kümnendikul (13%) suureneks käive kuni 10%. Suuremat käibe tõusu kui 10% prognoosivad väga vähesed (3%) vastanutest.

Joonis 8.12. Käibemaksumäära tõusu (9%-lt 20%-le) mõju majutusasutuse müügikäibele (% vastanutest)

Kasumlikkusele mõjuks käibemaksumäära tõstmine valdavalt negatiivselt. Poolte vastanute arvates väheneks nende kasumlikkus enam kui 10% ja 32% vastanutel kuni 10% (joonis 8.13). 13% ettevõtetest kasumlikkust käibemaksumäära tõus ei mõjutaks ja 5% majutusasutustel nende hinnangul kasumlikkus suureneks (ilmselt loodetakse teravnevas turuvõitluses kliente juurde võita).

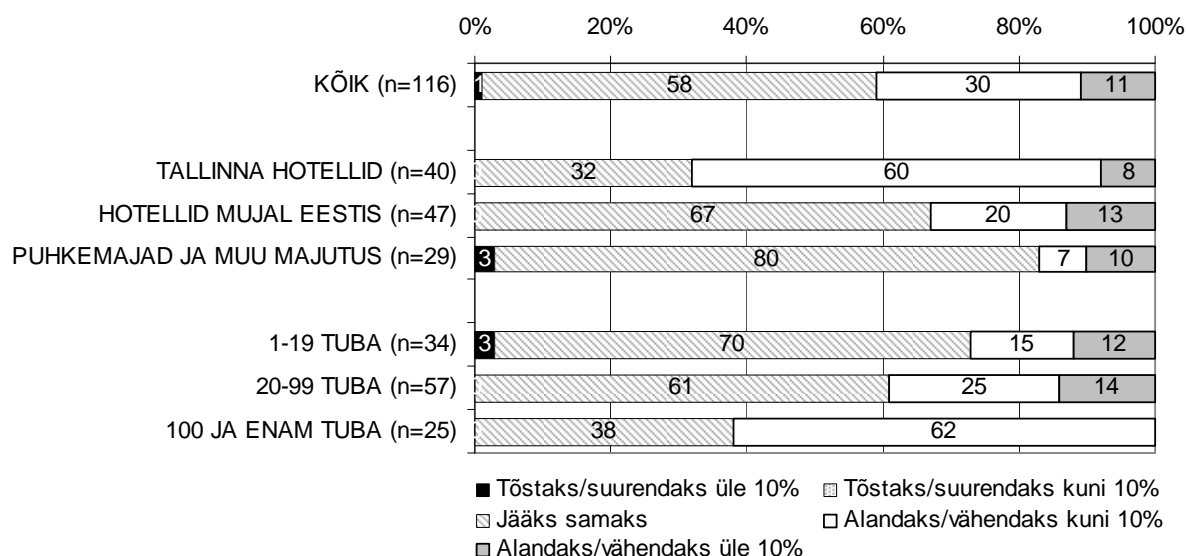
Joonis 8.13. Käibemaksumäära tõusu (9%-lt 20%-le) mõju majutusasutuse kasumlikkusele (% vastanutest)

Majutusettevõtete töökohtade arvule oleks käibemaksumäära tõstmisel pigem negatiivne mõju. Töökohtade arv 30% ettevõtetes väheneks kuni 10% ja 11%-l ettevõtetes üle 10% (joonis 8.14). Veidi enam kui pooltes majutusasutustes (58%) jääks töökohtade arv samaks ja mõnes üksikus (1%) suureneks. Tallinna hotellide ja suurte majutusasutuste seas on suurem nende osakaal, kus

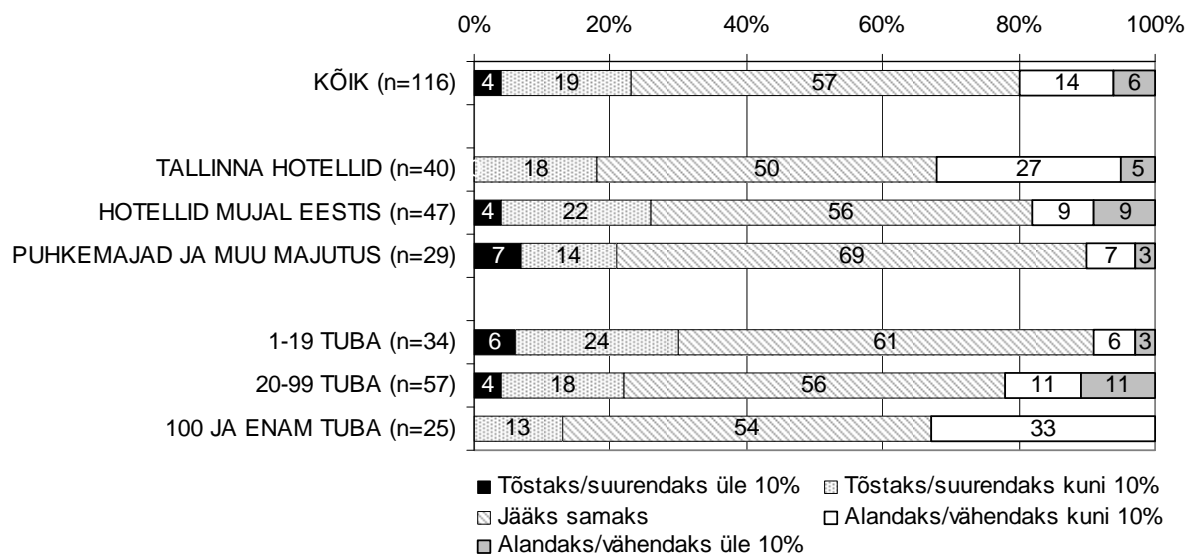
töökohtade arv väheneks. Puhkemajades ja väikestes majutusasutustes jäaks töökohtade arv valdaval osal (vastavalt 80% ja 70%) samaks, mida võiks seletada asjaoluga, et nad opereerivad niigi minimaalselt vajaliku töötajate arvuga, mida enam vähendada pole võimalik.

Joonis 8.14. Käibemaksumäära tõusu (9%-lt 20%-le) mõju majutusasutuse töökohtade arvule (% vastanutest)

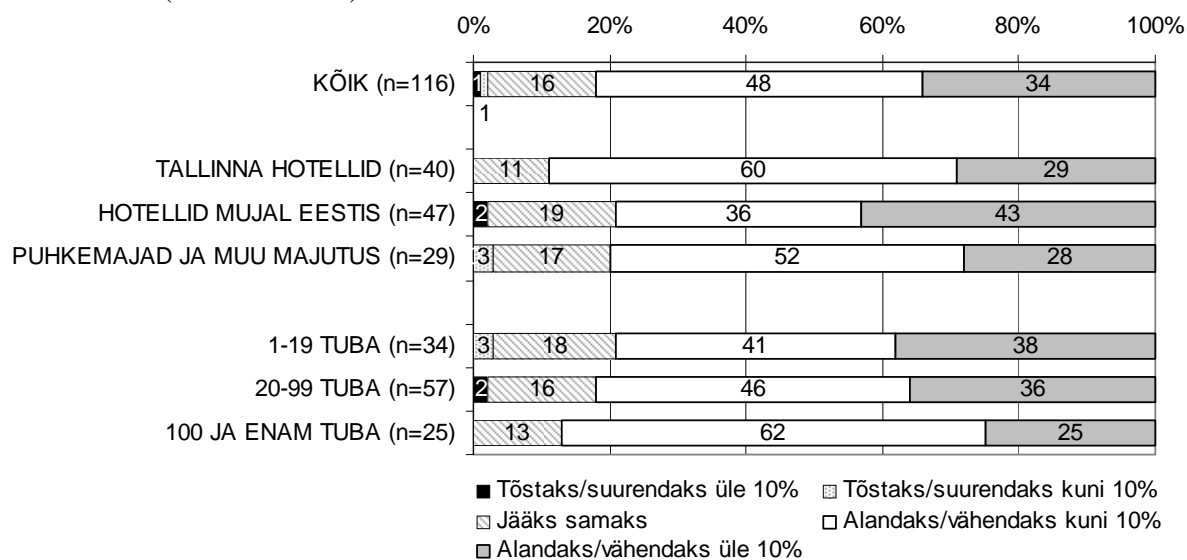
Töjõukulud jäaks käibemaksumäära tõustes enam kui pooltel (57%) majutusasutustel samaks, viiendikul väheneks ja ligi veerandil (23%) suureneks (joonis 8.15). Tallinna hotellide ja suurte majutusasutuste seas on suurem nende osakaal, kus töjõukulud väheneks. Töjõukulude suurenemist märkinute osakaal on suurem mujal Eestis asuvate hotellide ja väikeste majutusasutuste seas ja võimalik, et silmas peeti pigem töjõukulude kasvu käibe suhtes..

Joonis 8.15. Käibemaksumäära tõusu (9%-lt 20%-le) mõju majutusasutuse töjõukuludele (% vastanutest)

Külastajate arvu mõjutaks käibemaksumäära tõstmine negatiivselt. Ligi pooltel (48%) majutusasutustel väheneks külastajate arv kuni 10% ja enam kui kolmandikul (34%) rohkem kui 10% (joonis 8.16). Veidi vähem kui viiendikul (16%) jääks külastajate arv samaks ja vähestel (2%) ka suureneks. Külastajate arvu osas kõige pessimistlikumaid hinnanguid andsid Tallinna hotellid ja suured majutusasutused, mida võiks seletada välituristide ja puhkusereisijate suurema osakaaluga nende klientide hulgas.

Joonis 8.16. Käibemaksumäära tõusu (9%-lt 20%-le) mõju majutusasutuse külastajate arvule (% vastanutest)

Eeltoodud hinnangute jagunemisi aluseks võttes ja erinevatele vastusevariantidele kasvu ja kahanemise protsente omistades on võimalik leida käibemaksumäära tõstmise mõju suurust uuritavatele majandusnäitajatele. Etteantud vastusevariantidele omistati alljärgnev kasvu või kahanemise protsent:

Vastusevariant	Arvutustes kasutatud kasv/kahanemine
Tõstaks/suurendaks üle 10%	12%
Tõstaks/suurendaks kuni 10%	5%
Jääks samaks	0%
Alandaks/vähendaks kuni 10%	-5%
Alandaks/vähendaks üle 10%	-12%

Toodud eelduste põhjal leiti tabelis 8.1 kajastatud näitajad kaalutud keskmistena. Arvutustest selgub, et käibemaksumäära tõstmine 9%-lt 20%-le suurendaks majutusteenuste hinnataset 7%, ehk hinnatõusu mõju ei kanduks täies mahus üle klientidele. Hinnataseme tõus jääks madalamaks puhkemajadel ja väiksematel ning keskmise suurusega majutusasutustel. Majutusasutuste müügikäive kahaneks keskmiselt 3% ja kasumlikkus 7% ning mõju oleks suurem mujal Eestis asuvatele hotellidele ja keskmise suurusega majutusasutustele. Töökohtade arv väheneks 3%, samas töajookulud ei muutuks. Külastajate arv kahaneks keskmiselt 6% ning see oleks erinevat tüüpi majutusasutuste lõikes küllaltki sarnane.

Tabel 8.1. Käibemaksumäära tõusu mõju majandusnäitajatele (%)

	Majutus- teenuse hinnatase	Müügi- käive	Kasum- likkus	Töö- kohtade arv	Tööjõu- kulud	Külas- tajate arv
Kõik vastanud (n=116)	7	-3	-7	-3	0	-6
Tallinna hotellid (n=40)	7	-3	-7	-4	-1	-7
Hotellid mujal Eestis (n=47)	7	-4	-8	-3	0	-7
Puhkemajad jm majutus (n=29)	5	-3	-5	-1	1	-6
1–19 tuba (n=34)	6	-2	-5	-2	1	-7
20–99 tuba (n=57)	6	-4	-9	-3	-1	-6
100 ja enam tuba (n=25)	7	-3	-7	-3	-1	-6

Tabelis 8.1 kajastatud kasvu- ja kahanemisprotsente arvesse võttes on võimalik leida käibemaksumäära tõusu mõju ka rahalises väärtuses ja naturaälühikutes (tabel 8.2). Majutustevõtete majandusnäitajate kohta on kõige uuem riiklik statistika 2012. aasta kohta. Kasumilikkuse näitaja osas on kasutatud omakapitali puhasrentaablust, kui kõige üldisemat näitajat. Külastajate arvu andmed on 2013. aasta kohta. Majutusteenuste hinnataseme suhtes on kasutatud Statistikaameti avaldatavat ööpäeva keskmist maksumust 2014. aasta juulis ning alternatiivsete näitajatena EKI arvatud ühe inimese kahe öö soodushinda Tallinna kesklinnas 3–4 täärni hotellis novembris 2014. aastal ja *STR Globali* arvatavat hinda väljamüüdud tubade kohta Tallinnas 2013. aastal.

Tabel 8.2. Käibemaksumäära tõusu mõju majandusnäitajatele rahalises vääringus ja naturaälühikutes

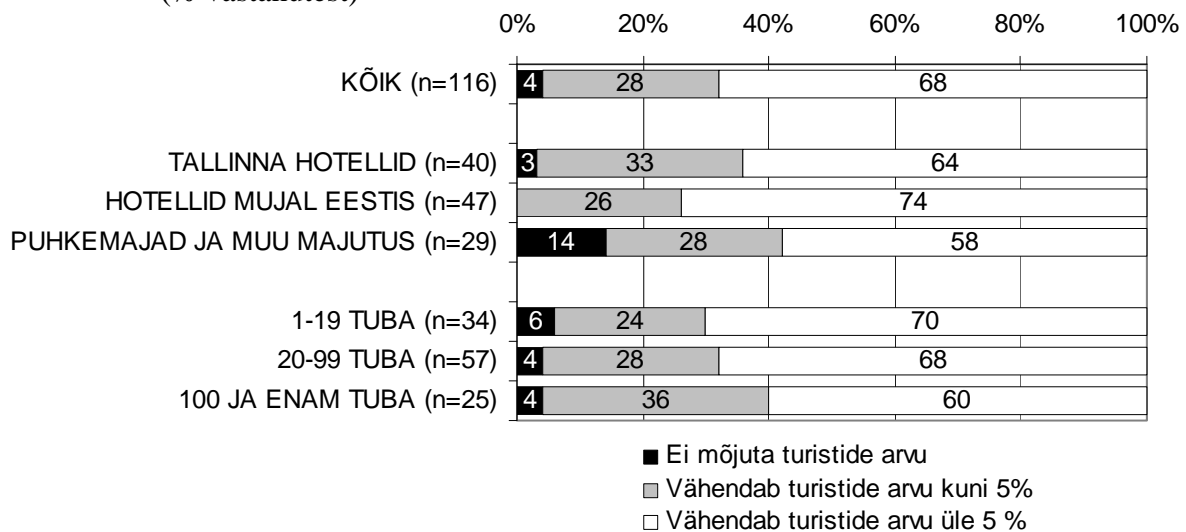
Näitaja	Ühik	2012	2013	2014	Võimalik muutus	Mõju	Näitaja mõjujärgne suurus
Majutusteenuse hinnatase							
Ööpäeva keskmine maksumus (juulis)	€			34	+7%	2	36
Hind väljamüüdud tubade kohta Tallinna hotellides STR Global andmetel	€		72		+7%	5	77
1 inimese 2 öö maksumus Tallinna kesklinnas 3–4 täärni hotellis (soodushind, novembris)	€			140	+7%	10	150
Müügikäive	mln €	234			-3%	-7	227
Kasumlikkus (omakapitali puhasrentaablus)	%	9,58			-7%	-0,7	8,9
Töökohtade arv	in	5882			-3%	-176	5706
Tööjõukulud	mln €	57			0%	0	57
Külastajate arv	tuh in		2981		-6%	-179	2802
Lisandväärtus	mln €	95			-4,4%	-4,2	91

Allikas: Statistikaamet, EKI arvutused

Tabelist 8.2 on näha, et käibemaksumära tõstmine võib kaasa tuua ööpäeva keskmise maksumuse suurenemise 2€ja ühe inimese kahe öö maksumuse suurenemise 10€võrra Tallinna kesklinnas 3–4 täärni hotellis. *STR Globali* arvatav hind väljamüüdüd toa kohta Tallinna hotellides tõuseks 5€võrra, eeldusel et müüdüd tubade arv ei muutuks. Majutusettevõtete müügikäive võib väheneda 7 mln €võrra ja omakapitali puhasrentaablus langeda 9,58%-lt 8,9%-ni. Töökohtade arv võib väheneda 176 inimese võrra ja tööjõukulud ei muutuks. Majutusasutuste külastajate arv võib väheneda 179 tuhande inimese võrra. Lisandväärtuse prognoosimisel on eeldatud, et selle osatähtsus müügitulust jääb samaks (2012. a oli 40%). Müügikäibe mõju järgse suuruse põhjal arvatuna võib leida, et majutusasutuste loodud lisandväärtus väheneks 4,2 mln €võrra.

Majutusettevõtete juhtidelt küsiti uuringu tarbeks ka eksperthinnangut, milline võiks olla käibemaksu määra tõstmise (20%-ni) mõju Eestit külastavatele välituristide arvule. Antud hinnangu andmisel ei lähtunud mitte enda juhitava majutusasutuse, vaid kogu Eesti seisukohast. Enam kui kahe kolmandiku (68%) vastanute hinnangul vähendaks käibemaksumäara tõstmine turistide arvu üle 5%. Väga madalaks (4%) jäi nende vastanute osa, kes arvasid, et käibemaksumäara tõstmine turistide arvu ei mõjuta. Veidi enam kui veerand (28%) arvas, et mõju jääb 5% piiresse, ehk pigem tagasihoidlikuks (joonis 8.17).

Joonis 8.17. Käibemaksu määra tõstmise mõju Eestit külastavatele välituristide arvule (% vastanutest)

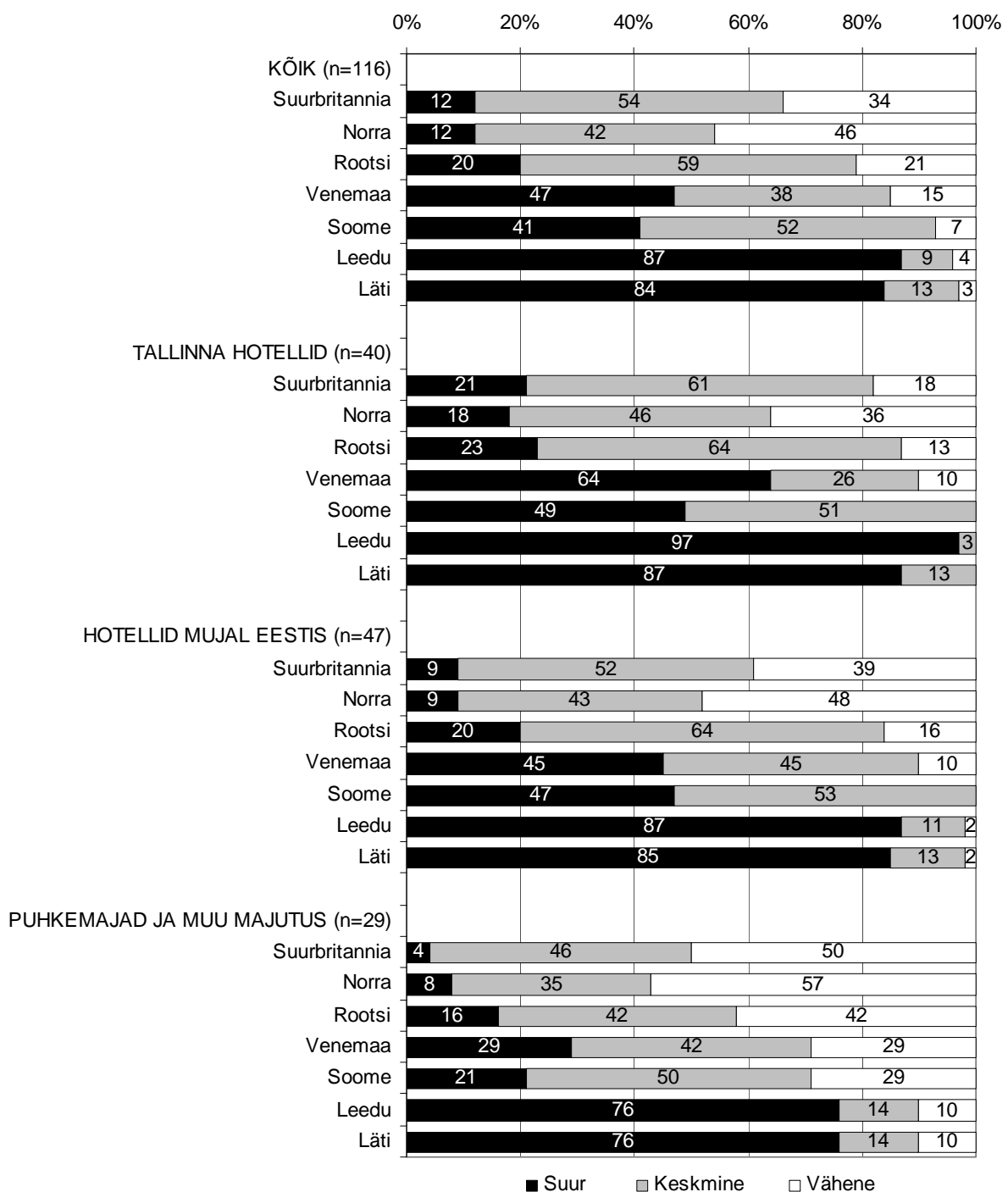

Majutusasutuse juhtidel paluti anda ka eksperthinnang erinevatest riikidest saabuvate turistide majutuse hinnatundlikkuse kohta. Hinnanguid sai anda etteantud riikide turistide kohta ja võimalus oli kirjutada ka vabavastuseid (lisa 6).

Valdava enamuse hinnangu kohaselt on Lätist ja Leedust pärit turistide hinnatundlikkus suur (märkis vastavalt 84% ja 87%). Soome ja Venemaa turistide puhul märkisid suurt hinnatundlikkust 41% ja 47% vastanutest (joonis 8.18). Vähest hinnatundlikkust mainiti enam Norra (46%), Suurbritannia (34%) ja Rootsi (21%) turistide puhul. Analüüsidest erinevat tüüpi majutusasutuste hinnanguid võib üldistatult järeldada, et Tallinna ja mujal Eestis asetsevate hotellide juhid hindavad uuritud välisriikide turistide hinnatundlikkust mõnevõrra suuremaks kui puhkemajade juhid.

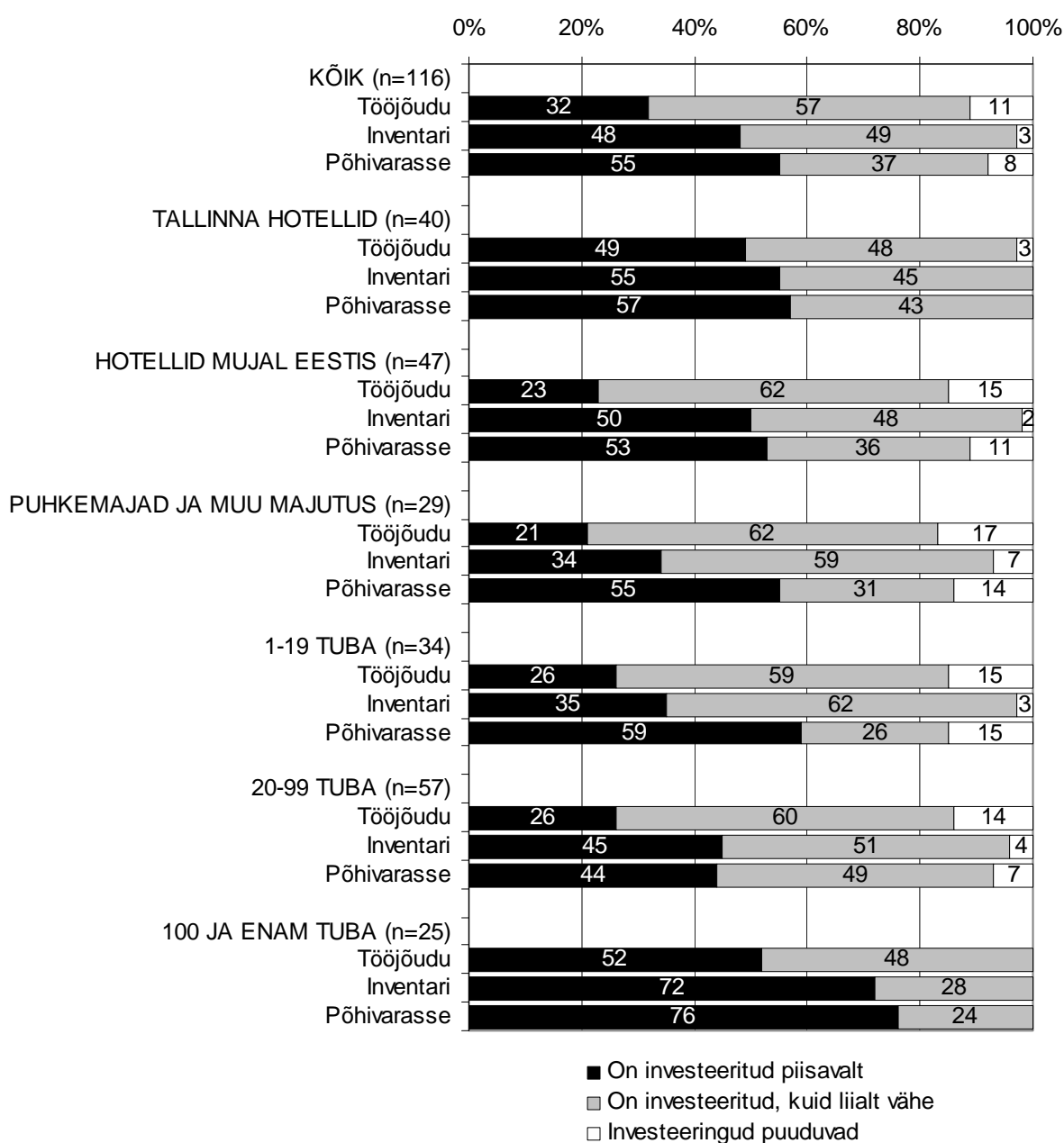
Vabavastustes kirjutatust jäi kõlama näiteks, et sakslaste hinnatundlikkus on keskmine või suur, olenevalt millises Saksamaa regioonis elatakse. Samuti toodi välja, et kõrgete majutus-hindadega Eestist minema peletatud välituristide tagasi meelitamine on pikk, aastaid kestv kulukas protsess, millega kaasneb lisareklaam ja muu selline. Veel mainiti, et kõik arenenud riigid jälgivad väga hoolega hinnataseme kõikumisi, ning me ei konkureeri mitte ainult Baltikumiga, vaid kogu Euroopaga. Kõik soovivad euroopa siseturiste. Eestil ei ole olulisi tõmbe-artikleid lisandumas ning hinnatase on pidevalt ühtlustumas, mis asetab Eesti, kui reisisiht-koha väga raskesse konkurentsi olukorda.

Joonis 8.18. Erinevatest riikidest saabuvate turistide hinnatundlikkus majutuse suhtes (% vastanutest)

Hotelli toahindade tõusuga kaasnev käibe langus võib läbi väheneva kasumlikkuse mõjuda negatiivselt tehtavatele investeeringutele. Olulised on nii ettevõtjate poolne hinnang investeerimise vajalikkusele kui ka plaanid. Küsitluse abil koguti ka infot majutusasutuste poolt viimastel aastatel tehtud **investeeringute** kohta. Ettevõtjatel paluti hinnata kapitalimahutusi põhivarasse, inventari ja tööjõudu. Suurem osa majutusega tegelevaid asutusi (92%) on investeerinud põhivarasse (ehitistesse ja seadmetesse), nendest rohkem kui pooled (55%) pidasid oma investeeringuid piisavaks ja veidi rohkem kui kolmandik (37%) majutusasutustest arvas, et nende investeeringud ehitistesse ja seadmetesse on ebapiisavad (joonis 8.18). Valdav osa majutusasutusi (97%) kulutas rahalisi vahendeid inventarile ehk sisustusele, kusjuures ligi

Joonis 8.19. Kuidas hindate oma majutusasutuses viimastel aastatel tehtud investeeringuid põhivarasse, inventari ja tööjõudu (% vastanutest)

pooled nendest arvasid, et on investeerinud piisavalt ja teine pool pidas investeeringuid liiga väikesteks. Kõige tagasihoidlikumalt on majutusasutused investeerinud tööjõudu. Tööjõule tehtud kulutusi hindas küllaldaseks ligi kolmandik majutusasutusi (32%), rohkem kui pooled (57%) investeerisid tööjõudu liiga vähe ning 11% ei investeerinud üldse.

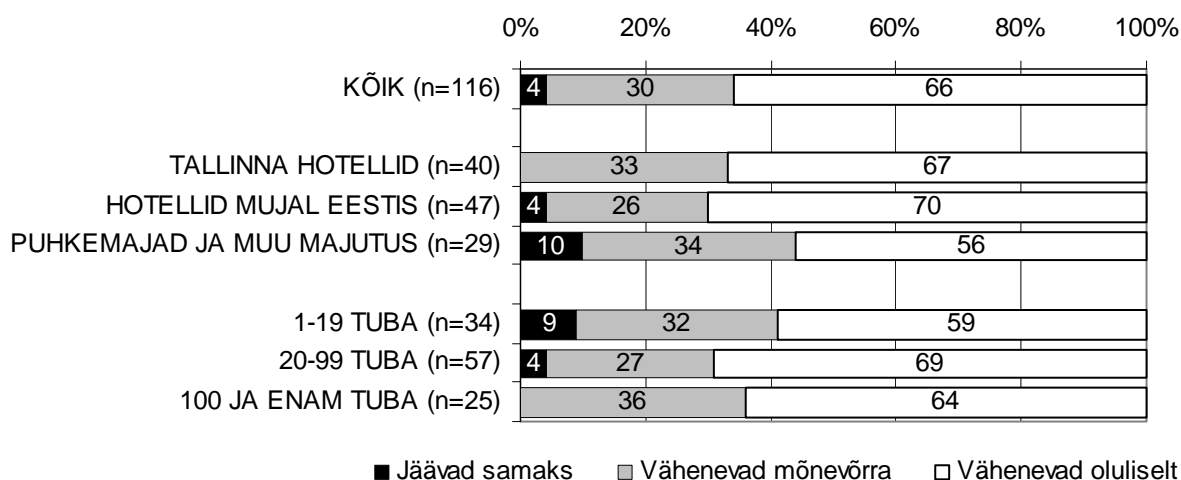
Majutusasutuse tüübi järgi grupeeritud andmed näitavad, et kõik Tallinna hotellid investeerisid kas põhivarasse või sisustusse, kusjuures 55%–57% nendest pidasid oma investeeringute mahtu piisavaks ja ülejäänud liialt väikeseks. Tööjõu investeeringute osas jaotusid Tallinna hotellide hinnangud peaaegu pooleks, 49% nendest arvasid, et on kulutanud tööjõule piisavalt rahalisi vahendeid, 48% liiga vähe ja 3% ei kulutanud üldse. Mujal Eestis paiknevate hotellide ning puhkemajade ja muude majutusasutuste hinnangud põhivara investeeringute olid sarnased. Ehitistesse ja seadmetesse investeeris veidi alla 90% majutusasutuse, nendest rohkem kui pooled olid rahul põhivarasse tehtud kapitalimahutustega kuid ligi kolmandik pidas neid liialt väikesteks. Inventari investeeringute hinnangutes esineb mõningaid erinevusi. Pooled Tallinnast väljaspool asuvatest hotellidest olid rahul sisustusele tehtud kulutustega, puhkemajade ja muud majutust pakkujate seas oli selliseid mõnevõrra vähem (34%). Samal ajal teine pool mujal Eestis asuvatest hotellidest hindas kulutusi sisustusele liialt väikesteks, puhkemajade ja muude majutusasutuste seas oli selliseid 59%. Väljaspool Tallinna asuvate hotellide ning puhkemajade ja muude majutajate hinnangud tööjõu investeeringutele olid enam-vähem samad. 62% peab tööjõu investeeringuid liiga väikesteks, ligi viiendik piisavaks, ja igal 6–7 majutusettevõttel investeeringud puudusi.

Majutusasutuse suuruse järgi on investeeringute mahu osas kõige parem olukord 100 või enama toaga majutusettevõtetel, sest kõik nad on viimastel aastatel teinud kapitalimahutusi. Ligi 3/4 suurtest majutusteenuseid pakkuvatest ettevõtetest tegi piisavaid kulutusi nii põhivara- kui inventarile, ülejäänud pidasid tehtud investeeringuid ebapiisavateks. Kõik 100 või enama toaga majutusettevõtted panustasid ka tööjõusse, kusjuures ettevõtted, keda need investeeringud rahuldasiid ja keda ei rahuldanud jaotusid peaaegu pooleks. Investeeringuid tegi ka enamus 20–99 toaga majutusasutustest. Rohkem kui 90% nendest tegid kapitalimahutusi nii põhivarasse- kui sisustusse. 44%–45% keskmise suurusega majutusasutustest olid nende investeeringutega rahul ja pooled hindasid neid liiga väikesteks. Väiksematest 1–19 toaga majutusasutustest investeeris põhivarasse 85%, sealjuures peaaegu 60% nendest hindasid tehtud kulutusi piisavateks ja rohkem kui neljandik ebapiisavateks. Väiksema toaarvuga grupis oli kõige rohkem majutusasutusi, kellel need investeeringud puudusid (15%). Inventarile, ehk sisustusele kulutas 97% väiksematest majutajatest, nendest vaid 35% oli investeerimise mahuga rahul ja 62% teatas ebapiisavatest investeeringutest. Keskmiste ja väiksemate majutusettevõtete (20–99 ja 1–19 toaga) hinnangud tööjõu investeeringutele sarnanesid. Iga neljas majutusasutus investeeris tööjõusse piisavalt ja ligi 60%-l olid investeeringud ebapiisavad või puudusid täielikult (14-15 %-l) Toodust järeldub, et suurte majutusasutuste olukord investeeringute osas on parem, sest 3/4 nendest hindas investeeringud piisavaks, 1/4 ebapiisavaks. Tõenäoliselt rahanappuse tõttu ei suuda väiksemad majutusteenust pakkuvad ettevõtted piisavalt investeerida. Nendel on suuremad probleemid inventariga ehk sisustusega. Selleks, et hotell, puhkemaja või muu majutusasutus oleks jätkusuutlik peaks spetsialistide hinnangul uuendama iga viie aasta tagant just sisustust.

Küsitluse käigus selgitati välja käibemaksumäära võimaliku tõstmise mõju majutusasutuste lähiaastate **investeeringutele**.

Käibemaksumäära tõstmise mõju lähiaastate investeeringutele on majutusasutuste poolt hinnatud negatiivseks. Peaaegu kõik majutajad (96%) teatasid, et käibemaksu tõstmine vähendaks nende võimalusi investeerida, sealjuures 2/3-l nendest väheneks investeeringute maht oluliselt, 30%-l mõningal määral, vaid 4%-l jääksid investeeringud samaks (joonis 8.20). Hinnangutes ei ole olulisi vahesid sõltuvalt regionist või suuruselt.

Joonis 8.20. Kuidas käibemaksumäära võimalik tõstmine mõjutaks Teie majutusasutuse investeeringuid lähiaastatel (% vastanutest)

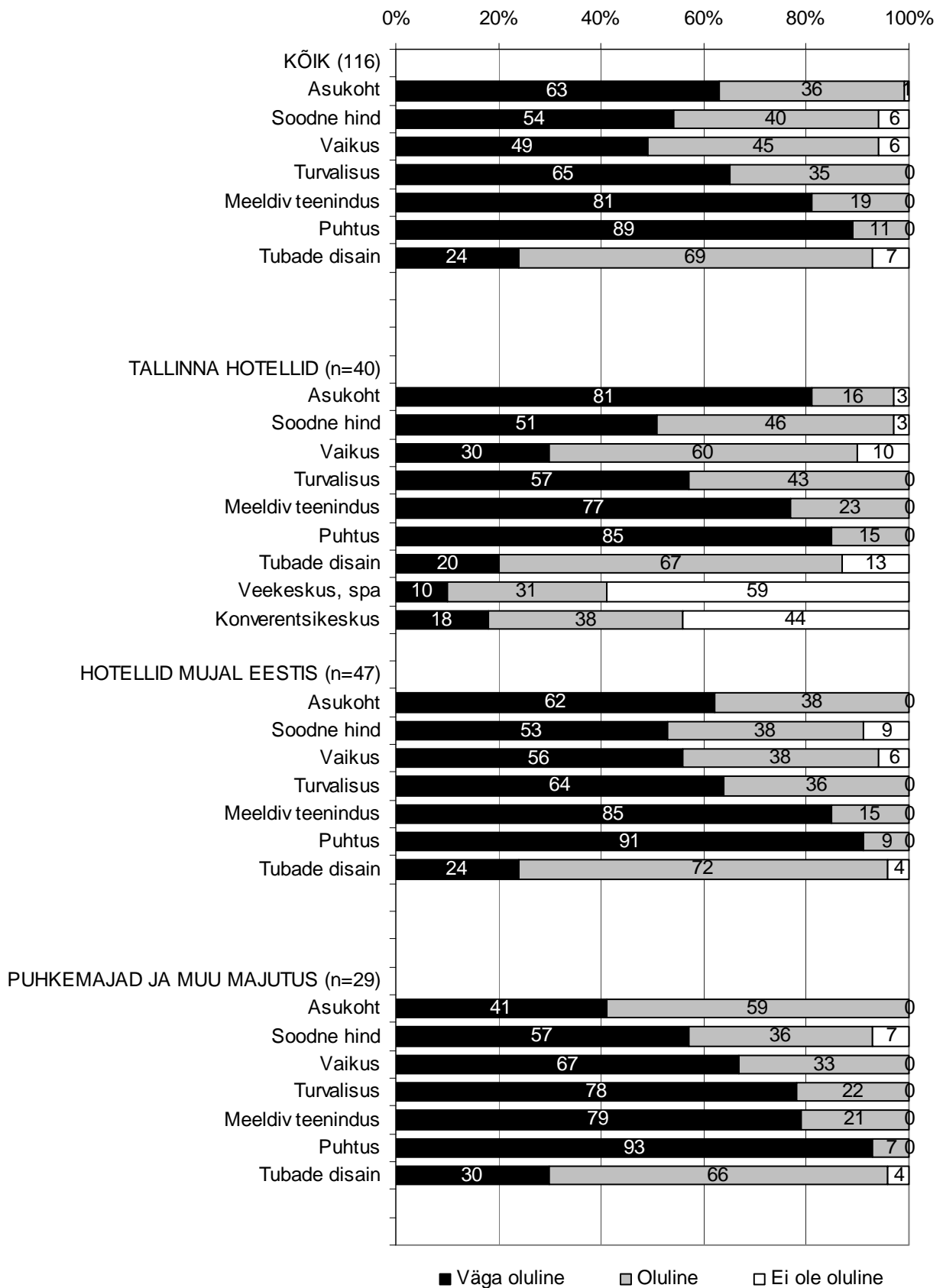

Küsitluse käigus paluti majutusettevõtete juhtidel hinnata, kui palju nende külastajad erinevaid majutusasutuse omadusi väärtustavad. Nendeks omadusteks, millele tuli anda hinnang (*väga oluline, oluline* või *ei ole oluline*) olid: asukoht, soodne hind, vaikus, turvalisus, meeldiv teenindus, puhtus, tubade disain, veekeskus-spa, konverentsikeskus ja/või midagi muud. Veekeskuse ja konverentsikeskuse olulisust analüüsisime ainult suurte ja Tallinna hotellide puhul, kus on suurem nõudlus selliste lisateenuste järele.

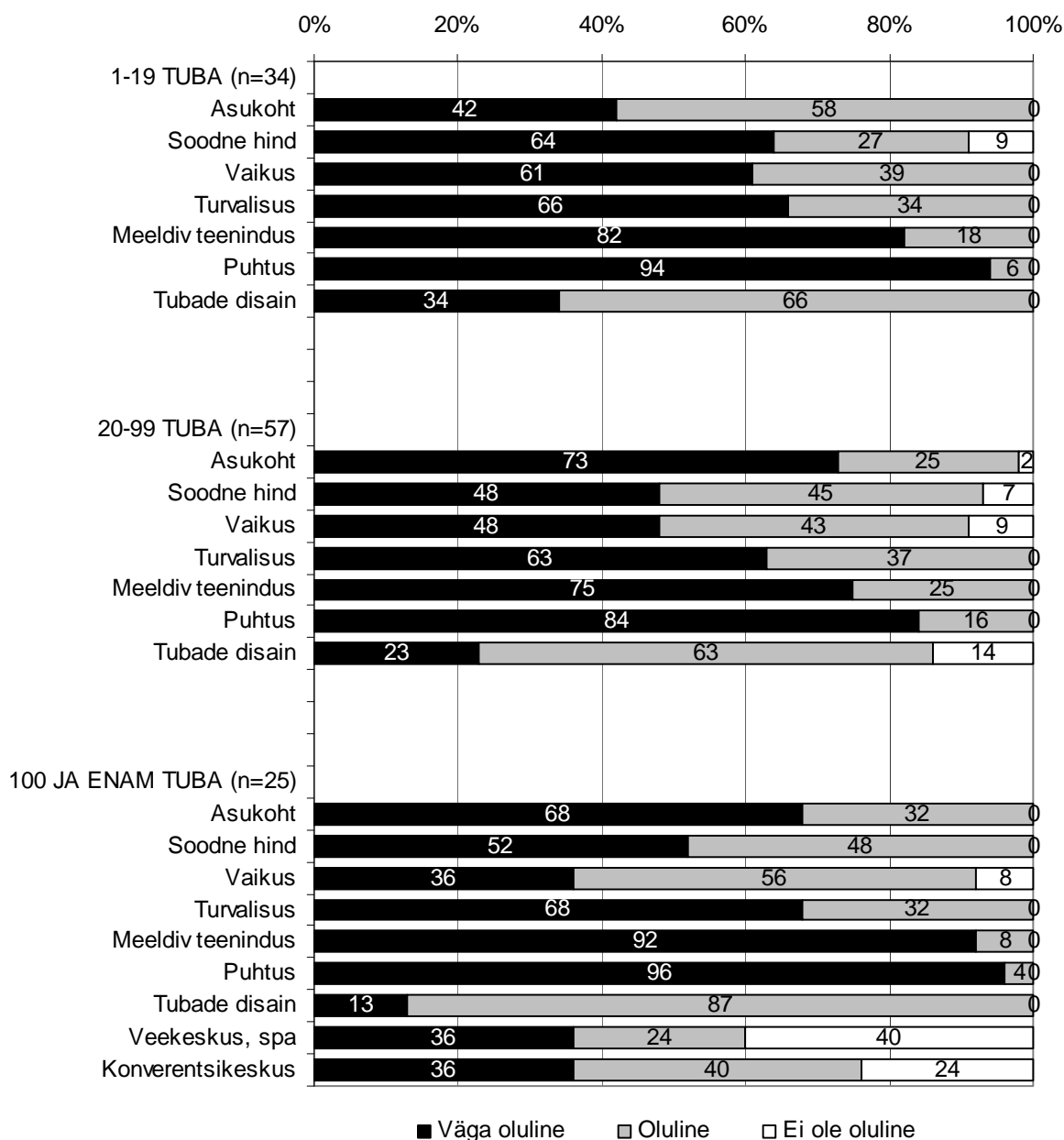
Kõige olulisemateks näitajateks majutusasutuse valikul olid ettevõtetejuhtide hinnangul puhtus ja meeldiv teenindus (vastavalt 89% ja 81% vastanutest pidas väga oluliseks, joonis 8.20). Üle 60% vastanutest märkis väga tähtsaks omaduseks veel turvalisust ja asukohta. Väga oluline on ka soodne hind ja vaikus (vastavalt 54% ja 49% vastanutest). Tubade disaini hinnatakse oluliseks (69% vastanutest märkis *oluline*).

Vaadates hinnanguid eri tüüpi ja tubade arvuga majutusasutuste kaupa selgub, et kõikides gruppides jagunevad vastused üsna sarnaselt koondtulemustele (joonised 8.21 ja 8.22). Erinevuseks on siiski asukoha tähtsus: kui üle 60% keskmise või suure tubade arvuga hotellidest peab asukohta väga oluliseks, siis väikeste puhkemajade ja muude majutusasutuste puhul on see protsent umbes 40.

Joonis 8.21. Majutusettevõtete juhtide hinnangud, mida külastaja väärtustab nende majutus-
asutuse juures enim asutuse tüübi lõikes (% vastanutest)

Joonis 8.22. Majutusettevõtete juhtide hinnangud, mida külastaja väärtustab nende majutus-
asutuse juures enim asutuse suuruse lõikes (% vastanutest)

21 küsitletut 116-st kasutas võimalust lisada antud küsimusele oma vastusevariant.

Majutusasutuste juhid töid olulise omadusena lisaks välja nende poolt pakutavate teenuste erilise ja mitmekülgse. Kaunis ümbritsev loodus koos ujumisvõimaluse ja saunaga lisavad nii mõnelegi majutusasutusele väärtust. Pakutavad raviteenused on hinnas eelkõige kuurortlinnades.

Külastajatele on majutuse valikul oluline ka kvaliteetne kohalikust toorainest valmistatud toit, valvaga parkla ning wifi olemasolu. Veel väärtustavad kliendid majutusasutuse pindlikkust ja isiklikku lähenemist.

Majutusettevõtete juhtidel paluti anda eksperthinnang, **millised tegurid nende majutusasutuse küllastajate arvu kõige tugevamalt mõjutavad**. Nendeks teguriteks, millele tuli anda hinnang (*oluliselt, mõnevõrra või ei mõjuta*) olid: majandusolukord Soomes, majandusolukord Venemaal, Eesti elanike majanduslik olukord, hinda mõjutavad maksud, tehtava reklaami hulk, transpordiühenduste olukord, Eesti regiooni kuvand, kultuuri- ja spordiüritused, ilm ja/või midagi muud.

Kõige olulisemaks küllastajate arvule mõju avaldavaks teguriks peavad majutusasutuste juhid hinda mõjutavaid makse (82% vastanutest, joonis 8.23). Eesti elanike majanduslik olukord ning majandusolukord Venemaal on samuti olulised mõjutajad (vastavalt 64% ja 61% vastanute hinnangul). Üle poolte vastanutest peavad oluliseks transpordiühenduste olukorda, Eesti regiooni kuvandit, kultuuri- ja spordiürituste mõju. Mõnevõrra mõjutab küllastajate arvu tehtava reklaami hulk (64% vastanutest märkis *mõnevõrra*).

Vaadates etteantud majutusasutuste küllastajate arvule mõju avaldavaid tegureid eri tüüpi ja tubade arvuga majutusasutuste kaupa selgub, et kõikide gruppide majutusettevõtete juhtide hinnangul on tähtsamaiks faktoriks hinda mõjutavad maksud (joonis 8.23 ja 8.24). Kõikidele Tallinna hotellidele avaldab mõju majandusolukord Venemaal. Neist 92% küllastajate arvu mõjutab majandusolukord Soomes. Väikeste puhkemajade ning väljaspool Tallinnat asuvate hotellide olukord on vastupidine: eestlaste rahaline seis avaldab küllastatavusele suuremat mõju kui Venemaa ja Soome majandusolukord. Tallinna hotellide küllastajate arvule avaldavad olulist mõju ka kultuuri- ja spordiüritused (67%), transpordiühenduste olukord (59%) ja Eesti regiooni kuvand (52%). Väikseid puhkemaju need tegurid nii palju ei mõjuta. Mujal Eestis asuvatele hotellidele kultuuri- ja spordiürituste olemasolu samuti nii palju mõju ei avalda. Väljaspool Tallinnat asuvate hotellide ja puhkemajade küllastatavust mõjutavad Tallinna hotellidest rohkem ilmastikuolud ja mujal Eestis asuvaid hotelle ka tehtava reklaami hulk.

13 küsitletut 116-st lisas antud küsimusele oma vastusevariandi.

Majutusasutuste juhid tõid olulise küllastajate arvu mõjutava tegurina lisaks välja Euroopa Liidu ja maailma majandusliku ning poliitilise üldise olukorra. Üks Tallinna hotell tõi olulise tegurina välja olukorra Ukrainas.

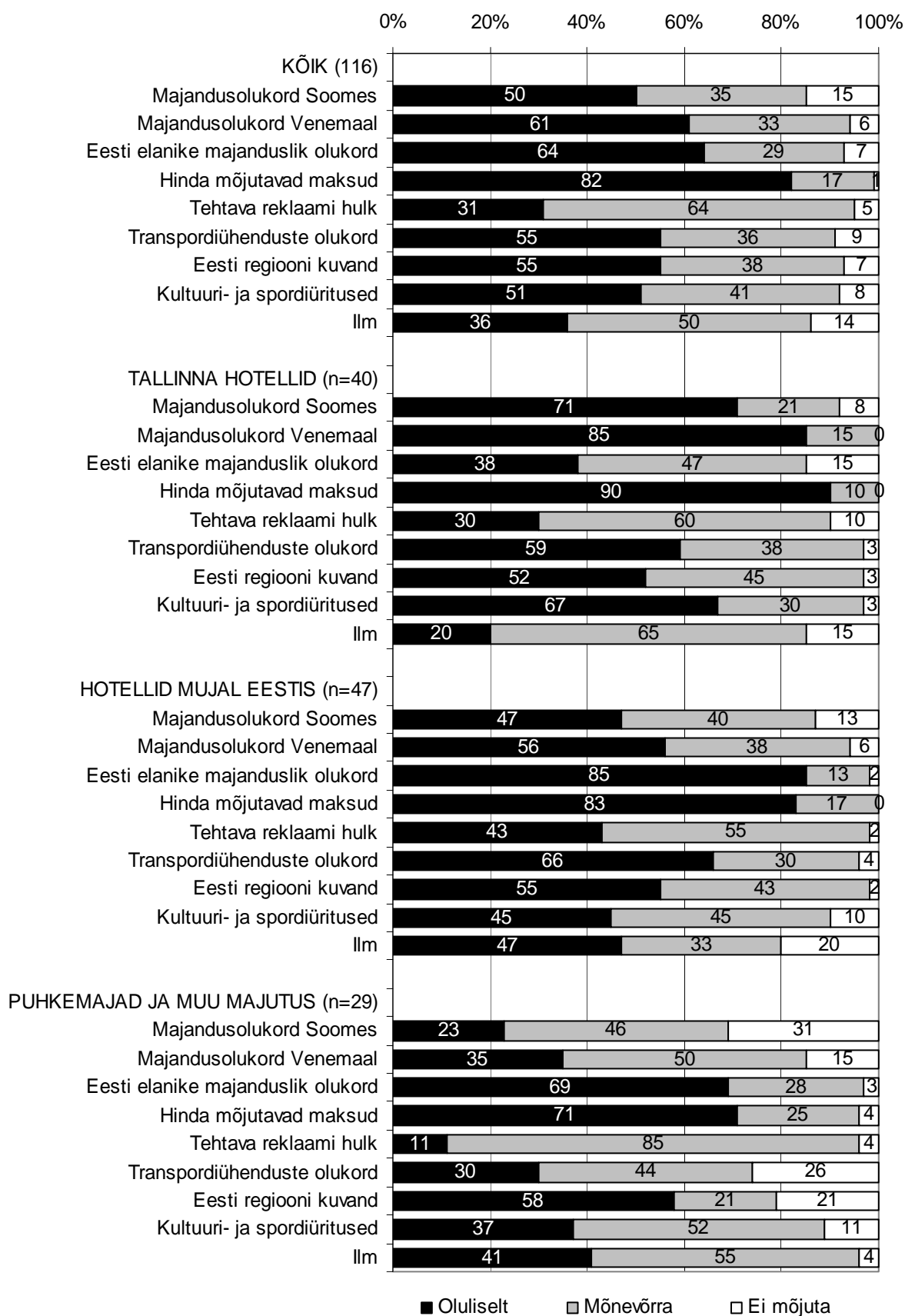
Vene ja Soome turistide arvu mõjutavad nende riigi- ja usupühad.

Ühe Lõuna-Eesti turismitalu juhi hinnangul võiks Eesti-Vene piiripunktides olla infopunktid kasutades turunduspõhimõtteid nagu Tallinna lennujaamas. Need infopunktid suurendaksid Eestist läbisõidul olevate välismaalaste teadlikkust Eesti kui turismisihtkoha kohta.

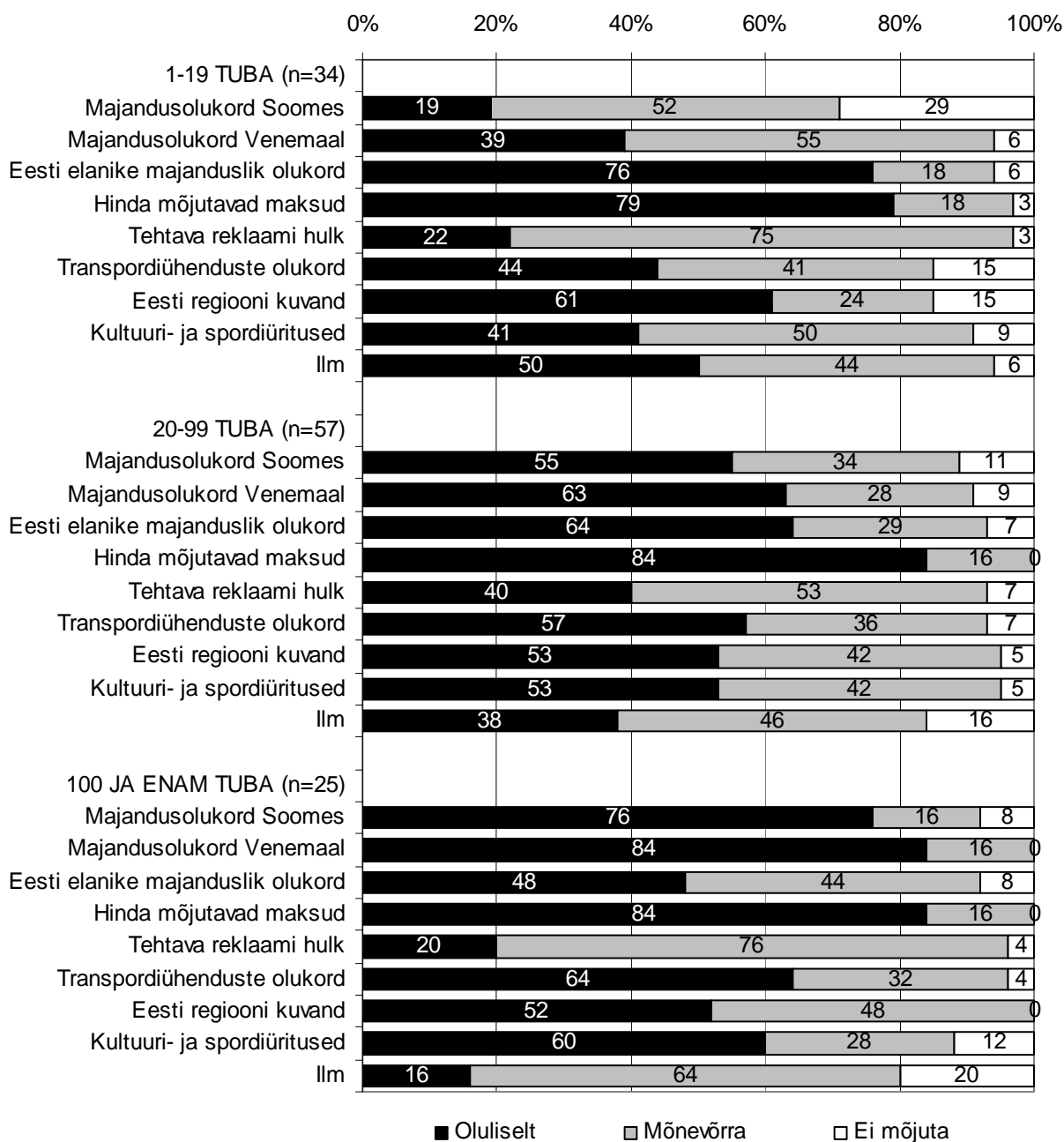
Põlvamaa majutusasutuse hinnangul mõjutab nende küllastajate arvu “kõlvatu konkurents riigiga”. Sealkandis on mitmeid Riigimetsa Majandamise Keskusele (RMK-le) kuuluvaid metsamaju, mis pakuvad suurematele seltskondadele suhteliselt soodsa hinnaga ööbimisvõimalusi.

Olulised tegurid on veel hooajalisus ning looduskeskkonna olemasolu.

Joonis 8.23. Majutusettevõtete juhtide hinnangud, millised tegurid nende majutusasutuse külaskajate arvu kõige tugevamalt mõjutavad asutuse tüübi lõikes (% vastanutest)

Joonis 8.24. Majutusettevõtete juhtide hinnangud, millised tegurid nende majutusasutuse küllastajate arvu kõige tugevamalt mõjutavad asutuse suuruse lõikes (% vastanutest)

Majutusettevõtete juhtidelt paluti küsitluse käigus avaldada eksperthinnang tegevuste kohta, mida riik peaks ette võtma turismisektori konkurentsivõime tõstmiseks (lubatud oli valida maksimaalselt 3 vastaja arvates olulisemat varianti).

Etteantud valikvastused olid: välisühenduste transpordi infrastruktuuri arendamine, 9%-lise käibemaksu määra säilitamine majutusasutustele, Eestis toimuvate rahvusvaheliselt huvipakkuvate sündmuste ja turismiattraksioonide (sh piirkondlikke) toetamine, Eesti aktiivsem turundamine välismaal, konverentsiturismi jaoks vajaliku taristu arendamine ja/või midagi muud.

Kõige populaarsem vastus oli senise 9%-se käibemaksumäära säilitamine (joonis 8.25). 93% vastanutest oli selle meetme poolt. 66% ettevõttejuhetidest pidas oluliseks välisühenduste transpordi infrastruktuuri arendamist, 61% juhtidest Eesti aktiivsemat turundamist välismaal, 58% juhtidest Eestis toimuvate rahvusvaheliselt huvipakkuvate sündmuste ja turismiattraksioonide toetamist ning kõige väiksema arvu (25%-i) majutusasutuste juhtide hinnangul peaks riik arendama konverentsiturismi jaoks vajalikku taristut.

Vaadates vastuseid eri tüüpi ja tubade arvuga majutusasutuste kaupa selgub, et kõikides gruppides oli enim valitud vastusevariant 9%-se käibemaksumäära säilitamine. Välisühenduste transpordi infrastruktuuri arendamist peavad oluliseks eelkõige keskmise (20–99) või suure (100 või rohkema) tubade arvuga majutusettevõtted, mis asuvad Tallinnas. Eestis toimuvate rahvusvaheliselt huvipakkuvate sündmuste ja turismiattraksioonide riiklikust toetamisest on huvitatud eelkõige väikesed (1–19-toalised) puhkemajad ja muud majutusasutused. Samuti tooks ettevõttejuhtide hinnangul puhkemajadesse ja väikestesse väljaspool Tallinna asuvatesse hotellidesse rohkem kliente Eesti aktiivsem turundamine välismaal. Konverentsiturismi jaoks vajaliku taristu arendamine on oluline eelkõige Tallinna suurte hotellide jaoks.

Kõikidel vastajatel oli võimalik lisada antud küsimusele oma vastusevariant. 16 küsitletut 116-st kasutas seda võimalust.

Eelkõige Tallinnast kaugel asuvad majutusasutused soovivad riigi suuremat tuge nii maksuerisuste kui ka otseste toetuste näol. Lisaks välisühenduste arendamisele peetakse oluliseks ka sisetranspordi arengut. Eriti keeruline on olukord maapiirkonna ühistranspordiga. Turistid, kes soovivad ühe maapiirkonna turismiattraksiooni juurest teise juurde pääseda, peavad kasutama Tallinna marsruudil sõitvat ühistransporti, pikendades reisiks kuluvat aega ja suurendades kulutusi.

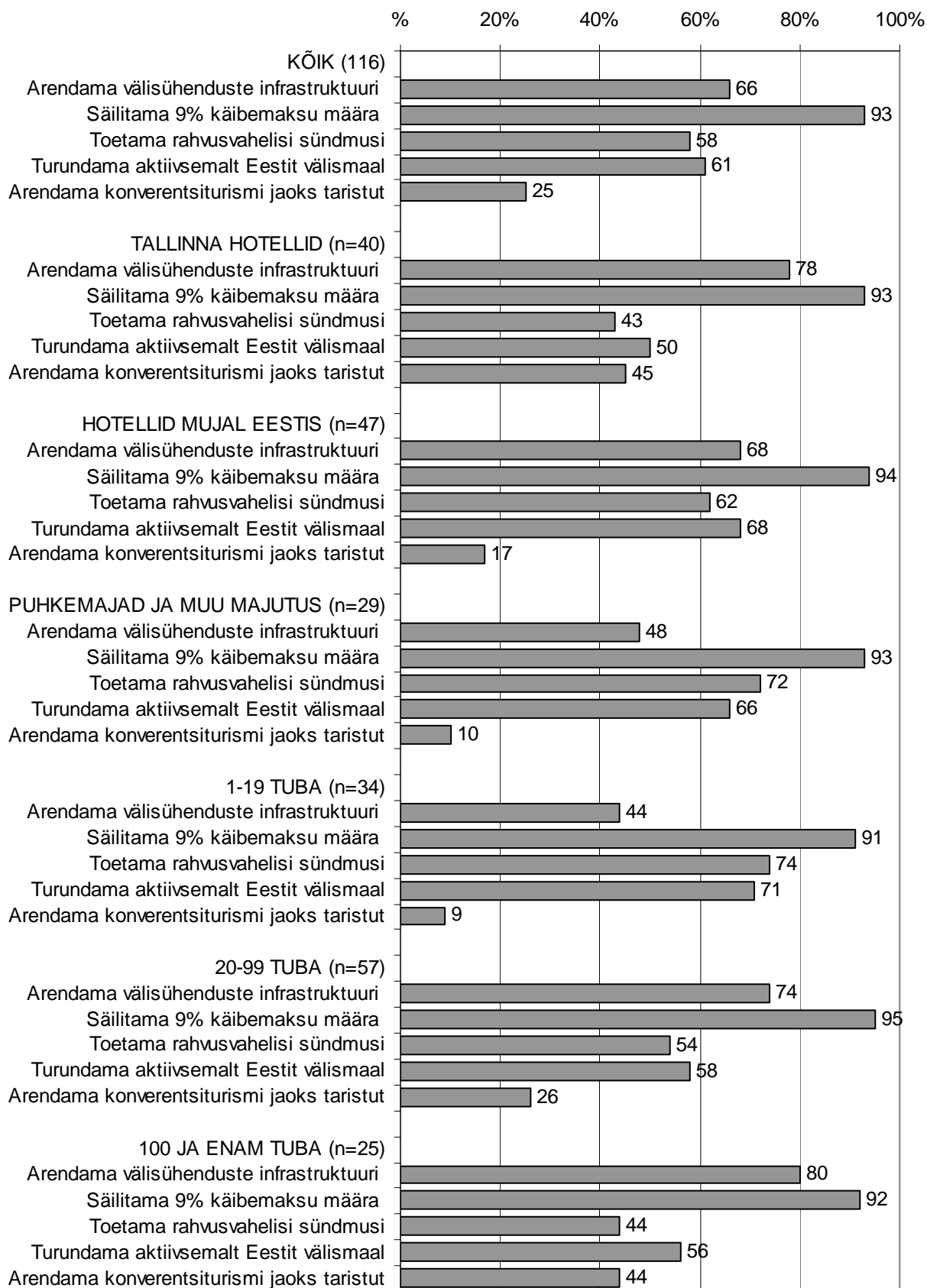
Vene turistide aitaks Eestisse meelitada viisa kergem kättesaadavus ja pühade ajal rohkemate töötajate olemasolu piiril.

Ühe Tallinna hotelli hinnangul tooks alandatud ürituste ja kontsertide käibemaksu määr Eestisse rohkem maailmakuulsaid artiste nagu Robbie Williams.

Leiti ka, et praegune 9%-ne käibemaksu määr on liiga kõrge. See peaks olema 5% nagu oli enne 2009. aastat.

Riik peaks samuti rohkem väärtustama turismiõpet (noorte seas), et majutusettevõtted ei peaks kulutama palju ressursi töötajate väljakoolitamise peale.

Joonis 8.25. Majutusettevõtete juhtide hinnangud, mida riik peaks tegema turismisektori konkurentsivõime tõstmiseks asutuse tüübi ning suuruse lõikes (% vastanutest)

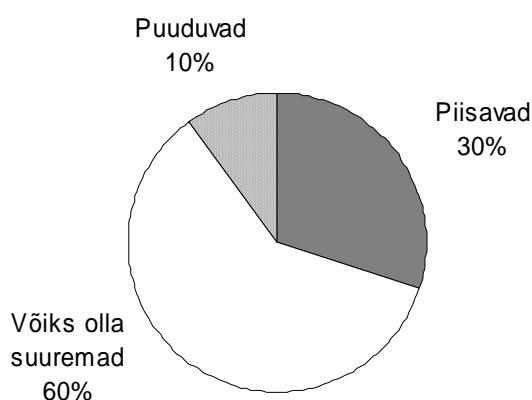
Majutusasutuste hinnangud oma turundustegevustele Eestis ja välisriikides

Ettevõtete majanduslikku edukust mõjutab nende suutlikkus turundusse panustamisel. Turismi turundus on aga äärmisel oluline, et suurendada sektori konkurentsivõimet, suurendada sihtkohtade ja turismitoodete tuntust välisriikides, toetada kohalikul eripäral põhinevaid turismitooteid ning vähendada hooajalisust.

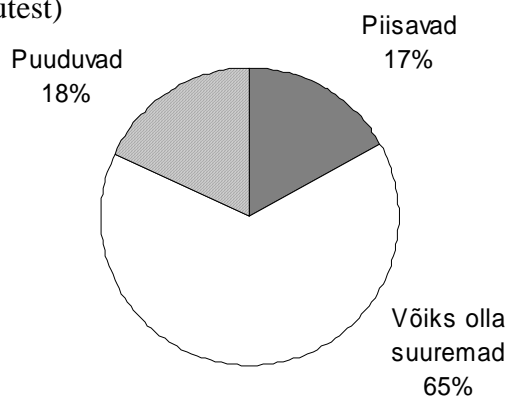
Küsitluse käigus uuriti majutusettevõtetelt, kuidas nad praegustes majandustingimustes tegelenud turundusega. Küsitlusel paluti hinnata oma asutuse poolt viimastel aastatel läbiviidud turundustegevusi Eestis ja välisriikides. Valida sai kolme etteantud vastusvariandi vahel: *piisavad*, *võiks olla suuremad* või *puuduvad*.

Küsitlusuuringu tulemuste järgi oli 90% majutusettevõtetest viinud viimaste aastate jooksul läbi turundustegevusi Eestis ja 10% ei olnud tegelenud turundusega kohalikul turul. Turundustegevusi Eestis hindas ebapiisavaks 60% ettevõtetest ja 30% piisavaks. Majutusettevõtjate valdav seisukoht oli, et turundusega tuleks neil senisest enam tegeleda (joonis 8.26).

Joonis 8.26. Majutusasutuste hinnangud oma turundustegevustele Eestis (% vastanutest)

Joonis 8.27. Majutusasutuste hinnangud oma turundustegevustele välisriikides (% vastanutest)

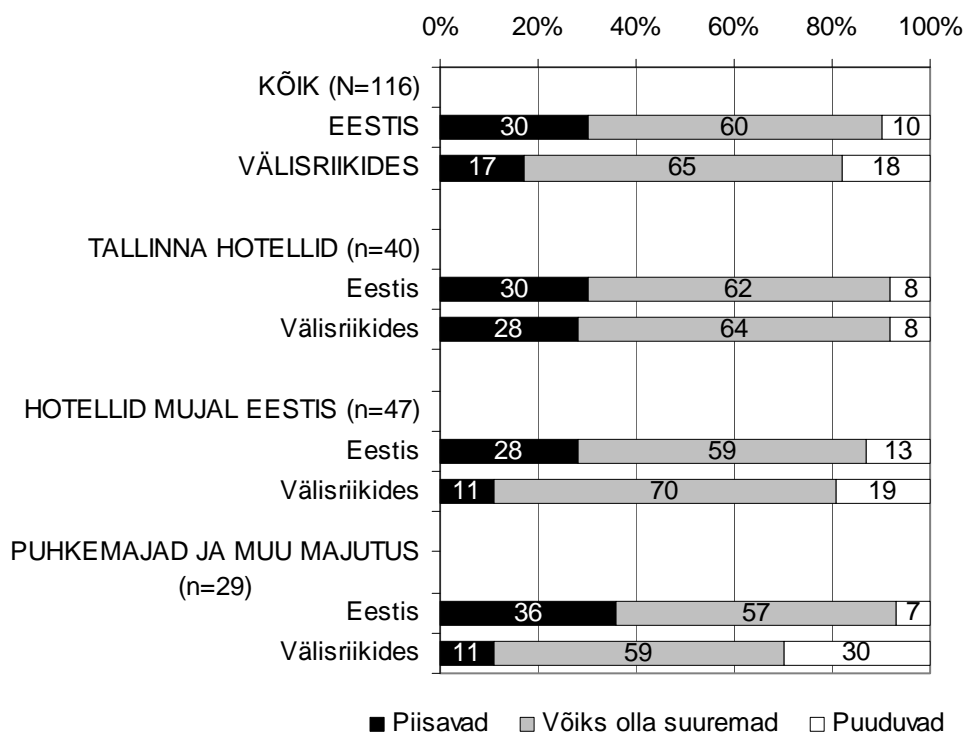
Uuringus osalenud majutusettevõtted olid valdavalt tegelenud turundusega nii Eestis kui välismaal, kuid rohkem on tähelepanu all olnud kohalik turg. Kui Eestis viis turundustegevusi

läbi 90% ettevõtetest, siis välismaal 82% ja 18%-l ettevõtetest ei ole olnud kas võimalik või soovi teha turundust välisturgudel. Sarnaselt Eestiga ei jäädud turundustegevustega välisriikides rahule, 65% ettevõtetest hindas neid ebapiisavaks ja vaid 17% piisavaks (joonis 8.27).

Seega valdava osa majutusettevõtjate hinnangul võiks turundustegevusi Eestis ja välisriikides suurendada, olukorraga oli Eesti puhul rahul 30% ja välismaa puhul vaid 17% majutusasutustest.

Tallinna hotellide ja mujal Eestis tegutsevate majutusasutuste hinnangute vahel olid erinevused. Tallinna hotellid on tegelenud turundusega võrdselt nii kodu- kui välismaal (92% ja 92%), mujal Eestis asuvad hotellid ja puhkemajad veidi enam Eestis. Enamasti ei pidanud Tallinna hotellid läbiviidud turundustegevusi piisavateks, 62% hinnangul võiks turundustegevusi suurendada Eestis ja 64% hinnangul välisriikides, rahul oli Eesti puhul 30% ja välismaa puhul 28% ettevõtjatest (joonis 8.28).

Joonis 8.28. Majutusasutuste hinnangud oma turundustegevustele Eestis ja välisriikides regionaalses lõikes (% vastanutest).

Mujal Eestis tegutsevatest hotellidest oli 87% läbi viinud turundustegevusi Eestis, neist 59% pidas tehtut ebapiisavaks ja 28% piisavaks. Välisriikides oli turundustega tegelenud 81% mujal Eestis tegutsevatest hotellidest, kusjuures 70% tahaks selles suunas enam tegutseda ja vaid 11% olid tehtuga rahul.

Puhkemajade ja muudest väikeste majutusasutuste sihtturuks on olnud eelkõige Eesti. Nimetatud majutusasutustest oli Eestis turundustegevusi läbi viinud 93%, neist 57% tahaks enam ehk

ei jäänud tehtuga rahule ja 36% hindas oma tegevusi piisavaks. Välisriikides oli turundustegevusi läbi viinud 70%, kusjuures 59% sooviks enamat ja 11% jäi oma tegevustega rahule.

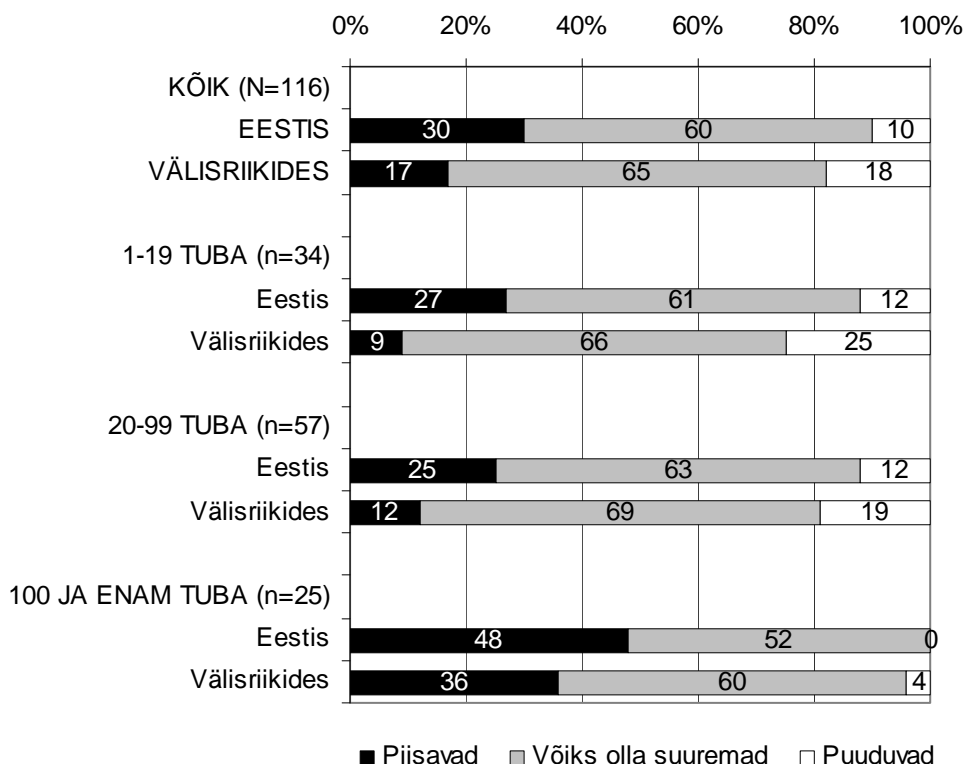
Regionaalsetest erinevustest hoolimata hinnati lähiaastatel läbiviidud turundustegevusi ebapiisavaks nii Eestis kui välismaal, viimast eriti väljaspool Tallinna, kus ettevõtete suurus on väiksem ja rahalised võimalused piiratunud.

Hinnangud olid oluliselt mõjutatud majutusasutuste suurusest, kuid vaatamata sellele oldi valdavalt rahulolematud oma turundustegevustega, seda nii Eestis kui välismaal. Suured majutusasutused olid ettevõtetud turundustegevustega oluliselt enam rahul, eriti Eestis.

Kõik suured majutusasutused (100 ja enam tuba) olid lähiaastatel viinud läbi turundustegevusi Eestis ja 96% välisriikides (joonis 8.29). Oma tegevusi Eestis pidas ebapiisavaks 52% ja piisavaks 48% suurtest ettevõtetest. Välisriikide puhul ei jäänud 60% suurtest oma tegevustega rahule soovides teha enamat ja 36% pidas tehtut piisavaks.

Väikeste (1–9 tuba) ja keskmiste (20–99 tuba) majutusasutuste hinnangud olid Eesti sihtturu osas lähedased. 88% nii väikestest kui keskmistest majutusasutustest olid tegelenud turundusega Eestis, neist 61–63% ei jäänud oma tegevustega rahule ja 25–27% pidas tegevusi piisavateks. Välisriikides oli tegelenud turundusega 75% väikestest ja 81% keskmise suurusega majutusasutustest, neist valdav osa soovis teha enamat ehk ei olnud oma tegevustega rahul (66% väikestest ja 69% keskmistest).

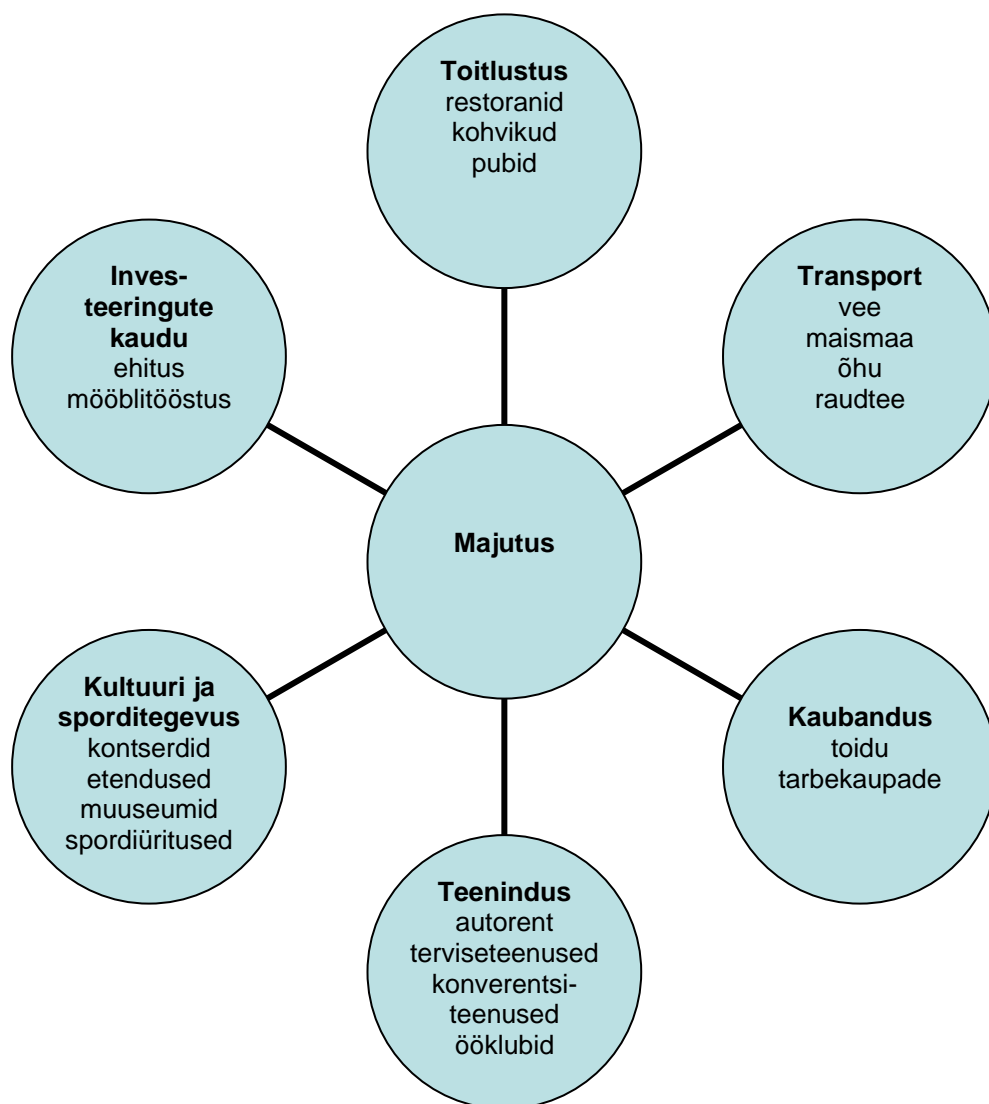
Joonis 8.29. Majutusasutuste hinnangud oma turundustegevustele Eestis ja välisriikides asutuse suuruse lõikes (% vastanutest)

9. Majutussektori seosed teiste majandusharudega

Majutussektoril on otsesemaid ja kaudsemaid seoseid mitmete erinevate majandusharudega. Lähedane on seos transpordisektoriga, kes toimetab turistik riiki ja majutusasutustesse (joonis 9.1). Samuti mõjutavad majutatud turistid oluliselt toidlustusasutuste majandusnäitajaid. Piisava arvu väliskülastajateta poleks paljusid toidlustusasutusi võimalik kasumlikult käigus hoida. Majutatud turistid omavad olulist mõju erinevate teenuste tarbimisel, nagu tervishoiu-, autorendi-, konverentsi-, ööklubide- ja muud teenused. Kultuuri- ja spordiürituste edukaks korraldamiseks on sageli oluline väliskülastajate arvukas osavõtt, mille jaoks loob eeldused konkurentsivõimeline majutussektor. Investeeringute kaudu uutesse majutusasutustesse ja läbi renoveerimise on majutussektoril seos ehitussektori ja mööblitööstusega. Majutatud turistid mõjutavad ka jaekaubakäivet, peamiselt toidu- ja tarbekaupade ostu kaudu. Lisaks käibemaksule (kui tegemist pole tax free ostuga) jääb turistide ostudest riiki ka aktsiiskaupade (alkohol, tubakas) aktsiisitululu.

Joonis 9.1. Majutussektori seosed teiste majandusharudega

Turistide arvu vähenemisel on kõikidele joonisel 9.1 kujutatud sektoritele otsene negatiivne mõju. Kõige suurem negatiivne mõju langeks tõenäoliselt toitlustuse, jaekaubandusele ja transpordisektorile. Mõju oleks märkimisväärne ka teatud teenindussektori harudele (näiteks autorendile), samuti kultuuriüritustele. Mõju ehitussektorile oleks kaudsem ja vähemolulisem.

Turismilt teenimise eelduseks on asjaolu, et antud riiki külastataks. Majutusteenuste kõrge hind on üheks oluliseks argumendiks, et valida külastamiseks mõni teine riik. Soodne majutusteenus loob eeldused turistide suuremale arvule, kelle teenindamiselt teeniksid muud majandussektorid. Majutuse liialt kõrge hind muudab antud riigi külastamise turistile vähematraktiivseks ning jätab muude teenuste tarbimiseks vähem raha.

Turismi otsest ja kaudset mõju majandusele on hinnatud Statistikaameti poolt rahvamajanduse arvepidamise raames tehtava turismi satelliit-arvepidamise abil, mis tugineb Euroopas kasutatavale meetodikale. Turismi satelliitarvepidamise eesmärk on hinnata turismimajanduse otsest ja kaudset mõju Eesti majandusele. Turismi osatähtsust majandusharu toodangus ja lisandväärtuses mõõdetakse majandusharu seotuse järgi turismitoodete nõudlusega.

Statistikaameti poolt on avaldatud näitajad 2007.–2009. aasta kohta (tabel 9.1). Sarnase meetodika kohaselt on võimalik ligikaudselt arvutada turismi lisandväärtust 2012. aastal, mis võis olla ligi 570 mln eurot (tabel 9.2).

Tabel 9.1. Turismi lisandväärtus aastal 2008 (mln €)

	Toodang	Vahe- tarbimine	Lisand- väärtus	Turismi osa- tähtsus, %	Turismi lisandväärtus
Majandusharud kokku	33 395,2	18 837,3	14 558,0	3,8	546,8
Turismile omased majandusharud	5 322,7	2 834,6	2 488,1	16,2	403,7
majutus	265,4	151,9	113,6	80,3	91,2
elamukinnisvara rendileandmine	1 218,2	162,3	1 055,9	9,7	102,4
toitlustus	376,2	232,2	143,9	42,3	60,9
raudteevedu	200,3	106,1	94,2	6,6	6,3
sõitjate muu maismaavedu	219,0	110,8	108,2	17,8	19,2
veetransport	450,4	326,1	124,2	43,1	53,6
õhustransport	114,2	103,4	10,8	93,4	10,1
transpordi abitegevused	1 680,4	1 235,0	445,4	0,7	2,9
reisibürood ja -korraldajad	68,8	35,8	33,0	98,5	32,5
kultuuritegevus	282,8	136,5	146,3	9,0	13,2
sporditegevus	175,9	105,0	70,9	3,6	2,6
Turismiga seotud majandusharud	1 617,1	981,4	635,8	0,5	3,1
Muud majandusharud	26 455,4	15 021,3	11 434,1	1,2	140,0

Allikas: Statistikaamet

Tabel 9.2. Turismimajanduse lisandväärtus 2012. aastal (mln €)

	Lisandväärtus	Turismi osatähtsus, %	Turismi lisandväärtus
Majandusharud kokku	15 382,0	3,7	568,7
Turismile omased majandusharud	2285,4	16,3	372,3
majutus	125,2	80,0	100,2
elamukinnisvara rendileandmine	900	10,0	90,0
toitlustus	160,5	40,0	64,2
raudteevedu	57,5	7,0	4,0
sõitjate muu maismaavedu	89,5	18,0	16,1
veetransport	45,9	45,0	20,7
õhustransport	6,3	93,0	5,9
transpordi abitegevused	40,0	0,7	2,8
rentimine ja kasutusrent	229,0	6,0	13,7
reisibürood ja -korraldajad	37,5	98,5	36,9
kultuuritegevus	150,0	10,0	15,0
sporditegevus	84	3,3	2,8
Muud majandusharud	13 096,6	1,5	196,4

Allikas: Statistikaamet, EKI arvutused

Kuna turismi tegelik osakaal 2012. aasta lisandväärtuses eri tegevusaladel ei ole veel teada, on tabeli arvutustes kasutatud 2007.–2009. aasta andmeid turismi osakaalu kohta neil aladel.

Turismi lisandväärtuse arvutamisel on võetud arvesse nii mitteresidentide (välisküllastajate), residentide (Eesti elanike) kui ka muid turismikulutusi (osalt Eesti ettevõtete poolt tehtud). 2008. aastal moodustasid mitteresidentide kulutused 73% kõigist kulutustest turismile¹, residentide kulutused 11%.

Lisaks otsestele turismikulutustele on hinnatud turismi kaudset mõju majandusele. Kogumõju, s.o otsene ja kaudne mõju kokku on satelliit-arvepidamise andmeil otsesest mõjust 40–50% laiem (tabel 9.3). Turismi lisandväärtus võib koos kaudse mõjuga olla ligikaudsete arvutuste kohaselt vähemalt 853 mln eurot aastas (2012. a).

Kui majutusasutustes ööbivate küllastajate arv väheneks 179 tuh võrra ehk 6%, jääks tulemata jäävate välis- ja siseturistide poolt esialgu tegemata kulutusi vähemalt 27–34 mln euro eest, koos kaudse mõjuga oleks saamata jääv tulu 40–51 mln eurot.

Seejuures jääks, arvestades ka kaudset mõju, saamata vähemalt 16–21 mln € lisandväärtust.

Lisaks saamata jäävale majutustulule, mõjutaks klientide vähenemine oluliselt eeskätt toitlustusasutusi, reisijatevedu (õhu-, vee- ja maismaatransporti), reisikorraldajate tegevust, kultuuri- ja spordisündmusi. Laiem mõju ulatuks jaekaubandusse ja mujale.

Turistide poolt tehtud kulutustest tervikuna moodustasid kulutused majutusele 2008. aastal vaid ligikaudu viiendiku (tabel 9.4), neljandik kulutati transporditeenustele, kuuendik toitlustusteenustele ja vähemalt neljandik kulus turismiga mitte otseselt seotud toodetele ja teenustele.

¹ Mitteresidentide kulutuste seas on ka püsivalt välismaale, näit Soome kolinud eestlaste kulutused Eestis.

Tabel 9.3. Turismimajanduse otsene ja kaudne mõju

	Turismi- majanduse otsene mõju	Turismimajanduse otsene ja kaudne mõju kokku	Turismimajanduse otsene mõju	Turismimajanduse otsene ja kaudne mõju kokku
	2008	2008	2012	2012
Turismi lisandväärtus, mln €	546,8	875,8	568,7	853,1
Turismi osakaal kogu lisandväärtuses, %	3,8	6,1	3,7	5,5
Turismi neto- tootemaksud, mln €	152,6	175,3
Turismi sisemajanduse koguprodukt, mln €	699,5	1 051,0
Turismi osakaal SKPs, %	4,3	6,5

Allikas: Statistikaamet (2008), EKI arvutused (2013)

Tabel 9.4. Kulutused riigisisesele turismile 2008. aastal, mln eurot

	Kulutused kokku	Mitteresidentide kulutused turismile	Residentide kulutused siseturismile	Muud kulutused turismile
Tooted kokku	1 455,7	1 064,5	153,2	237,9
Kodumaised tooted	1 349,8	963,3	148,5	237,9
Turismitooted	1 062,2	707,9	135,4	219,0
turismile omased tooted	1 006,9	679,5	125,7	201,7
majutusteenused	279,7	173,0	14,9	91,8
majutus- ja eluruumide renditeenu- sed	207,9	173,0	14,9	20,0
suvilate ja maakodude arvestuslik rent	71,7	71,7
toitlustusteenused	235,4	208,1	27,3	..
sõitjate transporditeenused	370,7	239,6	35,0	96,2
raudteeveoteenused	8,2	1,5	3,1	3,6
muud maismaaveoteenused	34,0	15,6	5,0	13,4
veetransporditeenused	185,6	130,4	9,3	46,0
õhustransporditeenused	106,7	80,4	17,1	9,3
veonduse abistavad teenused	8,8	8,8
transpordivahendite rentimisteenused	27,0	2,4	0,6	24,0
mootorsõidukite hooldus ja remont	0,4	0,4
reisibüroode ja reiskorraldajate teenused	71,5	22,8	39,8	8,9
kultuuriteenused	30,9	26,1	4,9	..
meelelahutusteenused	28,9	24,3	4,6	..
muuseumid jm	2,0	1,7	0,3	..

	Kulutused kokku	Mitteresidentide kulutused turismile	Residentide kulutused siseturismile	Muud kulutused turismile
sporditeenused	6,5	4,5	2,0	..
mujal liigitamata turismiteenused	12,2	5,5	1,9	4,8
finants- ja kindlustusteenused	6,7	..	1,9	4,8
muud turismiteenused	5,5	5,5
turismiga seotud tooted	55,4	28,4	9,7	17,2
kaubanduslik juurdehindlus (mootorikütuse müük)	49,5	22,5	9,7	17,2
muud teenused	5,9	5,9
Muud tooted	287,5	255,5	13,1	19,0
kaubanduslik juurdehindlus	169,9	169,9
muud kaubad ja teenused	117,7	85,6	13,1	19,0
Importtooted	105,9	101,2	4,7	..

Allikas: Statistikaamet

10. Käibemaksulaekumised majutussektorist

Käibemaksu kogulaekumine kõikidelt maksustatavatel kaupadelt ja teenustelt oli 2013. aastal Rahandusministeeriumi koostatava riigieelarve kassapõhise täitmise aruande kohaselt 1,6 mld € Riigieelarve maksutulud olid 6,1 mld €, kogutulud 7,6 mld € ja kogukulud 7,7 mld € Käibemaksu osa riigieelarve maksutuludest oli 25% ja eelarve kulude mahu suhtes 20%.

Käibemaksuseadus sätestab Eestis 9 protsendilise maksumäära järgmistele kaupadele ja teenustele:

- 1) raamat ja õppevahendina kasutatav töövihik
- 2) teatud ravimid ja meditsiinitarbed
- 3) perioodiliselt väljaantav trükis
- 4) majutus või majutus koos hommikusöögiga.

Maksuameti avaldatava käibedeklaratsioonide koondandmete põhjal deklareeriti 2013. aastal müügikäivet, mida maksustatakse 9% määraga, kokku 1,2 mld €, millelt arvatav arvestuslik käibemaksusumma oleks 112 mln € (tabel 10.1). Majutuse tegevusalal² deklareeriti 9% määraga maksustatavat käivet 137 mln € millelt arvestuslik käibemaks oleks 12,3 mln €. Majutuse tegevusala ettevõtted deklareerisid kokku veidi enam kui kümnendiku (11%) 9%-lise maksumääraga maksustatud müügikäibest.

Tabel 10.1. 9% maksumääraga deklareeritud käive 2013. aastal (mln €)

Tegevusala	9% määraga deklareeritud käive	Osakaal, %	Arvestuslik käibemaks
Hulgikaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	596,1	47,9	53,7
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	266,3	21,4	24,0
Majutus	137,2	11,0	12,3
Kirjastamine	70,3	5,7	6,3
Muu kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	56,8	4,6	5,1
Veetransport	16,1	1,3	1,4
Määramata tegevus	15,7	1,3	1,4
Tervishoid	14,0	1,1	1,3
Muu tootmine	12,0	1,0	1,1
Büroohaldus, büroode ja muu äritegevuse abitegevused	8,5	0,7	0,8
Toidu ja joogi serveerimine	5,9	0,5	0,5
Kinnisvaraala tegevus	5,6	0,5	0,5
Ülejäänud tegevusalad	38,8	3,0	3,5
Kõik tegevusalad	1 243,3	100	111,9

Allikas: Maksuamet, EKI arvutused

² Käibedeklaratsioonide koondandmetes grupeeritakse käibemaksukohuslased tegevusaladesse lähtudes põhitegevusest. Kõrvaltegevusaladest tekkinud käivet ei eraldata põhitegevusest.

Majutusettevõtted deklareerisid lisaks 9% maksumäärale ka 20% määraga maksustatavat käivet kokku 103 mln € ja 0% määraga maksustatavat käivet 1 mln € (tabeli 10.2). 9% määraga maksustatava käibe osakaal oli 57% ja 20% määraga maksustataval 43%. Kaalutud keskmine käibemaksuäär maksustatavalt käibelt oli majutussektoril 2013. aastal 13,6%.

Majutusettevõtete poolt deklareeritud käibemaksusumma, mis sisaldas nii 9% kui ka 20% määraga käibelt arvestatud maksu oli 2013. aastal 33 mln € Sisendkäibemaksu, mida arvestatud käibemaksust on lubatud maha arvata, deklareerisid majutusettevõtted 29 mln € Riigituludesse ülekantav käibemaksusumma oli majutusettevõtetel 2013. aastal 4 mln €, mis moodustas 0,3% kõigi tegevusalade käibemaksu koondsummast 1,4 mld €. Ühe ettevõtte kohta tasusid majutusettevõtted riigituludesse keskmiselt 6 tuh € käibemaksu.

Tabel 10.2. Käibedeklaratsioonide koondsummad põhitegevuse lõikes 2013. aastal (tuh €)

	Majutus	Kõik tegevusalad	Majutuse osakaal %
Ettevõtete arv	664	82 104	0,8
20% määraga maksustatavad toimingud ja tehingud	103 205	46 899 756	0,2
sh 20% määraga maksustav kauba või teenuse omatarve	127	54 195	0,2
9% määraga maksustatavad toimingud ja tehingud	137 193	1 243 294	11,0
sh 9% määraga maksustatav kauba või teenuse omatarve	57	943	6,0
0% määraga maksustatavad toimingud ja tehingud	1 425	17 685 926	0,0
sh 1) kauba ühendusesisene käive ja teise liikmesriigi maksukohustuslasele või piiratud maksukohustuslasele osutatud teenuste käive kokku	677	9 723 722	0,0
sh kauba ühendusesisene käive	119	7 754 373	0,0
sh 2) kauba eksport	45	2 555 603	0,0
Käibemaks 20% + 9%	32 988	9 491 192	0,3
Sisendkäibemaks	29 001	8 283 129	0,4
sh tollis impordilt tasutud ja tasumisele kuuluv käibemaks	43	365 102	0,0
sh põhivara soetamiselt tasutud ja tasumisele kuuluv käibemaks	3 004	538 907	0,6
Kauba ühendusesisene soetamine ja teise liikmesriigi maksukohustuslaselt saadud teenused kokku	9 440	11 937 815	0,1
sh kauba ühendusesisene soetamine	1 651	10 174 247	0,0
Muu kauba soetamine ja teenuse saamine	783	1 675 661	0,0
Maksuvaba käive	6 792	2 829 962	0,2
Täpsustused (+)	58	4 659	1,2
Täpsustused (-)	47	2 100	2,2
Tasumisele kuuluv käibemaks	8 725	2 500 135	0,3
Enammakstud käibemaks	4 727	1 140 171	0,4
Tasumisele kuuluva ja enammakstud käibemaksu vahe, ehk summa mis kantakse riigieelarvesse	3 999	1 359 963	0,3
Ettevõtte kohta keskmiselt tasutud käibemaks	6,0	16,6	36,4

Allikas: Maksuamet, EKI arvutused

³ 1,4 mld € on deklaratsioonide põhjal leitud käibemaksu koondsumma, ehk tekkepõhine näitaja. Kassapõhiselt laekunud käibemaksusumma oli 2013. aastal 1,6 mld € vahe tekkepõhise näitajaga oli 0,2 mld €

Ajaperioodil 2010–2013 on majutusettevõtete poolt riigieelarvesse kantav summa jäänud vahemikku 3,5..4,5 mln € (tabel 10.3). Kui majutusteenust oleks maksustatud 20% määraga ja eeldades, et kõik muud tegurid jäävad samaks, oleks 2013. aastal olnud teoreetiliselt võimalik riigieelarvesse koguda täiendavalt 15 mln € (leitud 9%-ga maksustatava käibe 137 mln € korutamisel 11%-ga). Majutussektori poolt riigieelarvesse kantav käibemaksusumma oleks teoreetiliselt olnud 19 mln € Aastatel 2010–2012 oleks täiendav maksimaalne käibemaksutulu jäänud vahemikku 9,4..14,5 mln € ja teoreetiliselt laekuv summa olnud vahemikus 13..19 mln €

Tabel 10.3. Majutussektori käibemaksusummad 2009–2013. aastal (tuh €)

	2009*	2010	2011	2012	2013	2014 10 kuud
Ettevõtete arv	610	625	622	630	664	671
20% maksustatav käive	83 556	77 202	85 400	100 799	103 205	84 198
9% maksustatav käive	88 993	85 535	114 855	131 820	137 193	125 550
Käibemaks 20% + 9%	23 929	23 139	27 417	32 023	32 988	28 139
Sisendkäibemaks	21 540	19 600	22 860	27 929	29 001	23 809
Tasumisele kuuluv käibemaks	6 189	6 325	7 409	7 911	8 725	7 689
Enammakstud käibemaks	3 825	2 797	2 877	3 755	4 727	3 334
Tasumisele kuuluva ja enammakstud käibemaksu vahe	2 364	3 528	4 533	4 157	3 999	4 355
Ettevõtte kohta keskmiselt tasutud käibemaks	3,9	5,6	7,3	6,6	6,0	6,5
Alandatud määrast tulenev maksimaalne laekumata jäänud käibemaksusumma	8 899	9 409	12 634	14 500	15 091	13 811
Teoreetiliselt riigieelarvesse laekuv käibemaksusumma 20% määra korral	11 264	12 937	17 167	18 657	19 090	18 166

* 20% määr kehtestati alates 01.07.2009

Allikas: Maksuamet, EKI arvutused

Uuringu tulemuste andmetel majutusasutuse müügikäive langeks kui kehtestada 20% käibemaksusumma (eelnevalt kajastatud joonisel 8.12 ja tabelis 8.1), seega maksimaalset võimalikku tulu käibemaksusumma tõusuga saavutada pole reaalne. Müügikäibe langemisel 3% võrra oleks majutusasutuste käibemaksuga maksustatav käive 2013. aastal 240 tuhat € asemel olnud 233 tuhat €, ehk 7 mln € võrra väiksem ja riigieelarvesse laekunuks 19 mln € asemel 17,6 mln €. Maksuerisusest tulenevalt jäi riigieelarvesse seega laekumata 13,6 mln € (17,6 mln € on lahutatud 4 mln €).

Uuringu tulemuste kohaselt väheneks külastajate arv majutusteenuse 20% käibemaksusumma korral 179 tuhande inimese võrra, ehk 6%. Erinevatest päritoluriikidest saabunud turistide kulutuste kohta on võimalik kasutada Eesti Panga andmeid (tabel 10.4). Statistikaamet avaldab värsked uuringuandmed turistide kulutuste kohta 2015. aasta kevadel ning antud uuringu raames neid kasutada pole veel võimalik.

Keskmiselt kulutaks mitmepäeva turist reisi jooksul 191 € ning 179 tuhande turisti tegemata jäänud kuludeks oleks 34 mln € Majutusele kulutavad turistid umbes viiendiku, seega muudeks tegemata jäänud kulusteks oleks 27 mln € millelt saamata jäänud käibemaks oleks 4,5 mln € Lahutades majutussektorist laekuvast täiendavast käibemaksust (13,6 mln €) turistide tegemata jäävate kulude tõttu saamata jääva käibemaksu (4,5 mln €), teeniks riik maksuerisuse kaotamiselt lisakäibemaksu 9,1 mln €

Tabel 10.4. Mitmepäeva reisijate/turistide keskmised ühe reisi kulutused 2013. aastal (€)

Päritoluriik	Kulutused
Soome	209
Norra, Rootsi, Taani	291
Euroopa Liit	308
Usa, Kanada	403
Läti, Leedu	137
Venemaa, Ukraina	259
Muud riigid	333
Eesti ⁴	69
Kaalutud keskmine*	191

* Erinevate riikide osakaaludeks on kasutatud Statistikaameti avaldatavat majutatute ööbimiste andmeid.
Allikas: Eesti Pank, EKI arvutused

Turistide arvu vähenemisega kaasneks lisaks saamata jäävale käibemaksule ka muude maksude, nagu aktsiisid ning tulu- ja sotsiaalmaksud vähenemine, seda nii majutus- kui ka sellega seotud sektoritest ning multiplikaatorefektist tulenevalt kaudselt kogu majanduselt.

Lisaks võib välja tuua, et need turistid, kes vaatamata majutusteenuse hinnataseme tõusule Eestit külastaks, kulutaks tõenäoliselt mõnevõrra vähem muudele kaupadele ja teenustele.

⁴ Eesti siseturistide kulutused põhinevad EKI uuringu “Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ning analüüs” andmetel. Nimetatud uuringus oli 20 kultuuri- ja spordiürituse külastajate keskmised kulutused 2011. a 80€ Käesoleva uuringu jaoks arvutati keskmine 18 ürituse põhjal, välja jäeti noorte jalgpalliturniir Lootospring (erandlikult väikesed kulutused külastaja kohta) ja Saaremaa Ooperipäevad (sisaldas palju väliskülastajaid). 18 ürituse külastajate keskmised kulutused 2011. a olid 65€ ehk 2013. a hindadesse teisendatuna 69 €

11. Kokkuvõtte majutusasutuste poolt vabas vormis lisatud ettepanekutest ja mõtetest

Kõik uuringus osalejad võisid kirja panna oma mõtted, soovitused või ettepanekud uuritava teema osas. Võimalust kasutas kokku 26 ettevõtet, sh 2 eraldi saadetud e-kirjaga.

Majusteenuste käibemaksu tõstmist peetakse väga valusaks löögiks Eesti turismisektorile ja hoiatati maksudega mängimise eest. Soovitati võtta eeskuju Leedust, kus on mõistetud käibemaksu tõstmise mõju ja kus hoopis plaanitakse käibemaksumäära alandada. Majusteenuste käibemaksu tõstmist ei oota 2015. aastal ka majutusasutuste omanikud, kuna eelarved on juba koostatud ja on tekkinud põhjendatud ootused.

Väiksemad ja keskmised hotellid ei saa käibemaksu tõustes tõsta hindu. Käibemaksu tõus mõjuks eriti madalhooajal, kusjuures väljaspool Tallinna tegutsevad majutusasutused võivad tegevuse lõpetada. Samas on väiksemad hotellid Eestile iseloomulikud ja vajalikud. Ka praegustes majandustingimustes kaalutakse, kas on üldse mõtet asutust novembrist märtsini lahti hoida. Mitmel korral avaldati arvamust, et käibemaksu tõustes ei tasu hotelli pidamine end ära. Kui hinda tõsta ei saa, siis vähendatakse töökohti, mis mõjutab omakorda teenindust. Väga rasket olukorda prognoosisid maapiirkonnas tegutsevad väikeettevõtjad, kelle hinnangul kaoks oluline osa sealsetest töökohtadest. Kommunaal- ja palgakulude tõusutrend survestab praegu ettevõtjaid hinnatõusule. Kulude suurenemine vähendab majutusettevõtte kasumlikkust, sh võimalikke investeeringuid.

“9% käibemaks pole ju muud midagi kui riigi pikaajaline dotatsioon, et väikeettevõtlus säiliks ja annaks riigile vajalikke töökohti. Muutus tooks minu arust kaasa väikeste, alla 20 kohaga majutusasutuste hääbumise ja lõpuks sulgemise. Praegune käibemaksu hinna vahe on väikestele majutusasutustele ainus võimalus investeeringuteks ja konkurentsiks püsimiseks ...”.

Eesti konkureerib turistide pärast Lätiga ning Läti riigi aktiivsust oma riigi turundamisel hinnatakse Eestist märgatavalt suuremaks ja jõulisemaks. Hinnatõusu negatiivseid tagajärgi prognoositakse näiteks Võrumaal, kuna Eesti konkureerib turistide pärast Lätiga. Eesti hindade tõustes ja Läti hindade jäämisel samaks majutuksid transiidil olevad Vene turistid Võrumaa asemel Lätis.

Avaldati arvamust, et majusteenuse hind on Eestis küllaltki suur ja seda mõjutab asukoht, kliima, sh külm talv ja sellest tulenevalt vajadus teha suuremahulisi investeeringuid. Tõdeti, et kui hind peaks veel suurenema käibemaksu võrra, siis ei tulda enam Eestisse puhkama, sest hinnad on mujal palju soodsamad ja enamikes Euroopa riikides on majutuse ja toitlustuse valdkonnas käibemaks madalam riigi üldisest käibemaksumäärast.

“Euroopa riigid konkureerivad välituristide pärast igapäevaselt. Suures mahus majutushindu tõsta saavad ikka ainult need riigid, kuhu puhkama sõitvad välituristid lähevad esmase valikuna (kuhu nad igal juhul olenemata hinnast lähevad), aga kui tegemist ei ole maailmakuulsa riigi või maailmakuulsa suurlinnaga, kuhu elu jooksul vähemalt korra tahetakse minna,

siis valitsuse poolt lühiajalise kasu saamise eesmärgil tekitada pikemaajaline hinnatõus peletab arvestatava osa välisturiste teise-kolmanda jne reisisihtkohaks valima neid riike, kus on soodsam hinnatase. Riiki saabumata jäänud välisturistid mõjutavad väga erinevate valdkondade firmade sissetulekut, töötajaskonda jmt, et tegu ei ole mõnede üksikute firmadega. Eesti poliitikud väga tihti võtavad eeskujuks teistes riikides toimuva, siis vaadaku ka käesoleva teema puhul, mis toimub mujal riikides majutuse ja toitlustusasutuste käibemaksudega – enamikes Euroopa riikides on nimetatud kahes valdkonnas käibemaksu suurus madalam kui riigi üldine käibemaksu suurus”.

“Igasugune kulutuste kasv mõjutab hinda, sest turismisektori kasumimarginaal on minimaalne. Käibemaksu tõus sunnib hindu tõstma, see aga võib alandada käivet, mis jällegi mõjutab tööjõukulutusi ja investeeringuid negatiivses suunas”.

“Käibemaksu määra muutmine tavatasemele halvab hotellide ja ka muude majutusasutuste tegevust oluliselt ning seda eriti pealinnast väljas. Täiendav käibemaksukoormus ei jäta hotellidele võimalust hoida head taset ning teha vajalikke investeeringuid jätkusuutlikuks tegevuseks”.

“Käibemaksu erisuse säilitamine ühes enim töökohti andvas majandussektoris, kus riik otseselt ei ole teinud ühtegi investeeringut, vaid on kogunud ainult makse. Hotellid on kõik ehitanud erakapitalile ning vajavad turuolukorrast sõltumata pidevaid investeeringuid oma vahenditest, et püsida konkurents, siis antud km erisus oleks ainus, vähim mõistlik tegevus, millega riik panustaks Eesti konkurentsivõime tõstmisesse”.

“Majutuse km-määra tõstmine oleks äärmiselt lühinägelik tegevusplaan riigikaasa täitmise eesmärgil. Km-i tõustes pole hinnatõus samas määras kindlasti reaalne ning kõikide kulude, eelkõige palgakulude jätkuv tõusutrend (mida tõstab ka tööjõupuudus) vähendab oluliselt majutusettevõtete tulemust, sh võimalikke investeeringuid pikas perspektiivis eksisteerimiseks”.

“Sellise küsimuse püstitaminegi juba mõjub ettevõtlusele laastavalt. Ilmselt keegi Rahandusministeeriumis juba mõtleb sellele. Igal pool Euroopas on majutusteenuse osutamine riigis kehtivast üldisest maksumäärast väiksema käibemaksu määraga, sest tegemist on peamiselt ekspordile suunatud ettevõtlusega (meie pereettevõttes üle 50%). Eesti majutusasutuste hinnatase on niigi Euroopa analoogide tasemel ja arvestades kommunaalkulude jätkuvat tõusu (elekter!), kahandab käibemaksu tõstmine usaldust riigi majanduspoliitika jätkusuutlikkuse suhtes ning sunnib sääste turismisektorist (ja riigist?) välja viima. Majutusteenuste osutamine on ettevõtlus ning kui kaob ära kasumlikkus, ei ole võimalik sellel alal jätkata”.

Hinnatõus mõjuks negatiivselt siseturismile ja Eesti klientidele, kes jätaksid tulemata, sõidaksid ööbimise asemel koju tagasi või valiksid soodsama ööbimisvõimaluse.

EAS-ile soovitati suure potentsiaaliga turgude jaoks saada rohkem ressursse, nt Aasia ja Skandinaavia. Samuti soovitati EAS-il ning EHRL-l viia läbi seminare ja koolitusi hotellide müügijuhtide ning müügi- ja marketingidirektoritega (ka mitteliikmetele) eesmärgiga muuta Eestit kui sihtkohta atraktiivsemaks, sh läbi hotelli koostööpartnerite. Riigilt oodatakse Eesti kui sihtkoha (uudne sihtkoht, huvitav region) turundamist viisil, mis jõuaks klientideni, nt

Eesti osalemist oma boksiga Londoni WTM-il ja Berliini ITB-l. Samuti oodatakse riigi, sh kohaliku omavalitsuse poolset abi majutusasutuse reklaamimisel.

Muudest ettepanekutest, mis aitaks hoida turismisektori konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust mainiti vajadust parema ja kvaliteetsema lennuühenduse järele, erikütuse dotatsiooni säilitamist diislikütusele (mõjutab tugevalt hotelle, kes kütavad diislikütusega), investeeringutoetusi spaasektorile vanemate hotellide säästlikumaks muutmiseks (torustike vahetus, ventilatsiooni kaasajastamine, säästlikum küttesüsteem jne) ja diferentseeritust riigi maksupoliitikas (reaalne regionaalne maksumeede – turismitegevuses rakendatav erisus).

Majutusettevõtjate vabas vormis lisatud hinnangute põhjal satuksid käibemaksumäära tõusu tõttu löögi alla eelkõige väikesed ja keskmised hotellid ning väljaspool Tallinna tegutsevad majutusasutused. Olukorda halvendab konkurents Lätiga ja Läti madalam hinnatase ning tagasihoidlikum Eesti turundamine võrreldes lõunanaabriga. Muutusega kaasneks nii sise- kui välisturistide vähenemine. Kuna surve hinnatõusule on juba praegugi väga suur, tooks käibemaksumäära tõus kaasa investeeringute ja töökohtade vähendamise. Muutus pärsiks Eesti majutusasutuste konkurentsivõimet ja turismisektorit tervikuna ning see mõjutaks omakorda negatiivselt Eesti SKP-d. Ühtlasi kahaneks usaldus riigi majanduspoliitika jätkusuutlikkusse.

Kokkuvõte ja järeldused

1. Turismisektor moodustab olulise osa Eesti majandusest – koos kaudsete mõjudega ligi 7% Eesti sisemajanduse kogutoodangust ning teenuste ekspordist 29%.
2. Eestit külastab aastas ligi kuus miljonit väliskülalist, kes kulutasid 2013. aastal turismi-teenustele 1,35 miljardit eurot. Eestit külastavate väliskülalistate arv oli 2013. aastal suurem kui kunagi varem.
3. 2013. aastal jõudis majutusettevõtetes majutatute arv 3 miljoni lähedale (2,98 mln), neist 1,04 mln e 35% olid Eesti elanikud ja 1,94 mln väliskülalised (65%). Majutatud väliskülalistest olid 72% puhkusereisil, 21% tööreisil, majutatud Eesti elanikest 57% olid puhkusereisil, 28% tööreisil.
4. Kuna turism on enamike maailma riikide majanduste jaoks oluline, siis rakendavad paljud riigid turismisektori konkurentsivõime parandamiseks maksuerisusi. Eestis kehtib majutusteenustele alandatud 9% käibemaks. Enamikus Euroopa Liidu riikides kehtib majutusteenustele standardmäärast madalam käibemaksumäär (standardmääraga on majutusteenused maksustatud üksnes Taanis, Suurbritannias ja Slovakkias. Leedu küll vahepael loobus alandatud käibemaksumäärast, kuid hakkab seda alates 1. jaan 2015 uuesti kasutama (12%).
5. Majutusettevõtete müügitulu 2013. aastal oli üle 230 miljoni euro, lisandväärtust loodi majutussektoris 95 miljoni eurot ja töökohti oli üle 6 tuhande.
6. Müügitulust 9% määraga maksustatavat käivet oli majutusettevõtetel 137.1 miljonit eurot ja 20% määraga maksustatavat käivet 103 miljonit eurot, käibemaksu maksid majutusettevõtted 2013. aastal 4 miljonit eurot.
7. Tubade täitumus oli 2013. aastal 45% ja aastatega on täitumus pigem vähenenud (2004. aastal 47%). Majutusasutuste täitumus on Eestis väga sesoonne, kõikude näiteks 2014. aasta jaanuari 33%-st juuli 58%-ni.
8. Keskmise majutusettevõtte käive on Eestis 50% madalam kui Euroopa Liidu keskmine ja käive töötaja kohta on ligi 40% väiksem.
9. Eesti majutusasutuste müügitulu puhasrentaablus oli 2012. aastal 8,5% ja müügitulu ärirentaablus 9,8%. Kasumlikkusest (kasumi osakaal müügitulust) on Eesti majutusettevõtted EL keskmisel tasemel (Eesti näitaja 16,4%, EL keskmine 2011 16,3%).
10. Lisandväärtus töötaja kohta (16,5 tuh eurot 2012. a) on majutussektoris Eesti kõigi ettevõtete keskmisest kolmandiku võrra madalam ja oluliselt väiksem ka Euroopa teiste riikidega keskmisega võrreldes (31 tuh €).
11. Tööjõukulud töötaja kohta on Eesti hotellides (keskmiselt 10,3 tuh eurot 2012. a) kaks korda madalamad EL hotellide keskmisest (20,4 tuh eurot). Hotellide ees seisab ülesanne tõsta oluliselt töötajate palgataset, antud palgataseme juures on lähiaastatel kvalifitseeritud tööjõu leidmine järjest raskem.

12. Eestis majutusettevõtted investeerisid põhivarasse 2012. a 19 mln eurot ehk 20% võrreldes lisandväärtusega ja see on võrreldes paljude teiste Euroopa riikidega oluliselt väiksem.
13. Eesti majutusasutuste külastajatest moodustavad ligi 2/3 puhkusereisijad, kelle hinnatundlikkus on suurem kui tööreisijatel ja oht, et hinnatõusu korral muudetakse reisi sihtriiki, on puhkusereisijate puhul palju suurem.
14. Majutusasutuste müügihindade võrdlusanalüüs näitas, et keskmisena on Eestis majutuse hinnad kallimad kui teistes Balti riikides ning odavamad kui põhjanaabritel.
15. Uuringu tulemuste kohaselt mõjutaks käibemaksumäära tõus 9%-lt 20%-le majutusasutuste hinnataset tõusu suunaliselt, kusjuures 40% majutusasutustel ületaks hinnatõus 10% ja sama suurel hulgal jääks see 10% piiresse. 17% majutusasutustest hindu ei tõstaks. Müügihindade tõus toob terava rahvusvahelise konkurentsi tingimustes kaasa külastajate arvu vähenemise. Müügikäivet, kasumlikkust, töökohtade arvu ja investeeringuid mõjutaks käibemaksumäära tõstmine negatiivselt.
16. Külastajate arvu mõjutaks käibemaksumäära tõstmine negatiivselt. 48%-l majutusasutustel väheneks külastajate arv kuni 10% ja 34%-l rohkem kui 10%. 16%-l ettevõtetest jääks külastajate arv samaks ja vähestel 2% ka suureneks. Külastajate arvu muutus puudutab kõige enam Tallinna hotelle ja suuri majutusasutused (kus on suurem välituristide ja puhkusereisijate osakaal).
17. Uuringu tulemuste põhjal selgus, et käibemaksumäära tõstmine 9%-lt 20%-le tõstaks majutusteenuste hinnataset keskmiselt 7%. EKI arvutuste kohaselt võib käibemaksumäära tõstmine kaasa tuua ööpäeva keskmise maksumuse suurenemise 10 € võrra Tallinna kesklinnas 3–4 täärni hotellis.
18. Majutusettevõtete müügikäive võib väheneda 7 mln € ja lisandväärtus 4 mln € võrra ning omakapitali puhasrentaablus langeda 9,58%-lt 8,9%-ni. Töökohtade arv võib väheneda 170-180 inimese võrra. Majutusasutuste külastajate arv võib väheneda ligi 180 tuh inimese võrra.
19. Käibemaksumäära võimaliku tõstmine mõjutaks negatiivselt investeeringuid. Peaaegu kõik majutajad (96%) teatasid, et käibemaksu tõstmine vähendaks nende võimalusi investeerida, sealjuures 2/3-l nendest väheneks investeeringute maht oluliselt, 30%-l mõningal määral, vaid 4%-l jääksid investeeringud samaks. Seega arvestades senist alainvesteeringuid, tooks jätkuv investeeringute vähenemine kaasa teenuse kvaliteedi languse.
20. Uuringu tulemustest selgus, et riigi panust turismisektori konkurentsivõime tõstmisel peetakse tähtsaks. Väga oluliseks loetakse senise 9%-se käibemaksumäära säilitamine (93% vastanutest oli selle meetme poolt), 66% ettevõtetejuhtidest pidas oluliseks välisühenduste transpordi infrastruktuuri arendamist, 61% juhtidest Eesti aktiivsemat turundamist välismaal, 58% juhtidest Eestis toimuvate rahvusvaheliselt huvipakkuvate sündmuste ja turismiatraktsioonide toetamist.

21. Venemaa Ukraina konflikt raskendab oluliselt 2015.aastal turismisektori olukorda. 2013. aastal ööbis Eestis 304. tuh turisti Venemaalt. Majandusolukorra kiire halvenemine, elanike ostuvõime langus ja rubla kursi kiire kukkumine mõjuvad oluliselt Venemaa elanike võimalusi reisida. Kindlasti puudutab muutunud olukord oluliselt ka Eesti majutusasutusi. Kompenseerimaks Venemaa turistide nõudluse langust on majutusasutused sunnitud läbi hinnalanguse otsima uusi turismihuvilisi teistest riikidest.
22. Ajaperioodil 2010–2013 on majutusettevõtete poolt riigieelarvesse kantav käibemaksusumma jäänud vahemikku 3,5..4,5 mln € Kui majutusteenust oleks maksustatud 20% määraga ja eeldades, et kõik muud tegurid jäävad samaks, oleks 2013. aastal olnud teoreetiliselt võimalik riigieelarvesse koguda täiendavalt 15 mln € (leitud 9%-ga maksustatava käibe 137 mln € korrutamisel 11%-ga). Maksimaalset võimalikku tulu käibemaksumäära tõusuga saavutada pole siiski reaalne, sest majandusnäitajad käibemaksu ja seega hinna tõustes muutuvad. Majutusasutuse müügikäive langeks 3% võrra ja majutusasutuste käibemaksuga maksustatav käive 2013. aastal oleks olnud 240 mln € asemel 233 mln € ehk 7 mln € võrra väiksem ja riigieelarvesse laekunuks 19 mln € asemel 17,6 mln € Maksuerisusest tulenevalt jäi riigieelarvesse seega laekumata 13,6 mln € (17,6 mln € on lahutatud 4 mln €). Kuid see on vaid otsene teoreetiline mõju. Uuringu tulemuste kohaselt väheneks küllastajate arv majutusteenuste 20% käibemaksumäära korral ligi 180 tuhande inimese võrra, ehk 6%. Keskmiselt kulutas mitmepäeva turist reisi jooksul 191 € ning turistide tegemata jäänud kulud oleks kokku 34 mln € Majutusele kulutavad turistid umbes viiendiku, seega muudeks tegemata jäänud kulutusteks oleks 27 mln € millelt saamata jäänud käibemaks oleks juba 4,5 mln € Lisanduvad aktsiisi-, tulu- ja sotsiaalmaksu ning ettevõtetele laekuva tulumaksu vähenemine, seda nii majutus- kui ka sellega seotud sektoritest ning multiplikaatoreffektist tulenevalt kaudselt kogu majanduselt. Seega, kui kõrgemate hindade mõjul väheneb turistide arv ja halvenevad majandusnäitajad, ei tarvitse käibemaksu määrade ühtlustamine riigile raha juurde tuua.
23. Arvestada tuleb ka regionaalse mõjuga. Väiksemate maapiirkondades asuvate majutusasutuste täitumus ja kasumlikkus on niigi kehvapoolsed ning maksutõusu korral suureneks kas varimajandus või ettevõtted lõpetaks tegevuse.

Lühikokkuvõte

Turismisektor moodustab olulise osa Eesti majandusest – koos kaudsete mõjudega ligi 7% Eesti sise- majanduse kogutoodangust.

Eestit külastab aastas ligi 6 miljonit välituristi, kes kulutasid 2013. aastal turismiteenustele 1,35 miljardit eurot. 2013. aastal jõudis majutusettevõtetes majutatute arv 3 miljoni lähedale.

Eesti majutusettevõtete müügitulust moodustas 2013. aastal 9% määraga maksustatav käive 137 miljonit eurot ja 20% määraga maksustatav käive 103 miljonit eurot, käibemaksu maksid majutusettevõtted 2013. aastal kokku 4 miljonit eurot.

Uuringu tulemusel selgus, et:

- enamikus Euroopa Liidu riikides on turismisektori konkurentsivõime parandamiseks kehtestatud alandatud käibemaksumäär;
- majutusasutuste täitumus on Eestis väga sesoonne (2014. aasta jaanuari 33%-st juuli 58%-ni) ja 65% majutuvatest turistidest on väliskülalised;
- ligi 2/3 reisijatest on puhkusereisijad ja oht, et hinnatõususe korral muudetakse reisi sihtriiki, on puhkusereisijate puhul palju suurem;
- Eesti majutusasutuste hinnatase on praegu kõrgem kui teistes Balti riikides ning hindade võimalik tõus vähendaks konkurentsivõimet;
- majutusteenuste 20% käibemaksumäära korral tõuseksid hinnad 7% ja külastajate arv väheneks 6% ehk ligi 180 tuhande inimese võrra;
- kahel kolmandikul majutusasutustest väheneks investeeringute maht käibemaksu tõstmisel oluliselt, mis tooks kaasa teenuse kvaliteedi languse ja töökohtade arvu vähenemise;
- väiksemate maapiirkondades asuvate majutusasutuste täitumus ja kasumlikkus on aastaid olnud kehvapoolsed ning maksutõusu korral suureneks kas varimajandus või ettevõtted lõpetaks tegevuse;
- kasumlikkuselt on Eesti majutusettevõtted EL keskmikud, kuid seda tingituna madalatest tööjõukuludest. Selleks, et säilitada töökohad seisab lähiaastatel majutusettevõtetel ees vajadus tõsta palgataset, mis seab ettevõtete kasumlikkuse tugeva surve alla;
- turismisektor annab olulise osa teenuste ekspordist (2012. aastal 29%), ka kogu ekspordis on turismi roll märkimisväärne, ligi 10%. Turismisektori edukas areng on seega väikeriigi majanduse jaoks väga oluline;
- Maksuerisust kasutamata võiks riik teoreetiliselt arvestada riigieelarvesse 13,6 mln eurose käibemaksu kasvuga. Keskmiselt kulutas mitmepäeva turist reisi jooksul Eestis 191 eurot ning 6% turistide arvu vähenemist tähendaks tegemata jäänud kulusid kokku 34 mln eurot. Majutusele kulutavad turistid umbes viiendiku, seega muudeks tegemata jäänud kulutusteks oleks 27 mln eurot, millelt saamata jäänud käibemaks oleks juba 4,5 mln eurot. Sellele lisanduvad aktsiisi-, tulu- ja sotsiaalmaks ning ettevõtetelt laekuva tulumaksu vähenemine, seda nii majutus- kui ka sellega seotud sektoritest ning multiplikaatorefektist tulenevalt kaudselt kogu majanduselt.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et hinnangud turistide arvu ja majandusnäitajate muutuste kohta (käibemaksu tõusust tingitud kõrgemate hindade mõjul) osutavad, et käibemaksu määrade ühtlustamine ei pruugi riigile raha juurde tuua.

LISA 1. Majutusevõtete majandusnäitajad ja tootlikkusnäitajad 2002–2012

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Müügitulu, mln €	91,9	107,8	139,5	162,8	179,6	201,2	210,8	156,3	180,9	211,1	234,4
Lisandväärtus mln €	42,7	50,0	60,8	72,7	78,2	83,5	75,5	49,8	61,2	81,6	95,0
Hõivatute arv	4 031	4 417	5 065	5 444	5 902	6 647	7 050	5 715	5 451	5 909	5 882
Kogutootlikkus¹¹											
müügitulu alusel	1,16	1,14	1,15	1,18	1,15	1,07	0,92	0,89	0,97	1,06	1,08
lisandväärtuse alusel	0,54	0,53	0,5	0,53	0,5	0,45	0,33	0,28	0,33	0,41	0,44
Töökulude tootlikkus¹²											
müügitulu alusel	4,56	4,42	4,75	4,68	4,47	3,81	3,48	3,27	3,8	4,01	4,15
lisandväärtuse alusel	2,12	2,05	2,07	2,09	1,95	1,58	1,24	1,04	1,28	1,55	1,68
Tööviljakus hõivatu kohta tuh €											
müügitulu alusel	22,8	24,4	27,5	29,9	30,5	30,3	30	27,4	33,2	35,8	39,9
lisandväärtuse alusel	10,6	11,3	12	13,4	13,2	12,6	10,7	8,7	11,2	13,8	16,1
Müügitulu puhasrentaabilus, %				17,42	16,79	10,53	-10,83	-15,06	0,86	7,2	8,49
Tunnipalk, €	2,11	2,29	2,52	2,92	3,17	3,53	4,05	4,03	4,08	4,26	4,42
Aastakasvud											
Müügitulu, mln €		17,3	29,4	16,7	10,3	12,0	4,8	-25,9	15,7	16,7	11,0
Lisandväärtus mln €		17,1	21,6	19,6	7,6	6,8	-9,6	-34,0	22,9	33,3	16,4
Hõivatute arv		9,6	14,7	7,5	8,4	12,6	6,1	-18,9	-4,6	8,4	-0,5
Eurostati näitajad											
Gross operating surplus ¹³ , mln €				37,9	38	30,7	14,8	1,9	13,5	28,9	38,4
Gross operating rate ¹⁴ , % müügitulust				23,3	21,2	15,2	7,0	1,2	7,4	13,7	16,4
Wage adjusted labour productivity, % ¹⁵				202,3	189,5	153,0	120,6	101,3	124,6	152,4	164,2

¹¹ Vastavalt kas müügitulu või lisandväärtus jagatud kuludega

¹² Vastavalt kas müügitulu või lisandväärtus jagatud tööjõukuludega

¹³ Lisandväärtus tööjõukuludeta

¹⁴ Tööjõukuludeta lisandväärtus võrreldes müügituluga, % müügitulust (= Gross operating surplus jagatud müügituluga, %)

¹⁵ Tööjõu tootlikkus tööjõukulude kohta, % (lisandväärtus töötaja kohta jagatud keskmise tööjõukuluga töötaja kohta)

LISA 2. Majutussevõtete majandusnäitajad (tulud-kulud) 2002–2012

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012/ 2011, ±% 2002, ±%	2012/ 2002, ±%
Ettevõtete arv	267	335	360	453	517	517	543	567	597	590	630	6,8	136,0
Tööga hõivatud isikute arv	4 031	4 417	5 065	5444	5902	6647	7050	5715	5451	5909	5882	-0,5	45,9
Töötajate arv	3 955	4 353	4 911	5266	5746	6435	6842	5567	5297	5814	5753	-1,0	45,5
Müügitulu, mln €	91,9	107,8	139,5	162,8	179,6	201,2	210,8	156,3	180,9	211,1	234,4	11,0	155,1
Muud äritulud, mln €	2,1	12,0	2,8	6,7	8,4	7,9	2,7	1,3	5,3	7,0	7,9	13,0	279,2
Toodangu väärtus, mln €	161,0	177,0	201,0	208,0	155,0	183,0	212,0	240,1	13,1	...
Lisandväärtus, mln €	42,7	50,0	60,8	72,7	78,2	83,5	75,5	49,8	61,2	81,6	95,0	16,4	122,4
Kulud kokku, mln €	79,0	94,7	121,6	138,2	155,8	187,6	229,8	175,1	187,3	198,8	218,0	9,6	176,0
ostetud kaubad, tooted, mater- jal	24,3	20,9	24,5	31,5	33,9	45,5	50,8	35,2	45,2	46,5	39,0	-16,1	60,4
ostetud kütus, energia	4,2	4,7	5,6	6,7	7,9	9,3	12,1	10,5	12,1	12,2	14,7	20,2	251,5
ostetud tööd, teenused	21,0	33,9	50,0	52,4	60,1	64,4	72,8	59,5	65,7	72,0	91,3	26,9	334,3
tööjõukulud	20,1	24,4	29,4	34,8	40,2	52,8	60,8	47,9	47,7	52,7	56,6	7,4	180,8
palk	15,1	18,2	22,1	26,0	30,0	39,6	45,6	35,9	35,5	39,4	42,3	7,3	180,2
sotsiaalkindlustuskulud	5,0	6,2	7,3	8,8	10,2	13,2	15,2	12,0	12,2	13,2	14,3	7,8	182,9
kulum	8,7	10,1	11,4	11,6	12,4	14,2	31,5	20,6	15,6	14,5	15,4	5,9	76,1
maksud	0,18	0,14	0,13	0,14	0,19	0,13	0,14	0,11	0,16	0,13	0,15	18,2	-17,4
Muud ärikulud, mln €	0,7	0,9	1,2	1,1	1,3	1,0	1,3	1,3	0,7	1,3	1,4	5,0	102,5
Ärikasum (-kahjum), mln €	14,3	24,1	19,6	30,2	31,1	20,5	-17,0	-18,7	-1,8	18,2	23,1	26,6	60,8
Finantstulud ja -kulud, mln €	-3,0	-4,0	-6,4	-1,4	-0,2	1,3	-5,1	-3,7	3,6	-2,9	-2,9	-3,0	-5,3
Puhaskasum (-kahjum), mln €	11,3	16,4	12,7	28,4	30,2	21,2	-22,9	-23,6	1,6	15,2	19,9	30,9	75,6
Investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) kokku, mln €	20,1	42,9	22,2	27,4	19,9	25,2	33,1	7,1	10,3	17,3	19,3	11,7	-4,1
ehitiste soetamine	2,5	6,0	1,8	3,3	4,0	2,1	2,7	0,8	3,7	5,2	0,4	-91,9	-83,1
ehitamine, rekonstrueerimine	11,7	19,2	5,1	14,9	8,2	11,0	20,0	2,5	2,7	4,9	12,9	160,9	10,2
seadmed, inventar	3,7	10,6	9,0	4,9	5,2	9,0	7,9	2,9	2,4	6,0	4,4	-26,1	17,6
Muud investeeringud, mln €	2,2	7,0	6,3	4,3	2,4	3,0	2,5	0,8	1,6	1,2	1,6	33,3	-27,2

LISA 3. Majutusevõtete majandusnäitajad Euroopa Liidu riikides 2012. aastal

	Ettevõtete arv (2011. a)		Hõivatute arv		Müügitulu		Lisandväärtus			Lisandväärtus		Kasumlikkus	
	arv	arv	mln €	tuh €	kokku	töötaja kohta	mln €	osakaal toodangus	%	töötaja kohta	%	Gross operating surplus ¹⁶	Gross operating rate
EL 28	273 716	2 383 600	150 996,9	60,6	67 341,5	47,0	31,0	138,0	23 551,0	16,3	23 551,0	16,3	
Austria	15 670	108 256	7 846,4	72,5	3 984,2	51,0	43,6	134,8	1 489,7	19,0	1 489,7	19,0	
Belgia	3 036	22 029	2 220,5	100,8	949,6	45,9	50,0	128,3	311,6	14,0	311,6	14,0	
Bulgaaria	3 854	39 195	702,7	17,9	328,3	47,4	8,9	199,9	173,9	24,8	173,9	24,8	
Eesti	630	5 882	234,4	39,9	95,0	39,6	16,5	164,2	38,4	16,4	38,4	16,4	
Hispaania	22 000	249 440	17 148,1	68,7	8 517,9	50,5	36,6	125,1	2 167,2	12,6	2 167,2	12,6	
Holland	7 899	74 865	5 306,9	70,9	2 329,6	44,1	34,3	153,5	952,1	17,9	952,1	17,9	
Honvaatia	2 504	30 364	1 416,4	46,6	770,5	53,0	26,9	190,2	385,9	27,2	385,9	27,2	
Iirimaa	2 074	48 446	2 589,9	53,5	1 141,5	54,4	24,6	115,2	193,8	7,5	193,8	7,5	
Itaalia	45 653	253 635	18 756,1	75,8	8 801,2	44,7	43,0	126,7	3436,8	18,3	3436,8	18,3	
Kreeka	17 900	69 248	3 052,7	
Küpros	510	17 403	920,0	52,9	518,3	56,3	29,9	167,6	209,9	22,8	209,9	22,8	
Leedu	1 579	6 612	154,4	23,3	66,2	42,8	11,1	158,4	28,7	18,6	28,7	18,6	
Luksemburg	310	3 415	269,1	81,0	137,8	51,7	42,9	133,1	40,6	15,3	40,6	15,3	
Läti	765	5 954	160,9	27,0	66,6	38,9	11,6	181,8	31,2	19,4	31,2	19,4	
Malta	177	7 671	364,2	47,5	161,0	43,9	21,1	149,3	53,6	14,7	53,6	14,7	
Poola	10 827	64 959	2 115,8	32,6	962,6	45,2	18,7	155,8	472,6	22,3	472,6	22,3	
Portugal	7 324	54 128	2 364,7	43,7	1 040,0	43,3	20,8	123,7	262,1	11,1	262,1	11,1	
Prantsusmaa	41 751	199 560	26 233,6	115,6	9 379,3	40,9	51,5	127,0	2639	11,4	2639	11,4	

¹⁶ Gross operating surplus = lisandväärtus ilma tööjookuludeta; gross operating rate = Gross operating surplus jagatud müügituluga, % (kasumi osakaal müügitulus)

	Ettevõtete arv (2011. a)		Höivatute arv		Müügitulu		Lisandväärtus			Lisandväärtus		Kasumlikkus	
	arv	arv	mln €	tuh €	kokku	töötaja kohta	mln €	osakaal toodangus %	töötaja kohta	%	Gross operating surplus ¹⁶ mln €	Gross operating rate %	
													arv
Rootsi	5 542	44 252	4 244,4	95,9	1 739,4	41,0	46,3	105,7	342,4	8,1			
Rumeenia	4 824	45 050	1 018,2	22,6	368,0	40,0	8,4	196,2	185,1	18,2			
Saksamaa	45 764	531 921	25 104,9	47,2	12 259,3	47,9	25,6	145,8	4 361,5	17,4			
Slovakkia	2 671	11 093	307,8	27,7	118,0	40,8	13,2	106,9	31,2	10,1			
Sloveenia	1 106	9 924	591,3	59,6	266,6	49,4	28,9	138,1	87,4	14,8			
Soome	1 750	11 503	1 364,0	118,6	426,0	30,9	39,2	120,5	92,4	6,8			
Suurbritannia	15 214	409 263	24 302,1	59,4	12 587,8	53,4	31,9	172,1	5 541,7	22,8			
Taani	1 462	16 740	1 708,0	102,0	746,3	43,9	47,9	124,7	189,6	11,1			
Tšehhima	8 964	34 334	1 467,6	42,7	517,6	35,1	18,3	125,5	177,0	12,1			
Ungari	3 470	24 271	799,8	33,0	301,8	42,2	13,5	135,3	95,8	12,0			

Lisa 4. EMTAK 2008 (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator)

55	Majutus	Lühiajalise majutuse pakkumine möbleeritud külalistubades ja sviitides. Teenus sisaldab igapäevast koristamist ja voodi koristamist. Majutuseettevõtte võib pakkuda ka toitlustusteenust, parkimis- ja pesumajateenust, ujumisbasseini kasutamise võimalust, võimlat, konverentsiruumi, jm lisateenuseid. Siia liigitatakse majutus hotellides, kuurort hotellides, apartementhotellides ja motellides.
55101	Hotellid	– toitlustusteenust pakkuv, vähemalt 10 majutusruumiga majutuseettevõtte
55102	Motellid jms majutus	– maantee läheduses paiknev, eeskätt mootorsõidukitega liikujate teenindamiseks mõeldud toitlustusteenust pakkuv vähemalt 10 majutusruumiga majutuseettevõtte, tagatud turvaline parkimine
55103	Külalistemajad	– toitlustusteenust pakkuv vähemalt viie majutusruumiga majutuseettevõtte
552	Puhkuse- ja muu lühiajaline majutus	Külastajate lühiajaline majutus siseruumides, nt täielikult möbleeritud tubades või hoonetes, kus on eraldi elu-, einestamis-, puhke- ja magamisruumid. Majutusruumides/hoones on toiduvalmistamise võimalus või köögid. Siia kuuluvad näiteks apartemendid või korterid, mis asuvad väikestes eraldistevates mitmekorruselistes hoonetes või hoonerühmades, suvemajades, mägionnides ja hütides. Lisateenuseid pakutakse piiratud mahu. Laste ja täiskasvanute puhkemajad, külaliskorterid, bangalod ja suvemajad ilma toateeninduseita, noortehosteid ning mägionnid.
55201	Hostellid	– toitlustusteenust või toiduvalmistamise võimalust pakkuv majutuseettevõtte
55202	Puhkemaja	– puhkuseks mõeldud, toiduvalmistamise võimalust pakkuv majutushoone üüritakse välja täies ulatuses
55203	Puhkeküla ja puhkelaager	– piiratud mahu teenuseid pakkuv majutuseettevõtte, kus on platsid telkide ja/või haagissuvilate jaoks, parkimiskohad mootorsõidukitele ja võivad olla ka majutuskohad:
		– laste puhkelaagrite majutusteenused ja nendega seotud teenused
		– täiskasvanute või kogupere-puhkelaagrite jms puhkekohtade majutusteenused jms teenused
55204	Külaliskorter	majutusüksus on täies ulatuses väljauitav korter (toiduvalmistamise võimalusega)
55205	Kodumajutus	– hommikusööki pakkuv füüsilise isiku valduses olevas talus, majas või korteris asuv majutuseettevõtte
553	Laagriplatsid, vagunelamute ja haagissuvilate parkimisplatsid	– lühiajaline majutus laagriplatsidel, haagissuvilate parkimisplatsidel, kalapüügi- ja jahilaagrites, terviselaagrites jms vaba aja veetmise laagrites
		– vabaajasõidukitele parkimisvõimaluse pakkumine
		– varjualused ja väillaagrid telkimiseks ja/või magamiseks oõbimiseks
559	Muu majutus	Üliõpilaste, vöörtöötajate (hooajajötöötajate) jt isikute ajutine või pikemaajaline majutamine ühekojalistes või ühistubades või ühiselamutes.
		– üliõpilaste ühiselamud, kooliinternaadid, töötajate ühiselamud
		– rongireisijatele oõbimiskohtade pakkumine magamisvagunites

Majutusasutuste poolt vabas vormis lisatud ettepanekud ja mõtted

1. Leedus on mõistetud km tõstmise mõju ning plaanitakse selle määra alandada.
2. EAS peaks saama teatud turgude jaoks rohkem ressursse, väikeste summadega ei ole võimalik suurt tulemust saavutada, Aasia ja Skandinaavia turule näiteks on vaja rohkem panustada, kuna seal on suur potentsiaal.
3. Soovitaksin EASil ja Eesti Hotellide ja Restoranide Liidul (sh. ka neile, kes ei ole antud liidu liikmed) viia läbi seminare ja koolitusi hotelli müügijuhtide ja müügi- ja marketingidirektoritega. Ainult ühiselt on võimalik teha globaalseid muudatusi muutmaks Eestit kui sihtkohta atraktiivsemaks, sh. läbi hotelli koostööpartnerite.
4. Protsendid Eesti ja väliskülaliste osas erinevad oluliselt suve ja talveperioodil, samuti Eesti ja väliskliendi töö või puhkus. Hinnad, mida klient on nõus maksma, on erinevatel aastaegadel on enam-vähem välja kujunenud ja neid ei saa tõsta isegi siis kui KM tõuseb. KM tõus mõjutab oluliselt eriti väljaspool suvekuusid, mistõttu võib veel suurem hulk väljaspool Tallinnat olevaid majutusasutusi end mitte hooajal kinni panna. Isegi praegu on küsitav, kas nov-märts lahti hoida.
5. 20% käibemaksu korral ilmselt tuleb hotelli ukсед sulgeda, kuna lõpuks ei tasu see lihtsalt ära!!! Meie klientuur on suurel määral ka tööinimesed, kelle eest firma ei taha palju maksta ja siis tuleb teha madalad kokkuleppehinnad ja 20% käivitumisel see juhtubki, et ei suuda omale enam piskutki jätta, millest elada.
6. Kui võimalolev valitsus tõstab majutusteenuste käibemaksu, siis on see kindlasti väga valus löök Eesti turismisektorile.
7. Maksudega ei mängita.
8. 19 aastaga olen korda teinud Eesti Muinsuskaitse eh Cantervilla Loss ja mängumaal tallid, kuivati, töllakuur, kastell, park, kuid riigi abi reklaamis 0. Suvel valla suurim tööandja.
9. Eesti kui sihtkoha turundamine nii, et see jõuaks klientideni. Londoni WTM-il ja Berliini ITM peaks Eesti olema esindatud oma boksiga. Huvi regiooni ja uute sihtkohtade vastu on tegelikult suur.
10. Majutusteenuse hind on Eestis küllaltki suur (seda mõjutab meie asukoht, kliima, vajadus teha suuremahulisi investeeringuid – külm talv), kui nüüd käibemaksu võrra see veel suureneb, siis inimesed ei tule enam meile puhkama, hinnad on mujal palju soodsamad!
11. Euroopa riigid konkureerivad välituristide pärast igapäevaselt. Suures mahus majutushindu tõsta saavad ikka ainult need riigid, kuhu puhkama sõitvad välituristid lähevad esmase valikuna (kuhu nad igal juhul olenemata hinnast lähevad), aga kui tege-

mist ei ole maailmakuulsa riigi või maailmakuulsa suurlinnaga, kuhu elu jooksul vähemalt korra tahetakse minna, siis valitsuse poolt lühiajalise kasu saamise eesmärgil tekitada pikemaajaline hinnatõus peletab arvestatava osa välituriste teise-kolmanda jne reisisihtkohaks valima neid riike, kus on soodsam hinnatase. Riiki saabumata jäänud välituristid mõjutavad väga erinevate valdkondade firmade sissetulekut, töötajaskonda jmt, et tegu ei ole mõnede üksikute firmadega. Eesti poliitikud väga tihti võtavad eeskujuks teistes riikides toimuva, siis vaadaku ka käesoleva teema puhul, mis toimub mujal riikides majutuse ja toitlustusasutuste käibemaksudega – enamikes Euroopa riikides on nimetatud kahes valdkonnas käibemaksu suurus madalam kui riigi üldine käibemaksu suurus.

12. Käibemaksu tõstmine seab väga raskesse olukorda eeskätt maapiirkonnas tegutsevad väikeettevõtjad ning läbi selle kaoks oluline osa töökohtadest maapiirkonnas.
13. Käibemaksu muudatusega kahjuks ei ole võimalik selle võrra hinda ilmselt tõsta. See tähendab, et kindlasti minnakse (vähemalt meie) töökohtade vähendamise teed, mis omakorda mõjub teenindusele. Vähendab investeeringuid.
14. Kui Läti hinnad jäävad samaks ja meie hinnad tõusevad, siis paljud vene külalised, kes praegu majutuvad transiidil Võrumaal, majutuksid Lätis. Hind on väga oluline.
15. 2015 aasta eelarved on koostatud ning omanikel sellest tulenevalt põhjendatud ootused.
16. Majutusasutustel on niigi raske arvestades Eesti üldist majanduslikku rasket olukorda. Käibemaksu tõstmisega väiksemad ja vajalikud hotellid, mis iseloomustavad riiki, kaovad lihtsalt kaardilt.
17. Igasugune kulutuste kasv mõjutab hinda, sest turismisektori kasumimarginaal on minimaalne. Käibemaksu tõus sunnib hindu tõstma, see aga võib alandada käivet, mis jällegi mõjutab tööjõukulutusi ja investeeringuid negatiivses suunas.
18. Parem ning kvaliteetsem lennuühendus.
19. Ettepanek: Riik peaks kütuse osas siiski säilitama senise erikütuse dotatsiooni diislikütusele. Hotelli mõjutab väga kütuse erisoodustuse kadumine (2015.a maist). Kõetakse diislikütusega (kuna maagaas puudub ja elektriga oleks veelgi kallim kütta). Diislikütuse hinna tõus mõjub hotellile väga tugevasti. Lisaks: Maksude muutmine mõjutab väikesi hotelle väga. Kui KM tõuseks, tuleks kindlasti hinda tõsta ja näiteks Eesti kliendid jätaksid hinnatõusu tulemusel lihtsalt tulemata – või sõidaksid õhtul tagasi (ööbimata) või ööbiksid suvel telgis vm (näit caravanis). Eestisestest reiside puhul valitakse kütusekulust lähtuvalt lähemaid sihtkohti. (...Perefirma, seetõttu töökohtade küsimuses ei oska vastata, täituvus suvel ja talvel, kui on lund, kevadel, sügisel tühi)
20. Käibemaksumäära muutmine tavatasemele halvab hotellide ja ka muude majutusasutuste tegevust oluliselt ning seda eriti pealinnast väljas. Täiendav käibemaksukoormus ei jäta hotellidele võimalust hoida head taset ning teha vajalikke investeeringuid jätkusuutlikuks tegevuseks.

21. Spaasektoris on enamik hotelle n.ö. vanad ehitised, mida on küll aja jooksul renoveeritud, kuid mis vajavad säästlikumaks muutmisel väga suuri investeeringuid (torustike vahetus, ventilatsiooni kaasajastamine, säästlikum küttesüsteem jne). Seega on igasugune toetus selles vallas hädavajalik.
22. Käibemaksu erisuse säilitamine ühes enim töökohti andvas majandussektoris, kus riik otseselt ei ole teinud ühtegi investeeringut, vaid on kogunud ainult makse. Hotellid on kõik ehitatud erakapitalile ning vajavad turuolukorrast sõltumata pidevaid investeeringuid oma vahenditest, et püsida konkurentsisis, siis antud km erisus oleks ainus, vähim mõistlik tegevus, millega riik panustaks Eesti konkurentsivõime tõstmisesse.
23. Majutuse km-määra tõstmine oleks äärmiselt lühinägelik tegevusplaan riigikaasa täitmise eesmärgil. Km-i tõustes pole hinnatõus samas määras kindlasti reaalne ning kõikide kulude, eelkõige palgakulude jätkuv tõusutrend (mida tõstab ka tööjõupuudus) vähendab oluliselt majutusettevõtete tulemust, sh võimalikke investeeringuid pikas perspektiivis eksisteerimiseks. Seda enam, kui vaadata kui suure hulga SKP-st täidab ära turismisektor. Sellise tegevusega anname väga suure hulga potentsiaalsetest turistidest ära Lätile, kelle hinnatase on Eestist madalam, aga ka riigi aktiivsus Läti turundamises välisriikidest on Eesti omast märgatavalt suurem ja jõulisem. Km-u tõus 9%-t 20%le vähendab kindlalt Eesti majutusasutuste konkurentsivõimet regioonis ja pärsib Eesti turismisektorit terviklikult. See omakorda mõjutab aga Eesti SKP-d. Paraku negatiivses suunas.
24. 9% käibemaks pole ju muud midagi kui riigi pikaajaline dotatsioon, et väikeettevõtlus säiliks ja annaks riigile vajalikke töökohti. Muutus tooks minu arust kaasa väikeste, alla 20 kohaga majutusasutuste hääbumise ja lõpuks sulgemise. Praegune käibemaksu hinna vahe on väikestele majutusasutustele ainus võimalus investeeringuteks ja konkurentsiks püsimiseks ja nõutud riigi lolluste täitmiseks (pääste, san. nõuete jne). See majutustegevuses rakendatav erisus, võiks kujuneda tulevikus üheks reaalseks regionaalseks maksumeetmeks. Riigi maksupoliitikas peaks olema rohkem mõistlikku diferentseeritust.
25. Sellise küsimuse püstitaminegi juba mõjub ettevõtlusele laastavalt. Ilmselt keegi Rahandusministeeriumis juba mõtleb sellele. Igal pool Euroopas on majutusteenuse osutamine riigis kehtivast üldisest maksumäärast väiksema käibemaksumääraga, sest tegemist on peamiselt ekspordile suunatud ettevõtlusega (meie pereettevõttes üle 50%). Eesti majutusasutuste hinnatase on niigi Euroopa analoogide tasemel ja arvestades kommunaalkulude jätkuvat tõusu (elekter!), kahandab käibemaksu tõstmine usaldust riigi majanduspoliitika jätkusuutlikkuse suhtes ning sunnib sääste turismisektorist (ja riigist?) välja viima. Majutusteenuste osutamine on ettevõtlus ning kui kaob ära kasumlikkus, ei ole võimalik sellel alal jätkata.

Majutusasutuste poolt vabas vormis lisatud mõtted turistide hinnatundlikkuse kohta

1. Saksamaa turistid on väga hinnatundlikud.
2. Lõuna-Euroopa – keskmine hinnatundlikkus.
3. Itaalia – väga mõjutaks, USA – mõjutaks keskmiselt, vähendaks majutuspiikkust tõenäoliselt.
4. Viimase kümne aasta puhul võib öelda, et sakslaste hinnatundlikkus on keskmine või suur, olenevalt millises Saksamaa regioonis elatakse. Viimastel aastatel üha suurem on jaapani ja hiina turistide hinnatundlikkus. Kõrgete majutushindadega Eestist n.ö minema peletatud välituristide tagasi meelitamine on pikk, aastaid kestev, protsess ja ka kulukas (lisareklaam jmt).
5. Prantsusmaa suur ja Saksamaa keskmine.
6. Jaapan ja Hiina – suur.
7. Saksamaa – suur.
8. Saksamaa – ei ole väga hinnatundlikud.
9. Poola, suur hinnatundlikus.
10. Saksamaa keskmine.
11. Saksamaa – keskmine. Kõik arenenud riigid jälgivad väga hoolega hinnataseme kõikumisi, ning me ei konkureeri mitte ainult Baltikumiga, vaid kogu Euroopaga. Kõik soovivad omale euroopa siseturiste. Eestil ei ole olulisi tõmbeartikleid lisandumas ning hinnatase on pidevalt ühtlustumas, mis asetab Eesti, kui reisisihtkoha väga raske konkurentsi olukorda.
12. Kuna tegutseme põhiliselt Eesti turul, mis on väga piiratud ja hinnatundlik, siis kindlasti mõjub käibemaksutõus negatiivselt ehk külastajate arv väheneb hinnataseme tõusu tõttu.

Mõistete seletused

Turismiga seotud mõisted

Kulutused turismile – külastajate reisi kestel ja sihtkohas tehtud kogukulutused.

Puhkusereis – reis, mille eesmärk on puhkamine: aastapuhkuse või nädalalõpu veetmine, sugulaste, tuttavate külastamine vm vaba aja veetmise reis, samuti tööandja kinnimakstud puhkusereis või preemiareis.

Resident – Eestis elavad Eesti kodanikud; Eestis elavad välismaalased, kel on alaline elamis- luba või tähtajaline elamisluba vähemalt üheks aastaks; sh ka näiteks välisriigis õppivad isikud, hooaja- ja piiriülesed töötajad jt. **Mitteresident** – isikud, kes pole hõlmatud mõistega resident.

Riigisisene turism – turism, mis hõlmab siseturismi ja vastuvõtuturismi.

Siseturism – residentide reisimine Eesti piires, kuid väljaspool tavakeskkonda.

Tubade täitumus – külastajate poolt kasutatud ja müügisolevate tubade koguarvu suhe prot- sentides. Remondisolevaid jm põhjusel ajutiselt suletud tube ei arvestata.

Turismile omane majandusharu – majandusharu, mille tooteid tarbivad turistid olulises mahus.

Tööreis – tööandja korraldatud või kinnimakstud reis, mis on seotud tööülesannete täitmise- ga, k.a osalemine kongressil, konverentsil, nõupidamisel, seminaril, koolitusel jms.

Vastuvõtuturism – mitteresidentide reisimine Eestisse ja nende viibimine Eestis.

Väliskülastaja – välisriigi püsielanik, kes reisib Eestis.

Ööbimiste arv – ööde arv, mille külastaja tegelikult veedab majutusettevõttes või mille jook- sul ta on sinna sisse registreeritud.

Ööpäeva keskmine maksumus – ühe öö keskmine maksumus majutusettevõttes, mis sisal- dab käibemaksu ja hommikusöögi maksumust, kui seda müüakse koos majutusega.

Majandusmõisted

EMTAK – Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator, rahvusvaheliselt ühtlustatud klassi- fikaatori NACE Eesti rahvuslik versioon.

Finantskulud ja finantstulud – kulud ja tulud, mis on seotud aktsiate ja osade ning muude finantsinvesteeringutega.

Lisandväärtus – lisandunud väärtus, kauba või teenuse hind selleks hangitud ja kasutatud materjalide, pooltoodete ja teenuste maksumuseta. Arvutatakse: ärikasum + tööjõukulu + kulum + lõpetamata ja valmistoodangu varude muutus + oma tarbeks valmistatud põhivara

Lisandväärtus tööjõukuludeta (*Gross operating surplus*) – lisandväärtus, millest on maha arvatud tööjõukulud.

Lisandväärtus tööjõukuludeta võrreldes müügituluga (*Gross operating rate*) –tööjõukuludeta lisandväärtuse osakaal müügitulust. Arvutatakse: (tööjõukuludeta lisandväärtus/ müügituluga) x 100.

Müügitulu – nii põhi- kui kõrvaltegevusena valmistatud toodete, osutatud teenuste ja edasi-müügi eesmärgil soetatud kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei hõlma käibemaksu ega aktsiise (müügitulu ei hõlma põhivara müügitulu, finants- ega erakorralist tulu).

Müügitulu puhasrentaablus – (puhaskasum/müügituluga) x 100

Müügitulu ärirentaablus – (ärikasum/müügituluga) x 100

Omakapitali puhasrentaablus – (puhaskasum/keskmise omakapitaliga) x 100

Puhaskasum (-kahjum) – ettevõtte aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Põhivara – vara, mida kasutatakse majandustegevuses pikema ajavahemiku jooksul, tavaliselt üle ühe aasta.

Tootlikkuse suhtarvud müügitulu alusel:

Tööviljakus – müügitulu jagatud tööga hõivatud isikute arvuga

Tunnitootlikkus – müügitulu jagatud töötatud tundide arvuga

Tööjõukulude tootlikkus – müügitulu jagatud tööjõukuludega

Kogutootlikkus – müügitulu jagatud kuludega

Tootlikkuse suhtarvud lisandväärtuse alusel:

Tööviljakus – lisandväärtus jagatud tööga hõivatud isikute arvuga

Tunnitootlikkus – lisandväärtus jagatud töötatud tundide arvuga

Tööjõukulude tootlikkus – lisandväärtus jagatud tööjõukuludega

Kogutootlikkus – lisandväärtus jagatud kuludega

Tööga hõivatud isikute arv – ettevõttes töötavad isikud olenemata töönädala pikkusest, sh. ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed, täis- või osatööajaga töötajad, hooajatöötajad, praktikandid, töövõtulepinguga töötavad isikud jt.

Tööjõukulud – palgakulu + sellelt arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

Töötatud tundide arv – täis- ja osaajaga töötajate tegelikult välja töötatud tunnid, k.a ületunnid.

Ärikasum (-kahjum) = müügitulu + muud äritulud + valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus + kasum/kahjum bioloogilistelt varadelt + kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel – kulud – muud ärikulud.